

דוחות ליום 30 בספטמבר 2009

(בלתי מבוקרים)

תוכן העניינים:

3	1. דוח תמציתי של הדירקטוריון
65	2. נתונים כספיים עיקריים
66	3. סקירת הנהלה
80	4. הצהרות המנכ"ל והחשבונאי הראשי
83	5. תמצית הדוחות הכספיים

דוח תמציתי של הדירקטוריון לדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2009

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש בזה את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2009. הדוחות הכספיים ערוכים על פי הנחיות המפקח על הבנקים ומוציגים ב"סכומים מדווחים".

1. התפתחויות כלכליות

מרבית האינדיקטורים הכלכליים מצביעים על שיפור בפעילות העסקית במשך ברבע השלישי של שנת 2009, ותחילת מגמה של צמיחה, לאחר שלושה רבעונים בהם נרשמה מגמת האטה שלווה בסממנים של משבר כלכלי (סקירה מפורטת על המשבר הכלכלי בעולם והשלכותיו, כלולה בפרק 7 א', להלן).

התוצר המקומי הגולמי עלה ברבע השלישי של השנה ב- 2.2%, בהמשך לעליה של 1% שנרשמה ברבע הקודם, ולעומת ירידה בשיעור של 3.2% שנרשמה בנתון זה ברבע הראשון של שנת 2009. על פי אומדנים מוקדמים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לא צפוי שינוי משמעותי בהיקף התוצר המקומי הגולמי בשנת 2009, ביחס לנתון שנרשם בשנת 2008, לעומת עליות בשיעורים של 4% ו-5.2% שנרשמו בשנים 2008 ו-2007, בהתאמה. התוצר המקומי הגולמי לנפש צפוי להסתכם בשנת 2009 בכ-103.2 אלפי ש"ח. נתון זה נמוך בכ-1.8% מהנתון שנרשם בשנת 2008.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש ספטמבר 2009 בשיעור של 1.2%. העליה שנרשמה בחודש ספטמבר, כאמור - מסכמת ארבעה חודשים רצופים בהם נרשמה עליה בנתון זה - ומבססת את ההערכות הנשמעות לגבי תפנית חיובית במצב המשק המקומי.

על פי נתוני המגמה, עלה מדד הייצור התעשייתי בחודשים יוני - אוגוסט בשיעור של 1.7%, בחישוב שנתי, לעומת ירידה בשיעור של 6.2%, בחישוב שנתי, שנרשמה בשלושת החודשים הקודמים. גם נתונים מנוכרי עונתיים מצביעים על ירידה בשיעור של 7.8% בנתון זה בשמונת החודשים הראשונים של שנת 2009, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בניכוי ענפי ה"טכנולוגיה העילית" רשם מדד הייצור התעשייתי בתקופה זו ירידה חריפה יותר - בשיעור של 12.7%.

הפדיון בענפי המסחר והשירותים עלה בחודשים יוני - אוגוסט, על פי נתוני המגמה, בשיעור של 7.7%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 3.5%, בחישוב שנתי, שנרשמה בשלושת החודשים הקודמים. גם במכירות רשתות השיווק נרשמה עליה בשיעור של 3.5%, בחישוב שנתי, ברבע השלישי של שנת 2009, בהמשך לעליה בשיעור של 3.4%, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של כ-4.2 מיליארד דולר, המהווה ירידה בשיעור של כ-58% בהשוואה לגירעון המסחרי בתקופה המקבילה אשתקד.

יבוא הסחורות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של כ-33.6 מיליארד דולר, ירידה בשיעור של כ-34% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב ירידה בשיעור של 29.1% שנרשמה ביבוא חומרי גלם - המהווה כ-39.2% מכלל היבוא, ירידה בשיעור של 10.8% ביבוא מוצרי צריכה - המהווה כ-16.8% מכלל היבוא, וירידה בשיעור של כ-45.7% ביבוא חומרי אנרגיה - המהווה כ-17.2% מכלל היבוא.

מאידך, מצביעים נתוני המגמה (בניכוי עונתיים) על עליה בשיעור של 19.5%, בחישוב שנתי, בהיקף יבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות ומטוסים וחומרי אנרגיה) ברבע השלישי של שנת 2009, לעומת ירידה בשיעור של 9.6% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

יצוא הסחורות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בכ-29.4 מיליארד דולר, ירידה בשיעור של 28.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - בעיקר עקב ירידה בשיעור של כ-22% ביצוא התעשייתי - המהווה כ-83.4% מכלל היצוא, וירידה בשיעור של 54.4% ביצוא היהלומים - המהווה כ-13.2% מכלל היצוא.

מאידך, מצביעים נתוני המגמה על עליה בשיעור של 20.1%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות (למעט יהלומים) ברבע השלישי של השנה, בהמשך לעליה בשיעור של 15.5% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

מספר הלינות במלונות התיירות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-14.8 מיליון לינות - ירידה בשיעור של כ-10% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הירידה במספר הלינות נובעת מקיטון בשיעור של כ-25% במספר לינות התיירים, שקוזז מאידך בעליה בשיעור של 3% במספר הלינות של ישראלים.

הכנסות המדינה ממיסים ירדו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בשיעור של 10.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכמו בכ-132.5 מיליארד ש"ח.

הירידה בהכנסות המדינה נובעת, בעיקר, מקיטון בשיעור של 16.5% בהכנסות ממיסים ישירים שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בכ-64.5 מיליארד ש"ח ומירידה בשיעור של 3.6% בהכנסות ממיסים עקיפים - לסך של כ-64.6 מיליארד ש"ח. גם בהכנסות מאגרות נרשמה ירידה בשיעור של 5% - לסך של כ-3.4 מיליארד ש"ח.

הגירעון בפעילות הממשלה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של כ-21.9 מיליארד ש"ח, לעומת עודף בסך 1.3 מיליארד ש"ח שנרשם בנתון זה בתקופה המקבילה אשתקד. בחודש ספטמבר לבדו הסתכם הגרעון בפעילות הממשלה בסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב גרעון בסך 2 מיליארד ש"ח בפעילות המקומית של הממשלה. יתרת הגרעון (בסך 0.6 מיליארד ש"ח) נובעת מגרעון בפעילות הממשלה בחו"ל.

יצוין בהקשר זה כי ביום 14.5.2009 אישרה הממשלה את מסגרת התקציב לשנים 2010 - 2009, הכולל יעד גירעון מתוכנן לשנת 2009 - בסך של 44.3 מיליארד ש"ח.

על פי נתוני המגמה לחודש אוגוסט 2009, הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ-7.6% מכוח העבודה האזרחי, המהווה עליה בשיעור של 0.7 נקודות האחוז ביחס לשיעור שנרשם בחודש דצמבר 2008. גם נתוני שרות התעסוקה לחודש ספטמבר 2009 מצביעים על עליה בשיעור של 2.9% במספר דורשי העבודה, לעומת החודש הקודם - לסך של כ-236 אלף איש.

מדד המחירים לצרכן עלה בתשעת החודשים הראשונים של השנה בשיעור של 3.4%, המדד "בניכוי מחירי הדיור" עלה בשיעור של 2.8%, והמדד "בניכוי ירקות ופירות" עלה בשיעור של 3.2%.

במהלך שנת 2009 המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות המוניטרית המרחיבה שננקטה על ידו החל מהרבע האחרון של שנת 2008 - והפחית את הריבית במכרז המוניטרי ברבע הראשון של השנה, בשיעור של 2.0 נקודות האחוז - לשיעור של 0.5%. בחודש ספטמבר 2009 נרשם שינוי במדיניות זאת, במסגרתו הועלתה הריבית במכרז המוניטרי, לראשונה בשנת 2009 - בשיעור של 0.25 נקודות האחוז ל-0.75%.

ציפיות האינפלציה של הציבור לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב "הצמודות" לתשואת אגרות החוב "השקליות"), עלו ביחס לרמת הציפיות שנרשמה בסוף שנת 2008 (0.1%-) והן מסתכמות בסוף חודש ספטמבר 2009 - בשיעור של כ-2.2%. ציפיות אלו נמצאות בתחום יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (1% - 3%).

אמצעי התשלום במשק עלו בתשעת החודשים הראשונים של 2009 בשיעור של כ-51.9% והסתכמו בכ-109.2 מיליארד ש"ח, בסוף חודש ספטמבר 2009.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009, נחלש השקל ביחס למרבית המטבעות הזרים: ביחס לאירו נחלש השקל בשיעור של 4% וביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 9%. מאידך, התחזק השקל ביחס לדולר של ארה"ב בשיעור של 1.2% ונותר ללא שינוי ביחס לליין היפני.

2. התפתחויות בשוק ההון

תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 התאפיינו בעלויות שערים חדות בשוקי המניות בארץ ובעולם. גם בשוק אגרות החוב נרשמו עלויות שערים בשעריהן של אגרות החוב הצמודות למדד - שהקיפו הן את אגרות החוב הממשלתיות והן את אגרות החוב ה"קונצרניות". עלויות השערים בשוק ההון המקומי הושפעו מהגורמים הבאים:

- המדיניות המוניטרית המרחיבה שננקטה על ידי בנק ישראל - במסגרתה קובעה הריבית לזמן קצר בשיעור נמוך של 0.5%, על אף העליה בשיעור של 1.3% שנרשמה במדד המחירים לצרכן ברבע השלישי של השנה.

- פרסום נתונים חיוביים לגבי המשק, ופרסום דוחות כספיים חיוביים על ידי החברות הציבוריות.

- עלויות שערים שנרשמו בבורסות בחו"ל בעקבות השקת תכניות "צוב על ידי בנקים מרכזיים בעולם והצהרות מפי כלכלנים בכירים, לפיהן - המשק האמריקאי נמצא מעבר לשיא המשבר.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשמו עלויות שערים בכל מדדי המניות: מדד "ת"א 25" עלה בשיעור של כ-47%, מדד "ת"א 100" עלה בשיעור של כ-59% ומדד "ת"א 75" עלה בשיעור של כ-113%.

המחזור היומי הממוצע במניות וניירות ערך המירים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-1,651 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ-21.1% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

היקפי הסכומים שגויסו מהציבור בשוק הראשוני על ידי החברות - באמצעות הנפקת מניות, אופציות, אגרות חוב ואגרות חוב להמרה - הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בכ-30.2 מיליארד ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ-8.6% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשוק אגרות החוב הממשלתיות נרשם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 גיוס הון חיובי, נטו, בסך של כ-36.6 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור של כ-52% לעומת התקופה המקבילה אשתקד - הנובעת מההכרח להגדיל את החוב הממשלתי עקב העליה בגירעון השוטף של הממשלה.

שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בשיעור של כ-6.4%. מאידך, נרשמה ירידה בשיעור של 4.7% בשערי אגרות החוב הצמודות למטבע חוץ, וירידה בשיעור של 0.9% בשערי אגרות החוב השקליות.

התשואות לפדיון ברוטו, באגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף חודש ספטמבר 2009 בשיעורים שבין 0.15% באגרות החוב קצרות הטווח, לכ-2.31% באגרות החוב הארוכות.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה נרשם גיוס חיובי, נטו, בשוק קרנות הנאמנות בסך של כ-14.6 מיליארד ש"ח - לעומת גיוס הון שלילי (עודפי פדיון) בסך של כ-3 מיליארד ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו בקרנות הנאמנות - בחתך אפיקי השקעה - מצביעה על גיוס בסך 3.6 מיליארד ש"ח בקרנות ה"שקליות", כ-21.7 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות ה"אג"ח", כ-1.6 מיליארד ש"ח גויסו בקרנות ה"מנייתיות" וכ-0.5 מיליארד ש"ח גויסו ב"קרנות חו"ל" ובקרנות "מעורבות". מאידך, נרשמו פדיונות בסך של 12.8 מיליארד ש"ח בקרנות ה"כספיות".

3. התוצאות העסקיות של הבנק

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם ב-158 מיליון ש"ח - לעומת 138 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה עליה בשיעור של 14.5%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכמה בשיעור של 13.5%, לעומת 13.0% בתקופה המקבילה אשתקד ותשואה בשיעור של 10.3% בכל שנת 2008.

הגורמים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, היו:

- עליה ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים - מ-546 מיליון ש"ח אשתקד, ל-547 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
 - ירידה בהפרשה לחובות מסופקים - מ-88 מיליון ש"ח אשתקד, ל-84 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
 - עליה בהכנסות התפעוליות והאחרות - מ-240 מיליון ש"ח אשתקד, ל-300 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
 - עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות - מ-484 מיליון ש"ח אשתקד, ל-509 מיליון ש"ח בתקופת הדוח.
 - עליה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 36.4% אשתקד, לשיעור של 39.0% בתקופת הדוח.
- ברבע השלישי של שנת 2009 הסתכם הרווח הנקי של הבנק בסך 60 מיליון ש"ח, לעומת 40 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 50%.
- הגורמים שהשפיעו על התוצאות העסקיות ברבע השלישי של שנת 2009 - בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד היו:
- עליה בשיעור של 0.5% ברווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים, לסך של 190 מיליון ש"ח.
 - ירידה בשיעור של 41.0% בהפרשות לחובות מסופקים, לסך של 23 מיליון ש"ח.
 - עליה בשיעור של 25.9% בהכנסות התפעוליות והאחרות - לסך של 107 מיליון ש"ח.
 - עליה בשיעור של 2.9% בהוצאות התפעוליות והאחרות - לסך של 176 מיליון ש"ח.
- תשואת הרווח הנקי על ההון ברבע השלישי של שנת 2009, הסתכמה בשיעור של 15.2%, לעומת 11.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות והוצאות

הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-547 מיליון ש"ח - לעומת 546 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה קלה בשיעור של 0.2%. הגורמים העיקריים שתרמו לרווח מפעילות מימון בתקופת הדו"ח - בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, היו:

- גידול בשיעור של 10.7% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים.

- גידול בסך 33 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב.

מאידך, מותנה השפעתם של גורמים אלה על ידי:

- הפסד בסך 42 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדו"ח (לעומת רווח בסך 6 מיליון בתקופה המקבילה אשתקד), בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - עקב אי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן").

- ירידה בסך של 12 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל", בעיקר במגזר הצמוד למדד.

- ירידה בשיעור של 0.65 נקודות האחוז במרווח הפיננסי (מזה כ-0.31 נקודות האחוז, בגין הפערים במדידת התוצאות מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמור לעיל).

ברבע השלישי עלה הרווח מפעילות מימון בשיעור של 0.5% לעומת הרבע המקביל אשתקד - והסתכם ב-190 מיליון ש"ח.

הגורמים העיקריים שתרמו לרווח מפעילות מימון ברבע השלישי של השנה, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, היו:

- גידול בשיעור של 12.6% ביתרות הממוצעות של המכשירים הפיננסיים המניבים.

- גידול בסך של 17 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב.

- עליה בסך של כ-3 מיליון ש"ח בתרומת ה"הון הפעיל".

מאידך מותנה השפעתם של גורמים אלה על ידי:

- הפסד בסך 16 מיליון ש"ח שנרשם ברבע השלישי של השנה (לעומת רווח בסך 21 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד), בגין אי התאמה בין השיטה למדידת שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, לבין השיטה למדידת נכסי הבסיס בגין מכשירים אלה, כאמור לעיל.

- ירידה בשיעור של 0.82 נקודות האחוז במרווח הפיננסי (מזה כ-0.60 נקודות האחוז, בגין הפערים במדידת התוצאות מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמור לעיל).

פער הריבית הכולל בבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה בשיעור של 2.45%, בהשוואה לפער ריבית בשיעור של 3.10% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות הרווח מפעולות מימון - בחתך מגזרי פעילות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2009	2008	שינוי	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
137	* 132	5	משקי בית
145	* 147	(2)	עסקים קטנים
79	* 82	(3)	בנקאות מסחרית
99	* 79	20	בנקאות עסקית
32	* 37	(5)	בנקאות פרטית
55	69	(14)	ניהול פיננסי
547	546	1	

* סווג מחדש

ההפרשה לחובות מסופקים הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-84 מיליון ש"ח, לעומת 88 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 4.5%.

הירידה בהפרשה לחובות מסופקים נובעת, מקיטון בשיעור של 11.5% בהפרשות הספציפיות לחובות מסופקים שקוּזז בגידול בסך 7 מיליון ש"ח במרכיב ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים (עקב ירידה חדה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד באחד מסעיפי המשנה הכלולים ביתרת החובות הבעייתיים, לעומת יציבות שנרשמה בסעיף זה בתקופת הדוח).

להלן נתונים לגבי התפתחות ההפרשה לחובות מסופקים - בחתך מגזרי פעילות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2009	2008	שינוי	
מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
19	22	(3)	משקי בית
39	21	18	עסקים קטנים
8	* 16	(8)	בנקאות מסחרית
18	* 29	(11)	בנקאות עסקית
84	88	(4)	

* סווג מחדש

שיעור ההפרשה לחובות מסופקים ביחס לאשראי לציבור (מאזני) הסתכם בתקופת הדוח בשיעור של 0.80%, לעומת 0.82% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.86% בכל שנת 2008.

ברבעון השלישי הסתכמה ההפרשה לחובות מסופקים בסך של 23 מיליון ש"ח לעומת 39 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 41%. הירידה בהפרשות מוסכרת, בעיקר, בקיטון בשיעור של כ-44% בהפרשות הספציפיות לחובות מסופקים, עקב הפרשות חריגות לחובות מסופקים שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד על רקע המשבר הכלכלי שהסתמן באותה עת (ראה גם פרק זא' להלן).

היתרה המצטברת של ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים הסתכמה ליום 30.9.2009 ב-64 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ-0.33% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד, לעומת 0.29% ביום 31.12.2008.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-300 מיליון ש"ח, לעומת 240 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 25.0%. העליה בהכנסות התפעוליות נובעת, בעיקר, מעליה בסך 22 מיליון ש"ח, נטו, ברווחי היעודה לפיצויי פרישה, מרווח בסך 14 מיליון ש"ח שנרשם בתקופת הדוח בגין מימוש חלק יחסי בהחזקות קונסורציום הבנקים (עמו נמנה הבנק), במניות חברת "בזק" - ומגידול בשיעור 7.6% בהכנסות מעמלות (לעניין התביעה שהוגשה כנגד קונסורציום הבנקים בגין "חיובי ריבית עודפים", לכאורה, שזקף הקונסורציום בשל האשראי שכנגדו הועמדו מניות אלו - ראה באור 6 ב' (6) (ד') לתמצית הדוחות הכספיים).

ברבעון השלישי נרשמה עליה בשיעור של 25.9% בהכנסות התפעוליות והאחרות, לסך של 107 מיליון ש"ח. הגידול בהכנסות התפעוליות נובע מגידול בסך של 5 מיליון ש"ח, נטו, ברווחי היעודה לפיצויי פרישה ומהרווח בסך 14 מיליון ש"ח ממימוש מניות "בזק", כאמור לעיל.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-509 מיליון ש"ח, לעומת 484 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 5.2%.

הגידול בהוצאות התפעוליות נובע מעליה בשיעור של 5.0% בהוצאות השכר, עקב עליה במספר המשרות וגידול שוטף בתעריפי השכר - ומעליה בשיעור של 12.8% בהוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד, בעיקר עקב השקת מערכות מידע חדשות ברבע האחרון של שנת 2008 ובתשעת החודשים הראשונים של השנה - במסגרת פרויקט חידוש תשתיות המחשב המרכזי (ראה גם פרק 9 להלן).

ברבעון השלישי נרשמה עליה בשיעור של 2.9% בהוצאות התפעוליות והאחרות לסך של 176 מיליון ש"ח.

ההפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה בסך של 99 מיליון ש"ח לעומת 78 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח הסתכם ב-39.0%, לעומת יחס בשיעור של 36.4% אשתקד. העליה בשיעור המס האפקטיבי, נובעת בעיקר מגידול בהפרשות למסים בגין שנים קודמות ומהתאמת ההפרשות למסים נדחים עקב שינויים בחוקי המס (ראה גם באור 7 בתמצית הדוחות הכספיים). גידול זה קוזז בירידה בשיעור של 0.6 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק. לפרטים נוספים בקשר לחקיקה בנושא: "מסים על ההכנסה" והשלכותיה על ההפרשות למסים ותשלומי המס של הבנק בעתיד - ראה באור 7 בתמצית הדוחות הכספיים.

התפתחויות עיקריות בנכסים, בהתחייבויות ובהון

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים (במיליוני ש"ח):

שיעור השינוי (ב-%) לעומת					
31.12.2008	30.9.2008	31.12.2008	30.9.2008	30.9.2009	
8.0	8.8	*20,311	*20,152	21,927	סך כל המאזן
(3.1)	10.9	3,396	2,969	3,292	מזומנים ופקדונות בבנקים
95.1	69.8	2,098	2,411	4,093	ניירות ערך
(2.1)	(1.6)	14,326	14,265	14,031	אשראי לציבור
7.7	8.9	17,037	16,847	18,351	פקדונות הציבור
14.3	15.3	1,478	1,466	1,691	הון עצמי

סך המאזן של הבנק ליום 30.9.2009 הסתכם ב-21,927 מיליון ש"ח, המהווה עליה בשיעור של 8.0% בהשוואה ליתרה ביום 31.12.2008.

ההשקעות בניירות ערך בבנק ליום 30.9.09 הסתכמו ב-4,093 מיליון ש"ח, לעומת 2,098 מיליון ש"ח ביום 31.12.2008 - גידול בשיעור של 95.1%.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההשקעות בניירות ערך - בחתך בסיסי הצמדה:

שיעור השינוי	31.12.2008	30.9.2009	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
161.6	511	1,337	שקל לא צמוד
84.1	1,416	2,608	שקל צמוד למדד
12.8	39	44	מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח)
(21.2)	132	104	מניות
95.1	2,098	4,093	

העליה שנרשמה ביתרת ניירות הערך במגזר השקלי הלא צמוד, נובעת מהשקעת הגידול בפקדונות הציבור בתקופת הדוח - באפיק זה.

הגידול ביתרת ניירות הערך במגזר הצמוד למדד נובעת מהסטט שימושים למגזר זה, על רקע ציפיה לקבלת תשואה עודפת במגזר הצמוד למדד.

האשראי לציבור בבנק ליום 30.9.2009 הסתכם ב-14,031 מיליון ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של 2.1%, בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2008.

להלן נתונים לגבי התפתחות האשראי לציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	*31.12.2008	30.9.2009	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
11.8	2,966	3,316	משקי בית
(6.3)	2,776	2,602	עסקים קטנים
(12.9)	3,213	2,798	בנקאות מסחרית
-	5,236	5,239	בנקאות עסקית
(43.7)	135	76	בנקאות פרטית
(2.1)	14,326	14,031	

* סווג מחדש.

פקדונות הציבור בבנק ליום 30.9.2009 הסתכמו ב-18,351 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של 7.7% בהשוואה ליתרתם ביום 31.12.2008.

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור - בחתך מגזרי פעילות:

שיעור השינוי	31.12.2008*	30.9.2009	
אחוזים	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	
9.6	4,454	4,880	משקי בית
(15.2)	1,680	1,425	עסקים קטנים
41.8	514	729	בנקאות מסחרית
35.9	1,728	2,349	בנקאות עסקית
3.5	8,661	8,968	בנקאות פרטית
7.7	17,037	18,351	

* סווג מחדש.

ההון העצמי של הבנק ליום 30.9.2009 הסתכם בכ-1,691 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-14.3% בהשוואה ליתרתו ביום 31.12.2008. העליה בהון נובעת הן מהרווח השוטף שנרשם בתקופת הדוח, והן מגידול בסך של 54 מיליון ש"ח, נטו - שנרשם בערכה של הקרן ההונית מ"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", על רקע הירידה שנרשמה בתקופת הדוח בתשואות אגרות החוב הצמודות למדד ואגרות החוב הבלתי צמודות.

יחס ההון העצמי לסך המאזן ליום 30.9.2009 הסתכם בכ-7.7%, לעומת 7.3% ביום 30.9.2008, וביום 31.12.2008.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30.9.2009 הסתכם ב-12.9%, לעומת 12.4%* ביום 31.12.2008 ו-12.2%* ביום 30.9.2008 - ולעומת יחס מינימלי בשיעור 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל. יחס ההון ה"ראשוני" לרכיבי סיכון (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 30.9.2009 מסתכם ב-11.1%, לעומת 9.8%* ביום 31.12.2008. ליום 30 בספטמבר 2009, מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ-"הון משני") - 14.8% מ"ההון הראשוני" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) - לעומת 23.1% ביום 31.12.2008 - ולעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% שנקבע על ידי בנק ישראל.

במטרה לשמר את חוסנו הפיננסי הגבוה של הבנק, וכהכנה לקראת יישום הוראות "באזל 2" (ראה פרק 8 להלן) החליט דירקטוריון הבנק ביום 27.12.2007, לשמר בבנק יחס הלימות הון מינימלי בשיעור של 12%.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 25 במאי 2009, פרסם הבנק (באמצעות חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ) "תשקיף מדף" לגיוס כתבי התחייבות נדחים סחירים בהיקף ובתנאים שטרם נקבעו.

* הוצג מחדש (ראה גם באור 4 בתמצית הדוחות הכספיים).

4. מגזרי פעילות

א. כללי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון, לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם להגדרות אלו ולהנחיות בנק ישראל, סווגה פעילותו העסקית של הבנק ל-6 מגזרי פעילות עיקריים, כדלקמן:

מגזר משקי בית - מהווה תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופיינים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור.

מגזר עסקים קטנים - מהווה אף הוא תת מגזר של הבנקאות הקמעונאית וכולל את השרותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות מסחרית - במסגרת זו נכללים שרותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על מיליון ש"ח ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית.

מגזר בנקאות פרטית - במסגרת זו נכללים השרותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח).

מגזר בנקאות עסקית - במסגרת זו נכללים שרותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידים גדולים (שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 15 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות- המטופלים על ידי החטיבה העסקית של הבנק. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן ולווי הבניה.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 1 בינואר 2009 נערך שינוי ארגוני בחטיבה העסקית, במסגרתו הוקם בחטיבה העסקית "אגף נדל"ן" - המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות בבנק - שהיקף האשראי שניתן להן עולה על 15 מיליון ש"ח. אגף הנדל"ן קלט עם הקמתו את פעילותה של מחלקת לווי בניה (שהעניקה שרותים בנקאיים לחברות העוסקות בתחום ייזום נדל"ן), ואת הפעילות הבנקאית של יחידות מטה אחרות שסיפקו שירותים לחברות נדל"ן אחרות העוסקות בקבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן.

נתוני ההשוואה סווגו מחדש בכדי לאפשר בסיס נאות להשוואת הנתונים בין תקופות הדווח השונות.

מגזר ניהול פיננסי - במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים נתוני הרווחיות, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

להלן תמצית הנתונים לגבי הרווח הנקי בבנק, בחתך מגזרי פעילות, לתשעת החודשים הראשונים ולרבע השלישי בשנת 2009 - בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2009	*2008	שינוי	2009	*2008	שינוי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
32	17	15	5	(1)	6
32	45	(13)	9	16	(7)
20	17	3	8	2	6
33	15	18	11	7	4
13	15	(2)	8	4	4
28	29	(1)	19	12	7
158	138	20	60	40	20

* סווג מחדש

ב. ניתוח התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות

(1) מגזר "משקי הבית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - ראה פרק 16 א' להלן, ובאור 1 ב' (3) בתמצית הדוחות הכספיים.

נתונים לגבי תת מגזר "הלוואות לדיור"

היקף ההלוואות לדיור שבוצעו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם בכ-361 מיליון ש"ח, מזה כ-30 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בתקופה המקבילה אשתקד כ-315 מיליון ש"ח, וכ-18 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(1) מגזר "משקי הבית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "משקי בית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2009				2008			
בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל
35	64	1	100	9	79	1	89
92	(55)	-	37	*116	(73)	-	43
127	9	1	137	125	6	1	132
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים							
- בין מגזרי							
הכנסות תפעוליות ואחרות							
98	3	9	110	*79	1	6	86
225	12	10	247	204	7	7	218
סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים							
19	-	-	19	23	(1)	-	22
31	3	(2)	32	19	1	(3)	17
רווח נקי (הפסד)							

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2009				2008			
בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל	בנקאות ופיננסים	הלוואות	שוק ההון	סך הכל
1	28	-	29	(6)	31	-	25
40	(26)	-	14	*48	(29)	-	19
41	2	-	43	42	2	-	44
רווח מפעילות מימון							
- מחיצוניים							
- בין מגזרי							
הכנסות תפעוליות ואחרות							
32	2	-	34	28	-	2	30
73	4	-	77	70	2	2	74
סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים							
6	-	-	6	14	-	-	14
8	-	(3)	5	1	-	(2)	(1)
רווח נקי (הפסד)							

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "משקי בית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 247 מיליון ש"ח, לעומת 218 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 13.3%. העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בסך של 24 מיליון ש"ח בהכנסות התפעוליות ומגידול בסך של 5 מיליון ש"ח ברווחי המימון - מפעילות בתחום האשראי לציבור, שקוזז בירידה ברווחי המימון מפעילות בתחום הפקדונות.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשם במגזר זה רווח בסך 32 מיליון ש"ח, לעומת 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 88%. הגידול ברווח הנקי נובע מהגידול בהכנסות, כאמור - ומירידה בסך של 3 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

(2) מגזר "עסקים קטנים"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות האפשרויות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - ראה פרק 16 א' להלן, ובאור 1 ב' (3) בתמצית הדוחות הכספיים.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במסגרת הצעדים שננקטו על ידי הממשלה במטרה לבלום את ההאטה הכלכלית במשק - הקימה הממשלה קרן למתן הלוואות לעסקים בינוניים (שהכנסותיהם השנתיות נעות בין 15 מיליון ש"ח ו-400 מיליון ש"ח). ההלוואות תינתנה בערבות מדינה (בשיעור של 70% ובתנאי שהסכום הכולל של השתתפות המדינה לא יעלה על 20% מסך ההלוואות שניתנו באמצעות הקרן).

בחודש ינואר 2009 פרסם החשב הכללי במשרד האוצר מכרז המציע לבנקים להשתתף בקרן זו עד לסכום מכסימלי של 1.3 מיליארד ש"ח (שהורחבה לאחר מכן להיקף של 2.6 מיליארד ש"ח).

עם פרסום תוצאות המכרז, התברר כי הבנק נבחר כבנק המממן העיקרי של הקרן (בהיקף הלוואות מכסימלי בסך 600 מיליון ש"ח). עד ליום 30.9.2009 אושרו על ידי הבנק הלוואות באמצעות הקרן בהיקף של כ-163 מיליון ש"ח.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר "עסקים קטנים" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים
רווח מפעילות מימון							
172	1	13	*158	149	-	13	136
(25)	-	(10)	*(15)	(4)	-	(10)	6
147	1	3	143	145	-	3	142
הכנסות תפעוליות ואחרות							
79	2	-	*77	84	2	-	82
226	3	3	220	229	2	3	224
סך ההכנסות							
21	-	-	21	39	-	-	39
45	(1)	1	45	32	(2)	1	33
פרשה לחובות מסופקים							
רווח נקי (הפסד)							

* סווג מחדש

(2) מגזר "עסקים קטנים" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2008				2009				
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	
רווח מפעילות מימון								
61	1	6	*54	49	-	6	43	- מחיצוניים
(10)	-	(5)	*(5)	1	-	(5)	6	- בין מגזרי
51	1	1	49	50	-	1	49	
הכנסות תפעוליות ואחרות								
27	1	-	*26	27	-	-	27	
78	2	1	75	77	-	1	76	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
6	-	(1)	7	14	-	-	14	
16	-	1	15	9	(1)	-	10	רווח נקי (הפסד)
* סוג מחדש								

* סווג מחדש

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 229 מיליון ש"ח, לעומת 226 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 1.3%. העליה בהכנסות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 6.3% בהכנסות התפעוליות והאחרות.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 נרשם במגזר זה רווח בסך 32 מיליון ש"ח, לעומת 45 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - המהווה ירידה בשיעור של 28.9%. הירידה ברווח הנקי - על אף הגידול בהכנסות - נובעת, בעיקר, מגידול בסך של 18 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.
- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - ראה פרק 16 א' להלן, ובאור 16 ב' (3) בתמצית הדוחות הכספיים.

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות המסחרית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים
142	-	*24	*118	109	-	18	91
(60)	-	*(17)	*(43)	(30)	-	(12)	(18)
82	-	7	75	79	-	6	73
28	1	1	*26	32	1	-	31
110	1	8	101	111	1	6	104
16	-	-	*16	8	-	1	7
17	-	5	12	20	-	3	17

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות

מסופקים

רווח נקי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים
45	-	*6	*39	38	-	8	30
(20)	-	*(5)	*(15)	(13)	-	(6)	(7)
25	-	1	24	25	-	2	23
11	-	1	*10	10	1	-	9
36	-	2	34	35	1	2	32
10	-	2	*8	(1)	-	-	(1)
2	-	-	2	8	-	2	6

רווח מפעילות מימון

- מחיצוניים

- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות

ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות

מסופקים

רווח נקי

* סווג מחדש

(3) מגזר ה"בנקאות המסחרית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 111 מיליון ש"ח, לעומת 110 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 0.9%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 14.3% בהכנסות התפעוליות.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009, נרשם במגזר זה רווח בסך 20 מיליון ש"ח, לעומת 17 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווה עליה בשיעור של 17.6%. הגידול ברווח הנקי, נובע מירידה בסך של 8 מיליון ש"ח בהפרשות לחובות מסופקים.

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות האפשריות של ההוראות החדשות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים" - ראה פרק 16 א' להלן, ובאור 1 ב' (3) בתמצית הדוחות הכספיים.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות העסקית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2008				2009				
סך הכל	שוק ההון	נדל"ן	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	נדל"ן	בנקאות ופיננסים	
213	-	*55	*158	168	-	63	105	רווח מפעילות מימון
(134)	-	*(33)	*(101)	(69)	-	(29)	(40)	- מחיצוניים
79	-	22	57	99	-	34	65	- בין מגזרי
הכנסות תפעוליות ואחרות								
16	1	*6	*9	20	2	6	12	
95	1	28	66	119	2	40	77	סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים								
29	-	*(5)	34	18	-	(1)	19	
15	-	14	1	33	1	16	16	רווח נקי

* סווג מחדש

(4) מגזר ה"בנקאות העסקית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
סך הכל	שוק ההון	נדל"ן ולווי בניה	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	נדל"ן	בנקאות ופיננסים
רווח מפעילות מימון							
75	-	*19	*56	66	-	25	41
(46)	-	*(10)	*(36)	(32)	-	(13)	(19)
29	-	9	20	34	-	12	22
הכנסות תפעוליות ואחרות							
8	1	*2	*5	7	1	2	4
37	1	11	25	41	1	14	26
הפרשה לחובות מסופקים							
9	-	*2	7	4	-	-	4
7	-	3	4	11	1	4	6
רווח נקי							
* סווג מחדש							

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 119 מיליון ש"ח, לעומת 95 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 25.3%.

העליה בהכנסות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 25.3% שנרשם ברווח מפעילות מימון - המוסבר בעיקר, בעליה ברווח מפעילות מימון בתחום הנדל"ן.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009, נרשם במגזר זה רווח בסך של 33 מיליון ש"ח, לעומת 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - המהווה עליה בשיעור של 120%. הגידול ברווח הנקי נובע הן מגידול בהכנסות, כאמור - והן מירידה בסך של 11 מיליון ש"ח שנרשמה בהפרשות לחובות מסופקים.

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית"

מגבלות חקיקה, תקינה ופיקוח החלות על המגזר

- באשר להשלכות ה"רפורמה בשוק ההון" - ראה פרק 11 להלן.

(5) מגזר ה"בנקאות הפרטית" (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות במגזר ה"בנקאות הפרטית" - בחתך מוצרים עיקריים (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2008			2009		
בנקאות ופיננסים			בנקאות ופיננסים		
סך הכל	שוק ההון		סך הכל	שוק ההון	
(218)	-	*(218)	(127)	1	(128)
255	-	*255	159	-	159
37	-	37	32	1	31
28	13	*15	33	17	16
65	13	52	65	18	47
-	-	-	-	-	-
15	1	14	13	2	11

רווח מפעילות מימון	
- מחיצוניים	
- בין מגזרי	
הכנסות תפעוליות ואחרות	
סך ההכנסות	
הפרשה לחובות מסופקים	
רווח נקי	

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2008			2009		
סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים	סך הכל	שוק ההון	בנקאות ופיננסים
(88)	(1)	*(87)	(54)	-	(54)
100	-	*100	66	-	66
12	(1)	13	12	-	12
9	4	5	15	10	5
21	3	18	27	10	17
-	-	-	-	-	-
4	-	4	8	4	4

רווח מפעילות מימון	
- מחיצוניים	
- בין מגזרי	
הכנסות תפעוליות ואחרות	
סך ההכנסות	
הפרשה לחובות מסופקים	
רווח נקי	

* סוג מחדש

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 65 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009, נרשם במגזר זה רווח בסך של 13 מיליון ש"ח - לעומת 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 13.3%. הירידה ברווח הנקי נובעת מגידול בהוצאות התפעוליות.

(6) מגזר "ניהול הפיננסי"

הרווח במגזר הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בסך של 28 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך 29 מיליון ש"ח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתוצאות הכספיות במגזר זה נובעת, בעיקר, מקיטון בסך של 14 מיליון ש"ח ברווח מפעילות מימון ומעליה בסך 3 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות - שקוזזו בעליה בסך 18 מיליון ש"ח בהכנסות התפעוליות.

הירידה ברווח מפעולות מימון מוסכרת בעיקר על ידי גורמים הבאים:

- הפסדים בסך של 42 מיליון ש"ח שנרשמו בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (הנובעים מאי הקבלה בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלו, לבין השיטה למדידת שוויים של המכשירים הנגזרים), לעומת רווח בסך 6 מיליון ש"ח - שנרשם בגין מרכיב זה בתקופה המקבילה אשתקד.
- קיטון בתרומת ה"הון הפעיל", עקב ירידת שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
- מאידך, קוזזו הפסדים אלו בעליה בסך של 33 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב.
- הגידול בהכנסות התפעוליות נובע, בעיקר, מרווח שזקק הבנק ברבע השלישי של השנה בגין מימוש מניות "בזק" על ידי כונס הנכסים (ראה באור 2 בתמצית הדוחות הכספיים).

ג. פעילות במוצרים

המידע הכלול בפרק זה מפרט את תוצאות הפעילות של הבנק בחתך מוצרים מסוימים ומהווה מידע משלים - לתוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות. המידע המפורט להלן מתייחס לפעילות ב"שוק ההון" וב"משכנתאות".

(1) "שוק ההון"

- באשר לתאור פעילות הבנק ב"שוק ההון" - ראה פרק 10 להלן.
- באשר להשלכות "הרפורמה בשוק ההון" על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה פרק 11 להלן.

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות ב"שוק ההון" - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009						
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל	
1	-	-	-	1	2	רווח מפעילות מימון
-	-	-	-	-	-	- מחיצוניים
1	-	-	-	1	2	- בין מגזרי
9	2	1	2	17	31	הכנסות תפעוליות ואחרות
10	2	1	2	18	33	סך ההכנסות
(2)	(2)	-	1	2	(1)	רווח נקי (הפסד)

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(1) "שוק ההון" (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
רווח מפעילות מימון					
- מחיצוניים	1	-	-	-	2
- בין מגזרי	-	-	-	-	-
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	-	-	-	2
סך ההכנסות	2	1	1	13	23
	3	1	1	13	25
רווח נקי (הפסד)	(1)	-	-	1	(3)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
רווח מפעילות מימון					
- מחיצוניים	-	-	-	-	-
- בין מגזרי	-	-	-	-	-
הכנסות תפעוליות ואחרות	-	-	-	-	-
סך ההכנסות	-	1	1	10	12
	-	1	1	10	12
רווח נקי (הפסד)	(1)	-	1	4	1

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008

משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
רווח מפעילות מימון					
- מחיצוניים	1	-	-	(1)	-
- בין מגזרי	-	-	-	-	-
הכנסות תפעוליות ואחרות	1	-	1	4	8
סך ההכנסות	2	-	1	3	8
הפסד	-	-	-	-	(2)

ג. פעילות במוצרים (המשך)

(2) משכנתאות

פעילות הבנק כוללת מתן "הלוואות לדיור" (ללקוחותיו הפרטיים) ו"משכנתאות מסחריות" (ללקוחות העסקיים הקטנים וללקוחות המסחריים). השירות והתמיכה המקצועית בתחומים אלו מבוצעים על ידי מערך המשכנתאות - בכפיפות לחטיבה "לבנקאות קמעונאית".

תמצית התוצאות הכספיות

להלן נתונים לגבי התפתחות התוצאות העסקיות בתחום "המשכנתאות" - בחתך מגזרי פעילות (במיליוני ש"ח):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2009				2008			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
64	13	18	95	79	13	24*	116
(55)	(10)	(12)	(77)	(73)	(10)	(17)*	(100)
9	3	6	18	6	3	7	16
3	-	-	3	1	-	1	2
12	3	6	21	7	3	8	18
-	-	1	1	(1)	-	-	(1)
3	1	3	7	1	1	5	7

רווח מפעילות מימון
- מחיצוניים
- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות
סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

* סווג מחדש

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר							
2009				2008			
משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
28	6	8	42	31	6	6*	43
(26)	(5)	(6)	(37)	(29)	(5)	(5)*	(39)
2	1	2	5	2	1	1	4
2	-	-	2	-	-	1	1
4	1	2	7	2	1	2	5
-	-	-	-	-	(1)	2	1
-	-	2	2	-	1	-	1

רווח מפעילות מימון
- מחיצוניים
- בין מגזרי

הכנסות תפעוליות ואחרות
סך ההכנסות הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

* סווג מחדש

5. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

המשבר הפיננסי והריאלי העולמי המתמשך, שנתן את אותותיו גם במשק המקומי החל מהמחצית השנייה של שנת 2008 - המשיך להקרין על הרכב תיק הנכסים שבידי הציבור גם בתחילת שנת 2009. במטרה לבלום את מגמת ההאטה ולעודד את הרחבת הפעילות הכלכלית במשק - ניהל בנק ישראל מדיניות מוניטרית מרחיבה (בדומה לצעדים מקבילים שננקטו על ידי בנקים מרכזיים אחרים בעולם). צעדים אלו והתאוששות שנרשמה במרבית הבורסות בחו"ל, תרמו להתאוששות שנרשמה בשוק ההון המקומי ברבע השני והשלישי של שנת 2009.

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפנו את תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009:

- עליה ברמת האינפלציה, שהסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בשיעור של 3.4% (מעבר ליעד האינפלציה השנתי שנקבע על ידי הממשלה). התפלגות עליית מדד המחירים לצרכן בחתרן רבעוני - מצביעה על יציבות שנרשמה בנתון זה ברבע הראשון של השנה (ירידת מדד בשיעור של 0.1%-), אולם בעקבות הפחתת הריבית המוניטרית על ידי בנק ישראל (ראה הרחבה להלן) - התגבר קצב האינפלציה בשני הרבעונים הבאים לשיעור של 3.5%.
- נמשכה מגמת ההחלשות בשער החליפין של השקל מול מרבית המטבעות הזרים, (על רקע הורדת שיעורי הריבית השקלית לזמן קצר, כאמור) - שהתבטאה בירידה בשיעורים שבין 4% ל-9% בשער השקל לעומת המטבעות העיקריים, על אף המהלכים שננקטו על ידי בנק ישראל בנסיון לבלום מגמה זו - במסגרתם רכש הבנק המרכזי מטבע חוץ בהיקף של למעלה מ-60 מיליארד דולר.
- ירידה בשיעור של 1.75 נקודת האחוז בשיעור הריבית במכרז המוניטרי של בנק ישראל, כפועל יוצא מהמדיניות המוניטרית המרחיבה שננקטה על ידו (במטרה לבלום את ההאטה בפעילות הכלכלית במשק - שנגרמה עקב העמקת המשבר הפיננסי והכלכלי בעולם). בסוף ספטמבר 2009 הסתכם שיעור הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 0.75%, לעומת 2.5% בסוף שנת 2008.
- עליה בהיקף ההנפקות של אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בכ-37 מיליארד ש"ח, לעומת כ-24 מיליארד ש"ח, בלבד, בתקופה המקבילה אשתקד. העליה בהיקף ההנפקות נובעת מירידה בהכנסות המדינה ממיסים, על רקע ההאטה שנרשמה בפעילות הכלכלית במשק.
- עליה בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בסוף חודש ספטמבר 2009 בשיעור של 2.2%, לעומת כ-0.1% (0.1-) בתחילת השנה.

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן. מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכ"רים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

פקדונות - הבנק פועל להרחבת בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים - במטרה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, בין היתר באמצעות העמקת הפעילות עם חוסכים בהפקדות חודשיות, פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון. היקף פקדונות הציבור ליום 30.9.2009 הסתכם ב-18,351 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-7.7% מתחילת השנה. מניית הציבור בפקדונות הציבור בחרך מגזרי הצמדה עולה, כי הגידול נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 7.3% בפקדונות לזמן קצוב ובשיעור של 25.0% בפקדונות לפי דרישה - במגזר הלא צמוד, ועליה בשיעור של 50.4% בירתות הפקדונות לפי דרישה - במגזר המט"ח.

כתבי התחייבות נדחים - במסגרת המדיניות לגיון תמחיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, מגייס הבנק מעת לעת גם כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 30.9.2009 מסתכם ב-613 מיליון ש"ח (31.12.2008 - 636 מיליון ש"ח). כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות - S&P", בדרוג "A+", הנמוך בדרגה אחת מהדרוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA-"). הפער בדרוג נגזר ממתודולוגיית הדרוג של חברת הדרוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות S&P") - לפיה יפחת דרוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת מתחת לדרוג המנפיק. עקב התפתחות המשבר הכלכלי בתקופת הדוח, והחשש שהמשבר יפגע בתוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל - נערכה על ידי "מעלות S&P" בחינה מחדש של דרוגי הבנקים בישראל. על אף סממני המשבר, כאמור, החליטה חברת "מעלות S&P" ביום 30.4.2009 לאשרר את דרוג הבנק (דרוג מנפיק: "AA-" ודרוג כתבי התחייבות: "A+"), ולא להפחיתו (כפי שהוחלט לגבי בנקים אחרים), כפועל יוצא ממיצובו העסקי הטוב של הבנק ויחס הלימות ההון הגבוה ממנו הוא נהנה. עם זאת, עדכנה "מעלות S&P" את אופק הדרוג של הבנק, מ"ציב" ל"שלילי".

היבט נוסף במדיניות גיוס המקורות - הינו ניהול סיכון הנזילות בבנק. במסגרת זו, ועל רקע ההתפתחויות השליליות במשק בכלל, ובתחום הבנקאות בפרט (ראה פרק 7 א' להלן) - מיישם הבנק מדיניות שנועדה לשפר את יחסי הנזילות בבנק. שיעור הנכסים הנזילים בבנק (מזומנים, פקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חודשים וניירות ערך סחירים) מכלל הנכסים בבנק, ליום 30.9.2009 - הסתכם בכ-28.5%, לעומת כ-21.9% ביום 31.12.2008. הבנק מודד באופן שוטף פרמטרים שונים המשמשים להערכת מדדי הנזילות השונים - בין היתר, באמצעות מודלים שפותחו בבנק.

6. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

1. כללי

הדוחות הכספיים של הבנק לתקופת הדוח ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בבאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 ובבאור 1 בדוחות הכספיים לתקופת הדוח - תוך התאמות לכללי דווח מקובלים לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים. יישומם של כללי חשבונאות אלו על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, דורש לעיתים שימוש בהנחות, הערכות ואומדנים שונים, שחלקם כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

סקירה תמציתית של ההערכות והאומדנים בנושאים חשבונאיים קריטיים, נכללה בדין וחשבון של הבנק לשנת 2008. כללי החשבונאות שיושמו בעריכת תמצית הדוחות הכספיים לתקופת הדוח, אינם כוללים אומדנים והערכות ב"נושאים קריטיים" מעבר לנושאים שפורטו בדוחות הבנק לשנת 2008, כאמור.

2. הצגת מכשירים פיננסיים על פי שוויים ההוגן

כאמור בדוחות הבנק לשנת 2008, נמדדים המכשירים הנגזרים וההשקעות בניירות ערך על פי שוויים ההוגן.

מרבית המכשירים הנגזרים וחלק מניירות הערך - אינם נסחרים בשוק פעיל. לפיכך, מוערך שוויים ההוגן של מכשירים אלו בעזרת מודלים או הערכות שווי של מומחים. הערכות אלו חשופות לשיקול דעת סובייקטיבי ולתנודות ניכרות ולפיכך נחשבות ל"אומדנים בנושאים קריטיים".

להלן התפלגות יתרות המכשירים הפיננסיים הנמדדים על בסיס שוויים ההוגן - בחתך המודל ששימש לקביעת השווי ההוגן:

(1) מכשירים נגזרים

31.12.2008	30.9.2009
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(129)	(123)
11	13
(118)	(110)

לפי מודל פנימי - הוון תזרימי מזומנים
- מודל B&S

(2) ניירות ערך זמינים למכירה**

31.12.2008	30.9.2009
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,892	3,838
* 138	167
* 8	6
2,038	4,011

לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל
לפי הערכת שווי של מומחה
אחר (מבוסס על השווי המאזני)

* סווג מחדש.

** לפרטים נוספים בדבר ההתפתחויות בתקינה החשבונאית בנושא: "מדידה וסווג ירידת ערך של מכשירי חוב" (לרבות ניירות ערך) - ראה באור 1 (ב') (4) לתמצית הדוחות הכספיים.

7. מדיניות ניהול הסיכונים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים - כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שהעיקריים שבהם הם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. תהליך ניהול הסיכונים כולל: הגדרת הסיכונים, מדידתם וקביעת מגבלות לחשיפה לסוגי הסיכונים השונים.

במסגרת ניהול הסיכונים השוטף מתבסס הבנק על תחזיות והערכות להתפתחויות שוטפות בתחומי: אינפלציה, שינוי שער חליפין, שינוי ריבית ומגמות כלכליות בענפי המשק השונים.

א. סיכוני אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא). ככלל, הבנק רואה את עצמו כ"בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי, מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, הושם דגש בשנים האחרונות על התמקדות הבנק בפלחי אוכלוסיה השייכים למגזר הקמעונאי (משקי בית, שכירים, עסקים קטנים). מדיניות הטיפול בסיכוני האשראי בבנק מתבטאת בפיזור תיק האשראי - על מנת להקטין את הסיכון הגלום בו, ולצורך ניהול סיכונים מבוקר. פיזור תיק האשראי נבחן במספר היבטים, כגון: מספר הלוואים, פיזור בין ענפי המשק השונים ופיזור גיאוגרפי.

הקצאת האשראי בין ענפי המשק השונים, נבחנת (מעבר להיבט ריכוזיות האשראי) על סמך ההתפתחויות הכלכליות הצפויות במצב המשק בכלל ובאזורים ספציפיים בפרט. לפרטים נוספים באשר להשלכות המשבר הכלכלי העולמי על מדיניות ותהליכי מתן האשראי בבנק - ראה הרחבה בנושא זה להלן.

מעריך ניהול האשראי בבנק כולל פונקציות ניהול מדורגות - כמפורט להלן, וכן מערכי בקרה, פיקוח וביקורת על תהליכי מתן האשראי, התפעול והמעקב אחרי ההתפתחויות באשראי.

להלן פירוט יחידות ניהול האשראי בבנק, בחתך מבנה ארגוני:

- דירקטוריון הבנק.
- ועדת אשראים של הדירקטוריון.
- ועדת אשראי (הנהלה), בראשות מנכ"ל הבנק.
- ועדות אשראי חטיבתיות - בראשות מנהלי החטיבות: החטיבה העסקית והחטיבה לבנקאות קמעונאית.
- ועדות אשראי אזוריות ומנהלי האזורים בבנק.
- מנהלי הסניפים בבנק.

בנוסף, כולל מערך ניהול סיכון האשראי שתי יחידות לטיפול בחובות בעייתיים:

- מחלקה "לאשראים מיוחדים", הפועלת בבנק החל מיום 1 בינואר 2007. היחידה פועלת במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומטפלת בניהול וגביית אשראים בעייתיים - שחבות כל אחד מהם עולה על 4 מיליון ש"ח (עד ליום 1 בינואר 2009, טיפלה היחידה רק בלקוחות שחבותם עלתה על 15 מיליון ש"ח).
- מערך לטיפול בחובות בעייתיים בחטיבה לבנקאות קמעונאית. המערך החל לפעול ביום 20.11.2008 ועוסק בסווג, הסדרה, גביה ומדידת הפרשות להפסדי אשראי של לקוחות בעייתיים - שהחבות של כל אחד מהם אינה עולה על 4 מיליון ש"ח.

מערכות הפיקוח והבקרה לגבי תהליכי מתן אשראי, התפעול והמעקב לגבי ההתפתחויות בו, כוללות:

- כלכלנים ובקרי אשראי במנהלות האזור ובחטיבות האשראי.
- יחידת פיקוח ובקרה העוסקת באיתור וזיהוי התפתחות סממנים בעייתיים בקרב לוויו הבנק - בשלבים מוקדמים ככל האפשר.
- ביקורות פנים שוטפות בסניפים הנערכות על ידי אגף הביקורת הפנימית.

תהליכי ניהול סיכון האשראי בבנק מבוססים על נהלי אשראי מפורטים המגדירים את תהליך מתן האשראי, תדירות חידוש מסגרות האשראי, מדיניות הבטחונות, תהליכי התפעול והבקרה על האשראי שניתן - לרבות טיפול שוטף בחריגות אשראי, וסווג חובות בעייתיים.

במסגרת ניהול סיכון האשראי, נקבעו בבנק מגבלות שונות ובכללן מגבלות לגבי פיזור האשראי בחתך ענפי משק. בהתאם למגבלות אלו - לא יעלה שיעור סיכון האשראי (ברוטו) לענף הבינוי והנדל"ן - ביחס לכלל סיכון האשראי (ברוטו) בבנק על 25% (מגבלה זו נוספה למגבלה הענפית הקבועה בהוראות בנק ישראל - המתירה קיזוז בטוחות מסוימות - ומסתכמת בשיעור של 20%).

הבנק נעזר לצורך ניהול סיכון האשראי גם בכלים ממוחשבים הכוללים:

- מערכת לדרוג לווים, המבוססת על מודלים לדרוג לווים שפותחו בבנק - באמצעותה מדורגים לקוחות הבנק בעלי אשראי העולה על 400 אלפי ש"ח. הערכת רמת הסיכון של הלווה, במודלים האמורים, מבוססת על כושר ההחזר של הלווה ועל מבנה ורמת כיסוי הבטחונות לאשראי. המודלים מושתתים הן על פרמטרים כלכליים וניהוליים והן על הערכות ספציפיות לגבי כל לווה ולווה, בהתבסס על הנסיון שנצבר לגביהם בתקופת פעילותם בבנק.

- מערכת לפילוח האשראי בבנק בחתך ענפי משק ובחתך מדרגות לווים.
- מערכת "אורות אדומים" לקבלת התראות על קשיים פוטנציאליים במצבם העסקי של לקוחות הבנק.
- מערכת לדווח על חשיפות אשראי "גדולות" וחשיפות אשראי "גדולות מאד".
- מערכת לדווח על סיכון אשראי במטבע חוץ.
- מערכת לדווח על אשראי שניתן לענף הבניה.
- מערכת למעקב אחרי חריגות אשראי בחשבונות עובר ושכ.
- מערכת לניהול ודווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

במהלך שנת 2009, המשיך הבנק להגביר את הפיקוח והבקרה על לקוחות הבנק הפועלים בענפי הבניה (לרבות קבלני ביצוע), ההובלה, התיירות ושירותי ההסעדה. כן הודק המעקב והפיקוח על לקוחות הפועלים בחו"ל (בעיקר בענף הנדל"ן) - שמימנו את פעילותם באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון (ראה הרחבה להלן). במידת הצורך, פועל הבנק במגמה להקטין את חשיפת האשראי ללקוחות ספציפיים המשתייכים לענפים הנ"ל, בדרך של הקטנת מסגרות ויתרות אשראי ללווים אלו ו/או באמצעות קבלת בטחונות נוספים. לפרטים נוספים לגבי הערכות הבנק בתחום האשראי על רקע המשבר הפיננסי והכלכלי בעולם - ראה להלן.

להלן התפתחות החובות הבעייתיים בהתאם לסווגים שנקבעו בהוראות בנק ישראל:

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
388	352	395	חובות בעייתיים ¹
85	66	67	שאינם נושאים הכנסה
15	12	60	שאורגנו מחדש ²
51	16	71	מיועדים לארגון מחדש ³
548	485	439	כפיגור זמני
1,087	931	1,032	בהשגחה מיוחדת ⁴
*235	*228	127	סה"כ אשראי מאזני ללווים בעייתיים ¹
24	*41	3	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים בעייתיים ^{5,1}
1,346	1,200	1,162	אג"ח של לווים בעייתיים
			סיכון אשראי כולל בגין לווים בעייתיים ¹

- 1 לא כולל חובות בעייתיים המכוסים על ידי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).
- 2 אשראי שאורגן מחדש במהלך השנה השוטפת וכן אשראי שאורגן מחדש בשנים קודמות עם ויתור על הכנסות.
- 3 אשראי ללווים אשר לגבי קיימת החלטה של הנהלת הבנק על ארגון מחדש, אך הארגון מחדש טרם בוצע בפועל.
- 4 האשראי בהשגחה מיוחדת ליום 30.9.2009 כולל חובות (למעט אשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור) בגינם קיימת הפרשה ספציפית בסך 31 מיליוני ש"ח ואשראי לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור בסך 5 מיליוני ש"ח (30.9.2008: 32 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח בהתאמה; 31.12.2008: 29 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח בהתאמה).
- 5 כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי.

* הוצג מחדש

המשבר הפיננסי והריאלי בעולם - והשלכותיו על המשק והבנקאות בישראל

1. המשבר בעולם

(א) כללי

מזה כשנתיים מתמודד המשק העולמי עם משבר פיננסי וכלכלי חמור בעצמה ובהיקף שלא נראו ב-80 השנים האחרונות.

שורשיו של המשבר נעוצים במדיניות אשראי מקלה שנהגה בשוק המשכנתאות בארה"ב בעשור האחרון ואפשרה מתן משכנתאות ללווים בעלי כושר החזר נחות (לווי SUB - PRIME). מדיניות זו בצרוף מדיניות מוניטרית מרחיבה שננקטה על ידי הבנק המרכזי בארה"ב מתחילת המאה - גרמו בהדרגה להיווצרות "בועת נדל"ן".

בשנים האחרונות התפתחו סממנים אינפלציוניים במשק האמריקאי - שאילצו את הבנק המרכזי בארה"ב לנקוט במדיניות מוניטריות מרסנת ולהעלות את שיעור הריבית - תהליך שהקשה על הלווים לעמוד בהחזרי חובות המשכנתא שלהם.

מהלכים אלו גרמו להתפוצצות "בועת הנדל"ן" - ולקריסת בנקים רבים למשכנתאות בארה"ב (לרבות בנקים שנחשבו לבנקים מובילים בתחומם), כפועל יוצא מכך.

בנוסף, הסדרי מימון שהתפתחו בארה"ב בשנים שקדמו למשבר בתחום המשכנתאות - כללו הנפקות אגרות חוב ומכשירי הון מורכבים אחרים שהתבססו על תזרימי המזומנים של לוויים בתחום המשכנתאות.

מכשירי הון אלו דורגו על ידי חברות לדרוג אשראי כמכשירים בעלי סיכון נמוך מאד, מחד - והבטיחו תשואה גבוהה יחסית, מאידך - והפכו, לפיכך, לנכסי השקעה פופולריים בקרב מוסדות פיננסיים רבים ברחבי העולם.

עם התפוצצות "בועת הנדל"ן" - קרסה הפעילות במכשירי הון אלו ושוויים ההון הדרדר בתלילות. עקב הירידה בשוויים ההון וקריסת השוק בו נסחרו מכשירים אלו - סוגו המכשירים הנ"ל כ"נכסים רעילים" והסבו הפסדים כבדים לגופים הפיננסיים שהשקיעו בהם - עד כדי קריסה של מוסדות פיננסיים מובילים (כגון: בנקי ההשקעות "בר סטרנס" ו"ליהמן ברדרס") - וחשש כבד לגבי יכולתם של מוסדות פיננסיים רבים אחרים לעמוד בהתחייבויותיהם - ללא סיוע חיצוני.

(ב) ההתמודדות עם המשבר בעולם

המשבר הכלכלי שפרץ ופגע בכלכלותיהן של מרבית המדינות - מדורג כאחד המשברים החריפים ביותר בהיסטוריה המודרנית. לאור מחקרים שנערכו בעקבות משברים כלכליים קודמים (לפיהם מדיניות פיסקאלית ומוניטרית פסיבית - מעצימה את המשבר), נקטו מרבית הממשלות והבנקים המרכזיים בצעדים כלכליים נמרצים עם פרוץ המשבר - בכדי לצמצם את מימדיו ככל הניתן.

צעדים אלו כללו, בין היתר:

- הפחתה חדה של שיעורי הריבית בשווקים, במטרה לעודד את הפעילות הכלכלית.
- הרחבת ביטוח הפקדונות, במטרה להגן על המפקידים ולשמר את אמון הציבור במערכת הבנקאית.
- הזרמת כספים למערכת הבנקאית במטרה להגן על הבנקים מפני קריסה, מחד - ולעודד את הפעילות הכלכלית באמצעות מתן אשראי, מאידך.

- הלאמת מוסדות פיננסיים משמעותיים שלא ניתן היה לשקמם באמצעים אחרים, או מתן תמריצים לרכישתם על ידי מוסדות פיננסיים יציבים.
 - הזרמת הון לחברות עיסקיות מובילות - בכדי למנוע את קריסתן ולצמצם את מימדי האבטלה.
 - השקת "תכניות חילוץ" שכללו: רכישת "נכסים רעילים", הזרמת כספים לחברות בקשיים ורכישת אגרות חוב במטרה לייצב את שוק ההון.
- בעקבות צעדים אלו נרשמה התאוששות בשוקי ההון בעולם - החל מהרבע השני של שנת 2009. עם זאת, לדעת כלכלנים רבים המבוססת על אינדיקטורים כלכליים שונים, ובכללם - רמת פעילות כלכלית ממותנת, שיעורי אבטלה גבוהים וגרעונות תקציביים גבוהים - ההתאוששות בשוק ההון אינה מצביעה עדיין על תפנית ממשית בפעילות המשקית.

2. המשבר בישראל

(א) כללי

המשבר הפיננסי והכלכלי שפרץ בארה"ב במחצית השנייה של שנת 2007, כאמור - התרחב למשבר כלכלי גלובלי ונתן את אותותיו גם במשק המקומי - במחצית השנייה של שנת 2008, ולווה בהתפתחויות שליליות, לרבות: הפסדים בגין השקעות באגרות חוב מגובות נכסים, ירידות שערים בשוקי המניות ואגרות החוב ומשבר אשראי עקב ההאטה הכלכלית והקיפאון בשוק ההון.

(ב) ההתמודדות עם המשבר בישראל

החל מהרבע האחרון של שנת 2008 הופעלו על ידי הממשלה ובנק ישראל מספר מהלכים, במטרה לבלום את התפתחות המשבר הכלכלי. מהלכים אלו כללו בין היתר:

- הפחתה חדה של שיעורי הריבית המוניטרית לטווח קצר על ידי בנק ישראל, במטרה לאושש את ההשקעות והפעילות במשק.
 - המשך רכישות מטבע חוץ על ידי בנק ישראל, בהיקפים גדולים - במטרה לייצב את שער החליפין שבין השקל למטבעות הזרים ולאושש את ענפי הייצוא.
 - רכישת אגרות חוב ממשלתיות לטווח בינוני וארוך - במטרה להפחית את שיעורי הריבית לטווח ארוך ולעודד את פעילות ההשקעה של הפירמות העיסקיות.
 - הרחבת פעילות הקרנות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה - במטרה להקל על מחנק האשראי במשק.
 - השקעה ב"קרנות מנוף" בהיקף של כ-5 מיליארד ש"ח שיופעלו על ידי גורמים בעלי נסיון מוכח בניהול אשראי וסיכונים אשראי. הקרנות יעסקו בגיבוש הסדרי חוב וב"מיחזורי חובות" של אשראי חוץ בנקאי - לחברות שנקלעו לקשיי נזילות עקב המשבר הכלכלי. עד כה נרשמה פעילות דלה בקרנות אלו.
 - השקת תכנית למתן ערבות מדינה בהיקף של כ-6 מיליארד ש"ח (שהיקפה הוגדל מאוחר יותר לכ-12 מיליארד ש"ח) למערכת הבנקאית שתשמש את המערכת הבנקאית לגיוס כתבי התחייבות נדחים בערבות המדינה - במטרה להגדיל את בסיס ההון של המערכת הבנקאית, מחד - ולאפשר להגדיל את היקפי האשראי שיכולה המערכת הבנקאית לספק. מאידך. עד כה טרם הוצאה תכנית זו מהכח לפועל.
- הצעדים שננקטו על ידי בנק ישראל בשילוב ההתאוששות שנרשמה בשוקי ההון בעולם - תרמו להתאוששות בשוק ההון המקומי - החל מהרבע השני של שנת 2009.

השיפור באווירה בשוקי ההון ועליות השערים שנרשמו בשוקי המניות ואגרות החוב בחודשים האחרונים - איפשרו בעיקר לחברות בעלות דרוג אשראי גבוה, להנפיק, לראשונה, מאז פרוץ המשבר - מניות ואגרות חוב בשוק ההון בהיקף של כ-30 מיליארד ש"ח - לאחר תקופת קיפאון ארוכה שנרשמה בשוק זה.

(ג) השלכות המשבר על הבנק

המשבר חושף את הבנק להפסדים בשלושה מגזרים:

- חשיפה לגידול בהפסדי האשראי עקב ההאטה בפעילות הכלכלית.
- חשיפה להפסדי אשראי בגין פעילות עם מוסדות פיננסיים זרים.
- חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעות באגרות חוב לא ממשלתיות (אג"ח "קונצרניות").

(1) חשיפה להפסדים ממתן אשראי

כאמור, החשש לגידול בהפסדים מאשראי לציבור, נובע מהמשך ההאטה בפעילות במשק ומחשיפת אשראי ללווים הפועלים בענפים שנפגעו מהמשבר העולמי (כגון: נדל"ן וחובל"ל והובלה ימית).

נדבר נוסף בחשיפת האשראי של הבנק נובע מחשיפת אשראי ללקוחות שמינו את פעילותם באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון. בעקבות ההאטה הכלכלית - שלווה בהפסדים כבדים שרשמו חברות מסוימות והקפאון שהשתרר בשוק ההון - הודיעו אותן חברות (ובכללן מספר קונצרנים גדולים), כי לא יהיה ביכולתן לפרוע את חובן למחזיקי אגרות החוב (אם מפעילות שוטפת ואם באמצעות גיוסי הון נוספים בשוק ההון) - במועדים עליהם התחייבו.

כחלק גדול מאותם מקרים השכילו החברות ומחזיקי אגרות החוב לגבש הסדרים חלופיים שכללו מחילת מקצת החובות ופריסת יתרת החוב לתקופות ארוכות יותר. בתמורה ליתורים, אלה - נכללו בהסדרי החוב מנגנונים שנועדו לפצות את מחזיקי אגרות החוב באמצעות תשלום ריבית מועדפת על יתרת החוב והענקת זכויות הונות באותן חברות.

לאור התפתחויות אלו מקיימת הנהלת הבנק דיונים שוטפים לגבי חשיפות האשראי של הבנק בגין אותם לקוחות ולקוחות אחרים בעלי רמת מינוף גבוהה שקיימת סכנה לשחיקה בכושר הפרעון שלהם - בעקבות המשבר הכלכלי - ופועלת לצמצום חשיפות אלו באמצעות הקטנת מסגרות אשראי, מימוש נכסים, או חיזוק לבטחונות.

בנוסף, בוחנת הנהלת הבנק מקרוב את פעילותם ומצבם העסקי של מספר לקוחות, שלהערכת הבנק חלה עליה ברמת הסיכון שלהם. במקרים מסוימים הוחלט על הידוק הפיקוח על סמכויות האשראי וצמצום דרגות החופש להגדלת חשיפות האשראי ללווים אלה.

בהמשך לארועים אלו פרסם בנק ישראל ביום 12 באוקטובר 2009 הוראה, על פיה נדרשו התאגידים הבנקאיים, לאתר בתיק האשראי שלהם אוכלוסיות לווים רגישות, הכוללות לווים המאופיינים בשיעור מינוף גבוה שמינו את פעילותם באופן משמעותי בשוק ההון המקומי או בחו"ל תוך כוונה למחזר חובות אלו, וכן לווים הפועלים בחו"ל במדינות החוות משברים בתחום פעילותם (כגון: בניה ונדל"ן, קמעונאות, פיננסיים וכו'), או לווים שכושר ההחזר שלהם מבוסס על נכסים מניבים או נכסים אחרים שרמת נזילותם פחתה.

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאים לקבוע באם יש צורך לנקוט בדרכי פעולה לגבי הלווים המשתייכים לאוכלוסיית לוויים ז, כגון:

- שינוי בדרוג האשראי של הלווים.
 - עריכת הסדרי חוב לאשראי שניתן ללקוחות אלו.
 - דרישה לחיזוק הבטוחות שהועמדו להבטחת האשראי.
 - הכנסת הלקוחות הנ"ל לרשימת מעקב.
 - סווג האשראי כ"חוב בעייתי" ועריכת הפרשה לחובות מסופקים בגינו.
- תהליך איתור אשראים אלו לרבות (דרכי הפעולה המומלצות בגינם) יבוצע על ידי הגורמים העסקיים בבנק, בלווי היחידה לבקרת אשראי ויפוקח על ידי ועדה ייעודית של הדירקטוריון.
- על פי ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאים לגבש את הממצאים והמסקנות העולים מסקירת האשראים הנ"ל, במסמך מסכם שיובא לדיון בועדת הדירקטוריון הייעודית בתוך 60 יום מפרסום ההוראה. בסיום הדיון תגובש תכנית פעולה ליישום הממצאים העולים מן המסמך, שתובא לאישור הדירקטוריון.
- ממצאי הוועדה והתכנית המאושרת יוגשו לפיקוח על הבנקים בתוך 75 יום מפרסום ההוראה. הבנק נערך ליישום ההנחיות שנקבעו בהוראה במועד הנדרש.

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב

ליום 30.9.2009					ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	עלות מותאמת	שווי הוגן	דרוג האג"ח	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
					א. אגרות חוב לא ממשלתיות
					(1) אגרות חוב סחירות
-	-	11	11	A עד A+	בינוי ונדל"ן
2	6	199	195	AA+ עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
1	-	15	16	A	מסחר
2	-	26	28	AA+ עד AA	תעשייה
5	6	251	250		
					(2) אגרות חוב שאינן סחירות
-	5	99	94	AAA עד AA	חשמל ומים
-	1	14	13	AA	נדל"ן
-	2	27	25	AA עד AA-	שירותים פיננסיים
-	2	17	15	AA-	תעשייה
-	10	157	147		
5	16	408	397		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
6	29	3,500	3,477		ב. אגרות חוב ממשלתיות
11	45	3,908	3,874		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב (המשך)

ליום 31.12.2008					ענף פעילות
הפסדים שטרם מומשו	רווחים שנצברו	שווי הוגן	עלות מותאמת	דרוג האג"ח	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
11	-	40	51	AA עד A	בינוי ונדל"ן
12	3	231	240	AAA עד A+	שירותים פיננסיים ועסקיים
9	-	17	26	AA עד A+	מסחר
-	-	31	31	AA+ עד AA-	תקשורת
-	-	43	43	AA+	חשמל ומים
6	-	15	21	AA	תעשייה
38	3	377	412		
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
6	-	85	91	AAA עד AA+	חשמל ומים
1	-	12	13	AA	נדל"ן
1	-	24	25	AA	שירותים פיננסיים
7	-	7	14	A+	תעשייה
15	-	128	143		
53	3	505	555		סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות
5	7	1,401	1,399		ב. אגרות חוב ממשלתיות
58	10	1,906	1,954		סך הכל אגרות חוב בתיק הזמן למכירה

להלן התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין אגרות חוב אלו בחתך של שיעור ההפסד מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצברו הפסדים אלו.

30 בספטמבר 2009					שיעור ההפסד ביחס לעלות
תקופת צבירת ההפסדים					
עד 6 חודשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-9 ועד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
					א. אגרות חוב לא ממשלתיות
-	-	-	5	5	עד 20%
-	-	-	5	5	
-	-	-	-	-	ב. אגרות חוב ממשלתיות
6	-	-	-	6	עד 20%
6	-	-	-	6	
6	-	-	5	11	סך הכל

(2) חשיפה להפסדי אשראי בגין השקעה באגרות חוב (המשך)

31 בדצמבר 2008					
תקופת צבירת ההפסדים					
שיעור ההפסד ביחס לעלות	עד 6 חדשים	מ-6 ועד 9 חודשים	מ-9 ועד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
עד 20%	14	-	-	-	14
20% - 40%	3	11	-	9	23
מעל 40%	-	-	-	16	16
	17	11	-	25	53
ב. אגרות חוב ממשלתיות					
עד 20%	5	-	-	-	5
סך הכל	22	11	-	25	58

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - יזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דרוג אגרות החוב לרבות שינויים שחלו בדרוג האגרות.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.
- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.
- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מנפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- כוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיון.
- סווג אגרת החוב (או אי סווגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהם עד לפדיון או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן - תאפשר לבנק לממשן ברווח. בכוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות חוב הנ"ל עד ששוויין ההוגן ישוב ויעלה, או עד למועד פדיון.

בתקופת הדו"ח נרשם קיטון בשיעור של כ-81% בסכומי ההפסדים שטרם מומשו. לפיכך, ומאחר וההפסדים, כאמור לעיל, נובעים בין היתר, מעליה כללית במרווחי הריבית במשק, במחצית השניה של שנת 2008 ומהפדינות הגדולים בשוק אגרות החוב ובשוק קרנות הנאמנות באותה תקופה - שבגינם נאלצו קופות הגמל וקרנות הנאמנות למכור אגרות חוב סחירות בהיקפים גדולים בכדי להבטיח יתרות נזילות מספיקות - סבורה הנהלת הבנק כי ההפסדים הגלומים באגרות החוב הנ"ל הינם בעלי אופי "זמני".

בהתבסס על ההתפתחויות מתחילת השנה, ועל הבדיקות הפרטניות של אגרות החוב שתוארו לעיל - לא סווגו על ידי הבנק בתקופת הדוח, הפסדים שטרם מומשו בגין תיק אגרות החוב כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני" (לעומת הפסדים בסך 22 מיליון ש"ח שסווגו על ידי הבנק בשנת 2008 כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני" - ונזקפו לדוח הרווח והפסד).

(3) חשיפה להפסדי אשראי בגין פעילות עם מוסדות פיננסיים זרים

לאור קריסתם של מספר מוסדות פיננסיים הפועלים בחו"ל כאמור, בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקיימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות שנרשמות בבנקאות העולמית במהלך המשבר הנוכחי. התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דרוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי - רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדרוג "השקעה" ומעלה).
- דרוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- נסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק - לכל מוסד פיננסי - בתדירות יומית.

במטרה להקטין את החשיפה האפשרית להפסדי אשראי של הבנק - לבנק בודד הפועל בחו"ל, התקבלה החלטה בהנהלת הבנק, לפיה - לא תעלה חשיפת האשראי של הבנק לבנק בודד בחו"ל, על סך של 100 מיליון ש"ח (למעט תשעה בנקים בעלי דרוג אשראי גבוה - להם נקבעו תקרות חשיפת אשראי פרטניות בסכומים שבין 25 ל-75 מיליון \$ ארה"ב).

בתאריך 2 בנובמבר 2008, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה - נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל - למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

לתאריך 30.9.2009 מסתכמת חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ בסך של 820 מיליוני ש"ח (31.12.2008 - 802 מיליוני ש"ח), כמפורט להלן:

דרוג אשראי חיצוני	30 בספטמבר 2009		
	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	550	105	655
A+ עד A-	130	1	131
BBB+ עד BB-	-	-	-
ללא דרוג	6	28	34
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	686	134	820

(1) לרבות: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.

(2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות כאגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.

31 בדצמבר 2008			
דרוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	*588	*107	695
A+ עד A-	*29	*2	31
BBB+ עד BB-	1	-	1
ללא דרוג	40	**35	75
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	658	144	802

(1) לרבות: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
(2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.

* סוג מחדש
** הוצג מחדש

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: ארה"ב, בריטניה, איטליה, גרמניה, צרפת ובלגיה. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 30 בספטמבר 2009 - ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה - אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראת נהול בנקאי תקין מס' 311).
2. דרוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך על ידי חברת הדירוג הבינלאומי "Moody's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג - בדרך כלל - בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות ייתכנו פערים בין הדרוג האחרון שנערך על ידי חברת הדרוג - לבין הערכת הבנק.
3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים אחרים". לתאריך המאזן אין בבנק חשיפות אשראי ל"מוסדות פיננסיים זרים" בגין גופים שאינם בנקים. לפיכך - לא נכללו חשיפות האשראי המפורטות מעלה - בדוח על "סיכון האשראי הכולל לציבור - לפי ענפי משק", שבסקירת ההנהלה.

ב. סיכוני שוק

כללי

סיכון שוק מוגדר כהסתברות לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו כתוצאה משינויים בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוזי מאזני) הנובעים משינויים בתנאי שוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד גיסא, ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: המדיניות בתחום סיכוני שוק, החשיפות לסיכוני שוק, המסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, הסמכות שנקבעה לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן - מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון במסגרת מסמך חשיפות כולל. כמו כן, מונתה על ידי הדירקטוריון, ועדה בנושא "ניהול הסיכונים". הועדה מפקחת מקרוב אחרי ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: קביעת מגבלות חדשות, מעקב ופיקוח על יישום הוראות נהול בנקאי חדשות של בנק ישראל, וכו'.

ניהול סיכוני השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון ולרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים, מותווה ומבוקר על ידי ועדת נוסטרו מצומצמת בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים ובחטיבה לנכסי לקוחות.

ניהול סיכוני השוק נמצא באחריות החטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים בבנק, הכוללת את אגף הפיננסיים ואגף אסטרטגיה.

במסגרת מעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכוני שוק ונזילות - מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון בועדת הנוסטרו המצומצמת המתכנסת בתדירות שבועית. הועדה מדווחת על הערכותיה והחלטותיה למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף, מדווחים דיוני הועדה - אחת לחודש לועדת הנוסטרו המורחבת, בראשות המנכ"ל, הכוללת - מלבד חברי הועדה המצומצמת, גם נושאי תפקידים נוספים בבנק. ועדות הנוסטרו מפקחות על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת אחת לרבעון. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכוני השוק והנזילות במערכת ייעודית לניהול סיכונים. המערכת מודדת את החשיפה לסיכוני שוק בגין כלל התיק הבנקאי בתדירות שבועית לרבות: סיכוני ריבית, סיכוני נזילות, VAR ותרחישי קיצון. מדידת סיכון הבסיס מתבצעת בתדירות יומית.

מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו.

לצורך עמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל אגף הפיננסיים בחטיבה לאסטרטגיה ופיננסיים מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ותאגידים בנקאיים מיוחדים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק - בהתאם ל"גישה הסטנדרטית", המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341.

הדיון בפרק זה כולל התייחסות להגדרות שונות של המושג "הון". בכל המקרים (אלא אם צוין במפורש אחרת) - הכוונה במושג זה מתייחסת להגדרה ה"חשבונאית" של המושג (כפי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק).

ניהול ומדידת סיכוני שוק

על פי הוראה בנושא ניהול סיכונים, שפורסמה ע"י המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת ההוראה שהטילה על הדירקטוריון חובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה, הועמקה מעורבות הדירקטוריון בתחום. בין היתר מתקיים בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון, אחת לרבעון, דיון במסמך חשיפות המרכז את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק. כמו כן, מונו בבנק במסגרת הוראה זו מנהל סיכונים ובקר סיכונים.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים כאמור, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן (VALUE AT RISK).

ה- VAR אומד את ההפסד המכסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכוני שוק המבצעת אומדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית. ערך ה- VAR בבנק ליום 30 בספטמבר 2009, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ-44 מיליוני ש"ח (31.12.2008 - 22 מיליוני ש"ח). הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה- VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3% מההון. בתקופת הדוח נרשמו שתי חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS TESTS) - על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק". יצוין בהקשר זה, כי בחודש יוני 2007 קבע הבנק מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק. בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

סיכון בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל") בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: %(-20) עד 120% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, בין %(-10) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי הריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) בהתאם למגזרי ההצמדה השונים:

30 בספטמבר 2009		31 בדצמבר 2008		שקל לא צמוד
חשיפה "כלכלית"*	חשיפה חשבונאית	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה חשבונאית	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
504	336	755	705	שקל לא צמוד
679	763	280	246	שקל צמוד מדד
84	28	30	(23)	מט"ח וצמוד מט"ח
1,267	1,127	1,065	928	

* ניהול החשיפה לסיכוני בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית", לבין החשיפה ה"חשבונאית" (המוגדרת - כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים - על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים) - הינם כדלקמן:

1. הפרשות מסוימות כגון: הפרשה כללית ונוספת לחובות מסופקים והפרשות בגין זכויות עובדים - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".
2. אשראים שאינם נושאים הכנסה, סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים על פי מודלים לתמחור אופציות.
4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון - מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין:

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין +10%, ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 30.9.2009, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבויות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) - ליום 30.9.2009, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות שאינם נושאים הכנסה"). להלן ריכוז התוצאות של ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

	10%	5%	-5%	-10%
דולר	(2)	(1)	1	2
יורו	*	*	*	*
לירה שטרלינג	*	*	*	*
פרנק שוויצרי	*	*	*	*
יין יפני	*	*	*	*
	(2)	(1)	1	2
השפעת אופציות**	*	*	*	*
השפעה כוללת	(2)	(1)	1	2

* סכום נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

סיכון ריבית

סיכון הריבית מוגדר כחשיפת הבנק להפסד - עקב שינויים עתידיים בשיעור הריבית הגורמים לשינוי בשווי ההון של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו. כאשר קיים פער בין משך החיים של הנכסים לבין משך החיים של ההתחייבויות, עלולים השינויים בריבית לגרום לשחיקה של רווחי הבנק והונו. גם בהעדר פער בין משך החיים הממוצע של הנכסים וההתחייבויות, עלולים שינויים לא מקבילים בעקום התשואה לגרום לשחיקת רווחי הבנק והונו.

המדיניות באשר לסיכונים ריבית, הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים, הינה - להימנע מפערים במידת האפשר, תוך מתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה.

בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי (במונחי שווי הון) - בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק - עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן: במגזר השקלי הלא צמוד - עד 2.0% מהון הבנק (עד לחודש יולי 2009 - 1.5%), במגזר הצמוד למדד - עד 3% מהון הבנק ובמגזר המט"ח - עד 1% מהון הבנק.

עיקר החשיפה של הבנק לסיכון הריבית הינו במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופות ארוכות יחסית ובריבית קבועה.

הבנק מנהל את החשיפה לסיכון הריבית בנפרד עבור כל אחד ממגזרי ההצמדה, ומבצע במסגרת גידור החשיפה לסיכון הריבית חוזי החלפות פיננסיות על שער הריבית (I.R.S.).

להלן ריכוז נתוני ההפסד המכסימלי ביחס להון בגין סיכון הריבית*:

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
%	%	
0.41	1.04	שקל לא צמוד
0.37	0.45	שקל צמוד מדד
0.11	0.18	מט"ח וצמוד מט"ח
0.89	1.67	

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

כללי

ביום 25 ביוני 2008, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית".

ההוראה משנה את מתכונת הגילוי הקיימת בנושא זה - לפיה, הוצגו הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעורי הריבית, על פי תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים בגינם - כשהם מהווים על פי שיעור הריבית המנכה אותם לערכם המאזני.

דווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית על פי ההוראות החדשות נכלל על ידי הבנק החל מהדוחות הכספיים הנוכחיים. בנוסף, נדרשו הבנקים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשינוי הריבית, על פי שוויים ההוגן - ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים הפוטנטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

עקרונות המודל

- מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - מחושב השווי ההוגן באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון - ערך נוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, המהווים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

- השיטות וההנחות העיקריות שיושמו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

- (1) מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
- (2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים - אומדן השווי ההוגן נקבע, בדרך כלל, על ידי הוון תזרימי המזומנים העתידיים.

תזרימי המזומנים העתידיים הונו על פי שיעורי הריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע עסקאות דומות במועד הדווח. החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרימי התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלואה בנפרד בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דרוג לזיום המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. תזרימי המזומנים בגין אשראי במערך המשכנתאות הניתן לפרעון מוקדם, ללא תשלום עמלת פרעון מוקדם - הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל כלכלי. הוון תזרימי המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ-18 מיליון ש"ח.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת הוון תזרימי המזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן - בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון. בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיוכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009					נכסים פיננסיים* סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים התחייבויות פיננסיות* סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
מטבע חוץ**			מטבע ישראלי		
סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
21,567	623	1,960	5,268	13,716	
2,571	1,128	890	33	520	
(20,177)	(858)	(1,953)	(4,102)	(13,264)	
(2,689)	(924)	(811)	(626)	(328)	
1,272	(31)	86	573	644	

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009							
שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*							
מטבע ישראלי				מטבע חוץ**			
לא צמוד		צמוד		דולר		אחר	
מ"ד	לא צמוד	מ"ד	לא צמוד	מ"ד	לא צמוד	מ"ד	לא צמוד
שינוי בשיעור הריבית							
גידול מידי מקביל של אחוז אחד							
665	592	84	(30)	-	1,311	39	3.0
גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז							
644	575	86	(29)	-	1,276	4	0.3
קטון מידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾							
616	542	87	(26)	-	1,219	(53)	(4.3)

* שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

ניהול חשיפת הריבית בבנק מבוסס על מודל, במסגרתו מהווים תזרימי המזומנים העתידיים בשיעורי ריבית שאינם זהים לאלו ששימשו את הבנק לצורך דווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית (בעיקר בכל הנוגע למרווחי הריבית בגין סיכוני אשראי).

להלן נתונים כמותיים לגבי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים - המבוססים על המודל המשמש את הבנק בניהול חשיפת הריבית:

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009				
מטבע ישראלי		מטבע חוץ**		
לא צמוד	צמוד מ"ד	דולר	אחר	סך הכל
14,001	5,355	1,998	630	21,984
נכסים פיננסיים*				
489	25	557	979	2,050
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים				
(13,504)	(3,945)	(1,952)	(860)	(20,261)
התחייבויות פיננסיות*				
(249)	(603)	(615)	(620)	(2,087)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים				
737	832	(12)	129	1,686
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים				

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

נתונים כמותיים וניתוח רגישות (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009							
שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית*							
שינוי בשווי ההוגן		מטבע ישראלי				מטבע חוץ**	
מיליוני ש"ח	אחוזים ⁽²⁾	סך הכל	השפעות מקצות	מטבע ישראלי		מטבע חוץ**	
				לא צמוד	צמוד	דולר	אחר
שינוי בשיעור הריבית							
0.6	10	1,696	-	128	(14)	830	752
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד							
0.1	1	1,687	-	129	(12)	832	738
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז							
(1.3)	(22)	1,664	-	131	(11)	825	719
קטון מיידי מקביל של אחוז אחד ⁽¹⁾							

* שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן נטו כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(1) בנוסף, הבנק נעזר במודל למדידת השינויים הצפויים ברווח החשבונאי, בשנה הקרובה - בגין שינויים בעקום הריבית. המודל מתבסס על הנחות שונות בנוגע להתפתחויות הצפויות בסעיפי המאזן ובמשתני שוק שונים.

שיעור הקיטון הצפוי ברווח החשבונאי של הבנק, ביחס להון העצמי, בשנה הקרובה (בהתבסס על מודל זה) - עקב קיטון מקביל בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית, במגזרים: ה"לא צמוד", "צמוד המדד", וה"מט"ח - מסתכם ב-1.52%, 2.19% ו-0.92% בהתאמה.

(2) טווח השינויים בשווי ההוגן, בגין השינויים בשיעורי הריבית שנרשם בתקופת הדו"ח, הינו כדלקמן: עבור גידול מקביל של אחוז אחד: 0.7% - (0.9%); עבור גידול מקביל של 0.1%: 0.1% - (-0.1%); עבור קיטון מקביל של 1%: 1.0% - (1.4%).

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות הוון תזרים המזומנים העתידי מבוסס על שיעור ריבית ניכיון הנקבעת באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שכרוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים המפורטים להלן כדי להצביע על שווי הבנק. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

סיכון מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341, לגבי התיק הסחיר של הבנק. התיק הסחיר ליום 30.9.09 כולל מניות בתיק למסחר בהיקף של כ-1.5 מיליון ש"ח בלבד.

סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההון של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההון).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו בתנאי "BACK TO BACK" בלבד.
 - לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.
- חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 341 - בשיטת הדלתא פלוס - הקצאת ההון בגין הדלתא, הגמא והווגא של האופציות.

גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכונים שוק

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכונים שוק**:

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
11	14	סיכון ריבית
*	*	סיכון מניות
43	84	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון אינפלציה
-	-	סיכון סחורות
28	39	סיכון אופציות
82	137	סה"כ נכסי סיכון

* נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

** מחושב ביחס לנתונים על "בסיס צבירה" ולא על בסיס "שווי הון".

ג. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם וזמן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשות עוללה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

מדיניות הבנק קובעת כי יש להימנע מסיכון של פערים בתזרים המזומנים. יחד עם זאת, נקבעו מסגרות מוגבלות לחשיפות אפשריות, במגזרי המט"ח, ובמגזר הצמוד והלא צמוד במיוחד. במסגרת מגבלות אלו נקבע כי עודף הנכסים במגזר "מטבע חוץ" המושקע לתקופות בינוניות וארוכות, בניכוי גורמים מסוימים, לא יעלה על 50%-40% מההתחייבויות לזמן קצר באותו מגזר, בהתאמה (במגזר ה"שקל": 30%-15%, בהתאמה).

ליום 30.9.2009 מסתכם היחס שבין עודף הנכסים לתקופות בינוניות וארוכות, לבין ההתחייבויות לזמן קצר, כדלקמן:

מגזר שקלי (לא צמוד וצמוד)		מגזר מט"ח	
"טווח בינוני"	"טווח ארוך"	"טווח בינוני"	"טווח ארוך"
%	%	%	%
11.1	(1.5)	29.7	19.8

על פי הוראות בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון נזילות" נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר, לשמור בכל עת על היקף "נכסים נזילים" (כהגדרתם בהוראה) בסכום שלא יפחת מההתחייבויות שפרעונו, על פי ההסכמים הקיימים, צפוי בטווח של חודש ימים (להלן: "פער הנזילות"). עם זאת נקבע בהוראה, כי בנקים שיש ברשותם מודל פנימי מבוסס היטב לניהול סיכון הנזילות, רשאים להגדיר את הנכסים הנזילים ואת ההתחייבויות הצפויות להיפרע בטווח של חודש - על פי המודל ולא על פי הגדרתם בהוראה או הגדרתם החוזית.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות, כנדרש בהוראה, באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח "מודל לניהול סיכון הנזילות" - הבדוק את הפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות שפרעונו צפוי בטווח של חודש בתרחישים שונים, והוכן "מסמך מדיניות" - שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

בהתאם למגבלות שנקבעו במודל, ינוע פער הנזילות המינימלי בבנק בטווח, שבין: עודף נכסים נזילים בסך 250 מיליון ש"ח - בתרחיש "ירוק" (תנאי נזילות נורמליים), לבין עודף התחייבויות בסך 1,200 מיליון ש"ח - בתרחיש קיצון "אדום" (מצוקת נזילות חריפה, עד כדי חשש לקריסת מערך ניהול הנזילות). בתקופת הדוח לא נרשמו חריגות מהמגבלות שנקבעו.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות בנושא זה המתייחסות לפרמטרים שונים, כגון: ריכוזיות המפקידים וסוגם, התקופות לפרעון של הפקדונות - בחתך של מגזרי הצמדה, וכן מגבלות ביחס לפערי הנזילות המותרים - בהתבסס על הגדרתם החוזית של ה"נכסים הנזילים" והתחייבויות הבנק - לתקופות עתידיות שונות, כגון: יום, שבוע, חודש, וכו'. (להלן: "המגבלה החוזית"). בתקופת הדו"ח ארעו 11 חריגות מ"המגבלה החוזית" (כל החריגות ארעו במחצית הראשונה של השנה). עם זאת, מכיוון שניהול סיכון הנזילות מבוסס על מודל הנזילות ולא על פער הנזילות ה"חוזי" - לא היו לחריגות אלו השלכות מעשיות.

ד. הסיכון התפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים - במדינות מפותחות) - ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

ביום 31 לדצמבר 2008, פרסם בנק ישראל הוראת שעה בנושא: "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון", המבוססת על המלצות וועדת באזל בנושא התכנסות בינלאומית למדידת הון ולתקני הון שפורסמו ביוני 2006. על פי ההוראה נדרשים התאגידים הבנקאיים - לראשונה, להקצות הון, בין היתר - גם בגין הסיכונים התפעוליים (בנוסף להקצאת הון בגין סיכונים אשראי וסיכונים שוק, הנדרשת על פי ההוראות הנוכחיות).

הצעדים הננקטים על ידי הבנק בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים וגידורם - כוללים, בין היתר:

- ניתוח תוצאות הסקר בנושא: איתור ומיפוי הסיכונים התפעוליים - ועריכת תכנית להפחתת הסיכונים שעלו בסקר. בסיום שלב זה מתוכננת הטמעת המסקנות שעלו מהסקר והשיטות להפחתת הסיכון ביחידות הבנק השונות.
- עריכת מסמך מדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק (שאושר על ידי הדירקטוריון ביום 29 בספטמבר 2009) - הכולל היבטים שונים בתחום הסיכון התפעולי, לרבות: מתודולוגית זיהוי הסיכון, עקרונות ניהול הסיכון, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות בתחום זה.

ניהול נכסי טכנולוגיית המידע

בעקבות תקלות תכנה וחמרה במערכות טכנולוגיית המידע שאירעו במספר תאגידים בנקאיים בשנת 2009, ועקב חשש שארועי כשל במערך טכנולוגיית המידע עלולים להשבית פעילויות מהותיות של התאגיד הבנקאי ולפגוע בלקוחותיו ובהמשכיות עסקיו ולחשוף, עקב כך, את התאגיד הבנקאי לסיכונים עסקיים, סיכוני מוניטין וסיכונים תפעוליים - פרסם בנק ישראל ביום 24 באוגוסט 2009, הנחיות בנושא "ניהול טכנולוגיית המידע". על פי ההנחיות חויבו התאגידים הבנקאיים ליישם תהליך שיאפשר ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע, במטרה לצמצם ככל הניתן את התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע.

התהליך יכלול את המרכיבים הבאים:

- מיפוי כל נכסי טכנולוגיית המידע התומכים בתהליכים עסקיים מהותיים, לרבות: מאגרי מידע, מערכות מידע, מערכות הפעלה, תשתיות חמרה, תכנה ותקשורת וכו'.
- הטמעת כלי ניטור, שליטה ובקרה על כל נכסי ה-IT שמופ, על מנת לוודא את תקינות נכסי ה-IT, באופן שיאפשר זיהוי הנכס במקרה של כשל, לרבות נסיבות הכשל - סמוך ככל שניתן למועד הארוע.
- קביעת הסדרי גיבוי, עבור נכסי ה-IT שמופ, שיאפשרו את המשך הפעילות העסקית במקרה של כשל.

ההוראה דורשת מהתאגידים הבנקאיים להשלים את מיפוי נכסי טכנולוגיית המידע והסדרי הגיבוי בגין נכסים אלו עד ליום 31.3.2010 ולקבוע לוח זמנים להטמעת כלי הניטור.

בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים למנות גורם מקצועי בכיר שיהיה אחראי לניהול נכסי טכנולוגיית המידע, ולקיים תהליך לניהול שוטף ועדכני של נכסי טכנולוגיית המידע שיותאם לשינויים שוטפים בתהליכים העסקיים, במערך טכנולוגיית המידע ובהערכת הסיכונים.

הבנק נערך ליישום ההנחיות בלוח הזמנים שנקבע בהוראה.

ה. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק להפסד העלול להגרם עקב העדר אפשרות לאכוף קיום הסכם באמצעים משפטיים.

הסיכון המשפטי עלול להתרחש, בין היתר, עקב: העדר סמכות או חוסר כשרות של אחד הצדדים להסכם, העדר מסמכים מתאימים, אי חוקיות או אי שלמות של ההסכם, וכו'.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים, הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים", המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם. עדכונים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך החשיפות").

1. הנחיות בנושא סיכונים סביבתיים

ביום 10 בינואר 2008 הופצה על ידי המפקח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "סיכונים סביבתיים". טיוטת ההוראה מטילה על התאגידים הבנקאיים חובה להעריך את חשיפתם האפשרית לסיכונים סביבתיים - ולנהל חשיפה זו באמצעות הגדרת וקביעת מדיניות בגין סיכון זה, הסדרת אמצעים לזיהוי, אמידה וניהול החשיפה - לרבות קביעת האחראים לניהול הסיכון. במסגרת ניהול הסיכון יחויבו התאגידים הבנקאיים לקבוע מנגנונים שימשו לניטור ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים ולערוך הדרכות והכשרות מתאימות לעובדים המעורבים בתהליך.

בנוסף, דורשת הטיטוטה מהדירקטוריון להעמיק את מעורבותו בנושא באמצעות קיום דיון במדיניות הבנק ובאמצעים והשיטות שנוקט הבנק - בניהול, מדידת ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים.

ביום 11 ביוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים הנחיה נוספת בנושא זה. ההנחיה מפרטת היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומדגישה את הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני. כמו כן מובהר בהנחיה כי זיהוי והערכת הסיכון הסביבתי מהווה חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי - ולפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול להטמעת ניהול הסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים המנוהלים על ידם, לרבות באמצעות הטמעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן האשראי ולשלב בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד ללקוחות - את הערכת הסיכון הסביבתי.

דירקטוריון הבנק נדרש לאשר עד ליום 30.6.2010 קריטריונים ולוחות זמנים ליישום הדרישות שנכללו בהנחיה. הבנק החל בהערכות ליישום ההנחיות שנכללו בהנחיית המפקח על הבנקים, בלוחות הזמנים שהוגדרו.

8. באזל 2

א. כללי

הוראות "באזל 2" הינן הנחיות מפורטות בנושא ניהול סיכונים שפורסמו ע"י ועדת באזל לפיקוח בנקאי במסגרת הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים (ה-BIS), שנוסחו הסופי פורסם בשנת 2006. בחודש ינואר 2007 הודיע המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים כי עליהם להיערך ליישום ההמלצות הכלולות בהוראות "באזל 2" עד לסוף שנת 2009.

ההוראות כוללות שלשה מרכיבים (נדבכים), המשלימים זה את זה למכלול שלם, כדלקמן:

- **הנדבך הראשון** - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים, להקצות הון כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים.
- **הנדבך השני** - כולל התייחסות לסיכונים שאינם מפורטים בנדבך הראשון ומפרט כללים לבדיקת נאותות ההון שהוקצה לסיכונים השונים בהתאם לתהליך הערכת סיכונים פנימי שיערך על ידי הבנק - ICAAP (INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS).
- **הנדבך השלישי** - לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק - באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק והאופן בו מנוהלים סיכונים אלו ("משמעת שוק").

ב. הנדבך הראשון

על פי הוראות "באזל 2" קיימות שלוש גישות אפשריות להקצאת ההון בגין סיכוני אשראי:

- "הגישה הסטנדרטית" לפיה-תתבצע הקצאת ההון בהתאם למשקולות שיקבע הפיקוח על הבנקים ובהתבסס על דרגים של סוכנויות דירוג חיצוניות מאושרות.
- "גישת דירוגים פנימית בסיסית" - FIRB, לפיה - נדרשים הבנקים לאמוד את סיכון האשראי על בסיס מודל פנימי הכולל הסתברות לכשל אשראי (PD).
- "גישת דירוגים פנימית מתקדמת" - AIRB, המבוססת גם היא על מודל פנימי, הכולל בנוסף להסתברות לכשל (PD) - גם אומדן של ההפסד הצפוי בהתרחש הכשל (LGD), והיקף חשיפת האשראי בעת ארוע הכשל (EAD).

כמו כן, נדרשו התאגידים הבנקאיים להקצות הון כנגד סיכונים תפעוליים. דרישת ההון בגין סיכונים תפעוליים תחושב בשלב הראשון בגישת ה"אינדיקטור הבסיסי".

בנוסף, הודיע המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים בטיטה שפורסמה בחודש אוגוסט 2007, כי בעת יישום ההוראה לראשונה - בסוף שנת 2009 - יידרשו התאגידים הבנקאיים לעמוד, לכל הפחות, בדרישות חישוב ההון לפי "הגישה הסטנדרטית" לסיכוני שוק, סיכוני אשראי וסיכונים תפעוליים כמפורט בהנחיות "ועדת באזל".

במהלך השנים 2007 ו-2008 פרסם המפקח על הבנקים שורה של מסמכים המיועדים לסייע לבנקים ליישם את הוראות "באזל 2" וכוללים הנחיות ודרישות בתחומי ניהול הסיכונים וכן הבהרות בסוגיות ספציפיות.

הבנק נערך ליישום ההנחיות בשיתוף עם חברת האם. במסגרת זו מוטמעת בבנק מערכת מידע שתסייע בחישוב הלימות ההון וסיכוני האשראי.

ביום 31 בדצמבר 2008 הוציא המפקח על הבנקים הוראה, לפיה יידרשו התאגידים הבנקאיים לדווח לפיקוח על הבנקים על "דרישת ההון" המחושבת לפי "הגישה הסטנדרטית" - הנדבך הראשון, בהוראות "באזל 2" - החל מיום 31 בדצמבר 2008 ואילך - בתדירות רבעונית. עם זאת, במהלך שנת 2009 יידרשו התאגידים הבנקאיים לשמור יחס הלימות הון על פי ההוראות הקיימות, ולהחיל את הדרישה להקצאת ההון לפי הוראות באזל 2, ב"גישה הסטנדרטית" - רק מיום 31 בדצמבר, 2009. הבנק נערך ליישום ההוראות במועדים שנקבעו. בחודש ספטמבר 2009 הגיש הבנק לבנק ישראל, בהתאם לנדרש - דוח "פרופורמה" לגבי יחס הלימות ההון ליום 30.6.2009, המחושב על פי "הגישה הסטנדרטית" שבהוראת "באזל 2". מהדוח עולה - כי חישוב יחס הלימות ההון בנדבך הראשון, על פי כללי באזל 2 - צפוי להקטין את יחס הלימות ההון של הבנק בכ-0.7% - בהשוואה לנתון המחושב על פי ההוראות הקיימות. הפער נובע בעיקר מהדרישה להקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים. יצוין בהקשר לכך, כי ביום 20 באוגוסט 2009, פרסם בנק ישראל הנחיה, לפיה - עד להשלמת תהליך "SREP" על ידי בנק ישראל (ראה הרחבה בסעיף ג' להלן), נדרשים התאגידים הבנקאיים לשמור גם בתקופה הראשונה בה מיושמות הנחיות "באזל 2", את יעד הלימות ההון המינימלי שנקבע על ידם במונחי "באזל 1" (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311).

בהמשך להוראות אלו פרסם בנק ישראל ביום 18 באוקטובר 2009 הנחיות - לפיהן נדרשו התאגידים הבנקאיים לצרף לדוח הרבעוני הכמותי המוגש לפיקוח על הבנקים עבור "דרישת ההון" המחושבת על פי כללי "באזל 2" - גם מידע איכותי, כדלקמן:

- ההנחות שנעשה בהן שימוש לצורך סווג העסקאות לקבוצות החשיפה שהוגדרו בהוראות.
- ההנחות שנעשה בהן שימוש בהתייחס ל"מקזזי סיכון" (CRM).

- השיטות שננקטו בידי התאגיד הבנקאי עד כה להפחתת סיכון האשראי (CRM), ומידע לגבי פערים אפשריים בין השימוש הנוכחי במקזזי הסיכון לעומת השימוש שצפוי להיעשות בפרמטר זה בסוף שנת 2009.
- השימוש שעשה התאגיד הבנקאי בניירות ערך כ"מפחיתי סיכון".
- השימוש שנעשה בבטחונות, לצורך הפחתת סיכון בגין מסגרות אשראי מותנות.
- שמות חברות דרוג האשראי שנעשה שימוש בדירוגיהן.
- היקף השימוש בנתונים שהוזנו למערכת המידע - ידנית.

במהלך הרבעון השני התקשר הבנק (כשיתוף עם חברת האם), עם חברת דרוג אשראי בינלאומית לכיצוע פרויקט - במסגרתו תפתח החברה עבור הבנק מספר מודלים לדרוג אשראי של לקוחות בינוניים וגדולים בבנק - בענפי הנדל"ן, התעשייה, המסחר, והשרותים. תוצרי המודל יהוו חלק מהתשתית שתשמש את הבנק בעתיד לחישוב יחס הלימות ההון, על פי כללי באזל 2 ב"גישות מתקדמות".

ג. הנדבך השני

הערכות הבנק ליישום הנדבך השני בתקופת הדוח כללה:

- עדכון מסמכי המדיניות בנושא: "ניהול הסיכונים".
- ביצוע סקר מקיף של מיפוי פערים בין העקרונות לניהול חשיפת הבנק לסיכונים השונים כפי שפורטו ב-14 "המסמכים הישימים" שפורסמו על ידי ה"בנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (BIS) - לבין התהליכים והנהלים הנהוגים בבנק בתחומים אלה. בעקבות תוצאות הסקר הכין הבנק תכנית מקיפה לסגירת הפערים שאותרו.
- הערכות להתאמת המבנה הארגוני בבנק, בהתאם לדרישות ניהול הסיכונים העולות מהוראות "באזל 2" ולגיבוש עקרונות לנאותות הקצאת ההון בגין הסיכונים השונים.
- ביום 2 בדצמבר 2008 פרסם בנק ישראל הנחיות לכיצוע תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (ICAAP). התהליך נועד להבטיח החזקת הון הולם על ידי התאגידים הבנקאיים, שיתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בעסקיהם וקיום תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך יכלול, בין היתר: קביעת יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.
- תהליך זה יסקר ויוערך על ידי הפיקוח על הבנקים (תהליך SREP), במטרה לקבוע אם ההון ויעדי ההון שהגדיר התאגיד הבנקאי - נאותים, ולדרוש צעדי תיקון (במידת הצורך), לרבות - חיזוק הממשל התאגידי וניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות (לרבות דרישה לתוספת הון).

ד. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

הוראות "באזל 2" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי ("הנדבך השלישי" בהוראות "באזל 2").

במסגרת ההערכות ליישום הוראות "באזל 2", נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל ביום 18.12.2007 לפרט בדוחות הכספיים השנתיים החל משנת 2007 ואילך, מידע נוסף בנושא ניהול הסיכונים - לקראת הכללת ההנחיות הכלולות ב"נדבך השלישי" להוראות "באזל 2", בדוחות התאגידים הבנקאיים בעתיד.

בהמשך לדרישות הגילוי מיום 18.12.2007, כאמור - ובעקבות פרסום הוראת שעה בנושא: "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" - ביום 31.12.2008 (המרכזת את הכללים וההנחיות ליישום שלושת הנדבכים המרכיבים את באזל 2) - פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2009, הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות הגילוי הנכללות בנדבך 3 של באזל 2 - בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לשנת 2009, ואילך".

ההנחיות שנכללו בהוראת השעה מרחיבות את דרישות הגילוי האיכותי והכמותי בנושא ניהול חשיפות: האשראי, השוק והחשיפה לסיכון תפעולי. בין היתר, נדרשו התאגידים הבנקאיים:

1. להקים ולקיים מערכת בקרה פנימית אפקטיבית על הדוח הכספי - שתחול גם על הגילוי הנדרש בנדבך 3 של באזל 2 (באחריות ההנהלה והדירקטוריון של התאגיד הבנקאי).

2. לפרט את נכסי סיכון האשראי בחתכים שונים לרבות:

- התפלגות האשראי בחתך סוגי ישויות, כגון: ריבוניות, סקטור ציבורי, תאגידים בנקאיים, חברות ניירות ערך, תאגידים, אשראי מובטח בבטחון נדל"ן מסחרי, יחידים, עסקים קטנים, משכנתאות לדיר ונכסים אחרים.

- התפלגות האשראי בחתך ענפי משק.

- התפלגות האשראי בחתך הצד הנגדי לאשראי.

- התפלגות האשראי לפי תקופות לפרעון.

- התפלגות סוגי האשראי הבעייתיים וסכומי ההפרשות בגין אשראים בעייתיים (לרבות סווג נתונים אלו בחתך ענפי משק ופיזור גיאוגרפי).

3. לתת גילוי איכותי וכמותי לגבי השימוש שעושה התאגיד הבנקאי בדירוגי האשראי של חברות דרוג.

4. להרחיב את הגילוי האיכותי והכמותי המתייחס לחשיפת האשראי של התאגיד הבנקאי בגין פעילות בנגזרים.

5. להרחיב את הגילוי האיכותי בנושא ניהול הסיכון התפעולי, ההון הנדרש לניהול סיכון זה ולכלול גילוי כמותי לגבי נכסי הסיכון שיש להקצות בגין סיכון זה.

התאגידים הבנקאיים נדרשים לכלול את הגילוי הנדרש על פי הכללים החדשים שפורטו בטיוטת ההוראה, בתדירות רבעונית - החל מהדוחות הכספיים השנתיים ליום 31.12.2009 - ואילך.

הבנק נערך ליישום הדרישות החדשות שנכללו בהוראת השעה, במועד שנקבע.

ה. טיוטת מסמך בנושא: "מנהל סיכונים ראשי ופונקציית ניהול הסיכונים"

ההנחיות שפורסמו על ידי ועדת באזל, כוללות בין היתר המלצות בנושא שדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי בתאגידים הבנקאיים.

הנחיות אלו רואות בתרבות ניהול סיכונים נאותה, הכוללת הבנה מעמיקה והיכרות עם הסיכונים הטבועים בפעילות התאגיד הבנקאי - רכיב מרכזי במערך ניהול הסיכונים, לרבות קיום פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה ומקיפה כמרכיב אינטגרלי במערך ניהול הסיכונים.

במטרה ליישם את הנחיות ועדת באזל ולהבטיח את אפקטיביות פונקציית ניהול הסיכונים - הפיץ בנק ישראל ביום 10 ביוני 2009 טיוטת מסמך להתייעצות בנושא: "מנהל הסיכונים ופונקציית ניהול הסיכונים".

בטיוטת המסמך נדרשים התאגידים הבנקאיים לקיים פונקציית ניהול סיכונים מקיפה ובלתי תלויה, שבראשה יעמוד מנהל סיכונים ראשי - שתפעל לחיזוק יכולת הבנק לטפל בסיכונים הטבועים בפעילות התאגיד הבנקאי ותבטיח את ניהולם הזהיר.

פונקציית ניהול הסיכונים תספק, בין היתר, מידע לדירקטוריון באשר למכלול הסיכונים הקיימים והמתהווים בפעילות התאגיד הבנקאי, במטרה לסייע לדירקטוריון להבין את יכולת ומגבלות התאגיד הבנקאי לשאת בסיכונים ולאפשר לדירקטוריון לקבוע את תאבון הסיכון של הבנק, ולהגדיר את אסטרטגיית התאגיד הבנקאי ויעדיו.

בנוסף, קובעת טיוטת המסמך את תפקידי פונקציית ניהול הסיכונים ומנהל הסיכונים הראשי ואת סמכויותיהם.

פונקציית ניהול הסיכונים נדרשת לפקח באופן בלתי תלוי על ניהול הסיכונים ולעסוק, בין היתר, בנושאים הבאים:

1. תכנון האסטרטגיה של התאגיד הבנקאי וקביעת יעדיו.
2. קביעת מדיניות ופרקטיקות לניהול סיכונים.
3. תכנון ההון וניהולו.
4. זיהוי וניתוח סיכונים בפעילות חדשה ובעסקאות לא שגרתיות.
5. יישום תהליך אפקטיבי לזיהוי סיכונים קיימים ומתהווים.
6. המלצה על מגבלות הסיכונות של התאגיד הבנקאי.
7. קביעת מנגנוני בקרה לניהול הסיכונים ואיתור חולשות בבקרה.

הטיוטה מגדירה גם את מעמדו ותפקידיו של מנהל הסיכונים הראשי, שיכהן כחבר ההנהלה הבכירה ויהיה כפוף ישירות למנכ"ל. מנהל הסיכונים הראשי, יהיה בלתי תלוי ותפקידיו יכללו את התחומים והמגבלות, כדלקמן:

1. תאום הפעילויות של כלל היחידות הקשורות למסגרת ניהול הסיכונים.
2. נאסר על מנהל הסיכונים הראשי לקבל החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים.
3. למנהל הסיכונים הראשי תהיה זכות להטיל וטו על החלטות המתקבלות בתאגיד הבנקאי, אשר חורגות ממגבלות התאבון לסיכון שנקבעו בתאגיד הבנקאי.

כמו כן כוללת טיוטת המסמך הנחיות לגבי היקף ומועדי הדווח של פונקציית ניהול הסיכונים ומנהל הסיכונים הראשי. הדיונים בטיוטת המסמך טרם הסתיימו - ולפיכך, ייתכן כי ההנחיות שיתפרסמו לכשתאושר ההוראה, עשויות להיות שונות מאלו שנכללו בטיוטת המסמך.

9. שינויים במערכת המחשב המרכזית

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות משותפות עם חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שרותי המחשב אותם מקבל הבנק מהחברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי, המבטיחים את רציפות הספקת שרותי המחשב - הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופות המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

לאחר תאריך המאזן הסתיים בהצלחה פרויקט מחשוב מקיף שהחל בשנת 2002 במסגרתו חידשה החברה האם את תשתיות המחשב המרכזי, תוך החלפת מערכת ההפעלה הקודמת במערכת הפעלה של י.ב.מ.

לענין המשא ומתן המתנהל בין הבנק לחברה האם, בנוגע לעדכון ההסכם לקבלת שרותי מחשב מהחברה האם - ראה באור 6 ב' (8) לתמצית הדוחות הכספיים.

10. פעילות הבנק בשוק ההון

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל. היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 30.9.2009 עבור עצמו ועבור לקוחותיו, הסתכם בכ- 14.6 מיליארד ש"ח (31.12.2008 - כ- 10.7 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות הסתכם בכ- 10.5 מיליארד ש"ח, המהווה גידול בשיעור של כ-22.1%, לעומת יתרתו ביום 31.12.2008.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 בכ- 22 מיליון ש"ח, לעומת כ- 15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת תיקי השקעות עבור לקוחותיו וביניהם לקוחות פרטיים, גופים עסקיים וגופים מוסדיים.

היקף נכסי הלקוחות שנוהלו על ידי חברת הבת, כאמור, ליום 30.9.2009 - הסתכם בכ- 1,538 מיליון ש"ח, עליה בשיעור של כ-12.0% לעומת היקפם ביום 31.12.2008.

קרנות נאמנות

הבנק מנהל באמצעות חברה בת, 22 קרנות נאמנות, שנכסיהן ליום 30.9.2009 הסתכמו בכ- 654 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 50.0% לעומת היקפם בתחילת השנה.

הכנסות הבנק מניהול והפצת קרנות נאמנות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ- 4.4 מיליון ש"ח, לעומת כ- 4.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עליה בשיעור של כ-7.3%, הנובעת משינוי בתמהיל הנכסים המנוהלים בקרנות הנאמנות. לענין השלכות "הרפורמה בשוק ההון" על הבנק, בנושא זה - ראה פרק 11 להלן.

11. הרפורמה בשוק ההון

א. ייעוץ פנסיוני

במסגרת החוקים שנחקקו בכנסת בנושא שוק ההון - הותר לבנקים לעסוק בייעוץ פנסיוני, כתחליף לניהול קופות גמל. ככלל, חויבו הבנקים למכור את פעילות קופות הגמל - כתנאי מוקדם לקבלת רשיון ל"ייעוץ פנסיוני".

עם זאת החליט הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") בחודש דצמבר 2007 (מכח הסמכות שניתנה לו בחוק), לתת העדפה לתאגידים בנקאיים שהונם העצמי אינו עולה על 10 מיליארד ש"ח (ובהם הבנק) - באמצעות דחיית המועד בו יורשו הבנקים הגדולים יותר, להתחיל במתן ייעוץ פנסיוני לשכירים - לשנת 2010. מאידך, הוראה זו לא תחול על יישובים הנמצאים באזורי ה"פריפריה" (ביישובים אלו הותר לבנקים הגדולים לתת שירותי ייעוץ פנסיוני כבר בשנת 2008).

במסגרת סמכותו התיר ה"ממונה" לבנק, לבקשתו, לעסוק בייעוץ פנסיוני בתקופת הביניים (עד לתום שש שנים ממועד פרסום החוק) - קודם להשלמת מכירת מלוא פעילות קופות הגמל - ובתנאי שלא ישלוט בתקופה הזו בחברה לניהול קופות גמל (דהיינו, החזקותיו במניות חברה לניהול קופות גמל, יפחתו משיעור של 50%).

לאור היתר זה - ובמטרה לממש את ההעדפות שניתנו ל"בנקים הבינוניים", מוקדם ככל האפשר - חתם הבנק ביום 5 בדצמבר 2007 על הסכם, במסגרתו מכר הבנק 51% מפעילות קופות הגמל לקבוצת משקיעים, בתמורה לסך של כ-76 מיליון ש"ח. יתרת הפעילות (49%) תימכר על ידי הבנק לרוכשים לכל המאוחר בחודש אוגוסט 2011 (להלן: "מועד המימוש הסופי").

לאחר המכירה מחזיקים: הבנק (49%), וקבוצת הרוכשים (51%) במשותף בחברה חדשה - "הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ" - שהוקמה מכח ההסכם וקלטה את פעילות קופות הגמל של הבנק.

במסגרת ההסכם הוארך תוקף הערכות שנתן הבנק בעבר לעמית "מרכנתיל קופה מרכזית לפיצויים" - לפיה, התחייב הבנק לפצות את עמיתי הקופה, במקרה בו יפחת שווי המימוש של זכויותיהם מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. על פי ההסכם תפקע ערכות הבנק - לכל המאוחר - ב"מועד המימוש הסופי".

ביום 12.6.2008 קיבל הבנק רישיון מה"ממונה" לעסוק במתן ייעוץ פנסיוני לאוכלוסיית השכירים והעצמאיים.

במהלך המחצית השניה של שנת 2008 השיק הבנק את שירות ה"ייעוץ הפנסיוני" - בשלב הראשון - ב-18 מסניפי הבנק, שהורחב, לאחר מכן, לכ-40 סניפים נוספים. מיום תחילת הפעילות ניתנו על ידי הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני לכ-2800 לקוחות - שתיק נכסיהם הפנסיוניים מסתכם בכ-510 מיליון ש"ח.

ייעוץ וניהול תיקי השקעות

הבנק עוסק בייעוץ וניהול השקעות ובניהול קרנות נאמנות (בתקופת הביניים שהותרה לו מכח החוק, כאמור).

בעקבות החוקים והתקנות שהסדירו את הפעילות בתחום ייעוץ השקעות, חתמו הבנק ומרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, על הסכמי הפצה, כדלקמן:

- 36 הסכמי הפצה בין הבנק לבין חברות לניהול קרנות נאמנות.
- 10 הסכמי הפצה בין מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ, לבין חברי בורסה ויועצי השקעות המפיצים את קרנות הנאמנות של הבנק.

12. חברות מוחזקות

מרכנתיל שוקי הון בע"מ

החברה עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור מוסדות, חברות ויחידים. כן מחזיקה החברה במלוא זכויות הבעלות והשליטה בחברת "מרכנתיל קרנות נאמנות" וב-51% מזכויות הבעלות והשליטה, בחברת מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ. מאזן החברה ליום 30 בספטמבר 2009 מסתכם בסך כ-17 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-16 מיליון ש"ח. תרומת החברה לרווח הנקי של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 (ללא פעילות מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ ומרכנתיל גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ), הסתכמה בכ-0.9 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ

החברה עוסקת בניהול קרנות נאמנות והינה בבעלות מלאה של "מרכנתיל שוקי הון בע"מ". ליום 30 בספטמבר 2009 מנהלת החברה 22 קרנות נאמנות שהיקף נכסיהן לאותו תאריך הסתכם בסך של כ-654 מיליון ש"ח, לעומת כ-1,297 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2008.

מאזן החברה ליום 30 בספטמבר 2009 מסתכם בסך של כ-6 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-5 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009, הסתכם בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ-0.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לענין השפעת ה"רפורמה בשוק ההון" על החברה, ראה פרק 11 לעיל.

מרכנתיל - גולדהר ניהול השקעות גלובלי בע"מ

החברה הוקמה ביום 9.7.2007 על ידי מרכנתיל שוקי הון בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ואחרים. בהתאם להסכם שנחתם בין מרכנתיל שוקי הון בע"מ לבין יתר השותפים, מסתכם חלקו של הבנק (באמצעות מרכנתיל שוקי הון בע"מ), בהון ובזכויות הצבעה של החברה - בשיעור של 51%. החברה עוסקת בניהול השקעות גלובלי עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים.

מאזן החברה ליום 30.9.2009 מסתכם בסך של כ-0.6 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בסך של 0.4 מיליון ש"ח. חלק הבנק בהפסד החברה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם בכ-0.4 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 0.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ

חברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ הוקמה על ידי הבנק ואחרים ביום 12 באוגוסט 2007, כחלק מההסכם למכירת פעילות קופות הגמל של הבנק (ראה גם פרק 11 לעיל) - במסגרתו נמכרה פעילות זו לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל בע"מ. חלקו של הבנק בהון ובזכויות ההצבעה בחברה מסתכם ב-49%.

ליום 30 בספטמבר 2009, מסתכמת השקעת הבנק, נטו, בחברה בסך של כ-3 מיליון ש"ח.

מאזן החברה ליום 30 בספטמבר 2009 הסתכם בסך של כ-114 מיליון ש"ח וההון העצמי שלה מסתכם בכ-111 מיליון ש"ח. חלק הבנק ברווחי החברה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 הסתכם בכ-3 מיליון ש"ח, בדומה לרווח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות

השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק - מרכנתיל נכסים בע"מ, ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ, מרכנתיל השקעות בע"מ, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, ומרכנתיל הנפקות בע"מ - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

13. המבקר הפנימי

פרטים לגבי המבקר הפנימי, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם הוא פועל, תכנית הביקורת השנתית והשיקולים בקביעתה - נכללו בדוח השנתי לשנת 2008. בתקופת הדוח לא חלו שינויים בפרטים אלו.

ברבע השלישי של השנה הוגשו על ידי המבקר הפנימי 18 דוחות ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון והמנהל הכללי. כמו כן נידונו בתקופת זו 6 דוחות - בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

14. חקיקה והסדרים הנוגעים למערכת הבנקאית

א. החוק לאיסור מימון טרור

ביום 29 בדצמבר 2004 התקבל בכנסת חוק איסור מימון טרור, התשס"ד - 2004 אשר נכנס לתוקף בתחילת חודש אוגוסט 2005. על פי החוק, מי שעושה פעולה ברכוש של אדם בהיותו מודע לכך שאותו אדם הוא פעיל טרור או שהוא מוכרז ככזה (בהליך הקבוע בחוק) - עובר עבירה פלילית. כמו כן נקבע, כי בנק חייב לדווח על נסיון לביצוע פעולה כאמור ו/או על ביצועה, וכי אי דווח כאמור מהווה אף הוא עבירה פלילית.

בחודש אוקטובר 2007 החליט הקבינט הבטחוני להכריז על החמאס ברצועת עזה - כעל יישות עוינת. בעקבות החלטה זו, החליט הבנק (בדומה לצעדים שננקטו על ידי בנקים אחרים בישראל) להגביל את פעילותו עם סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה, לסליקת המחאות בשקלים וקבלת העברות בשקלים, בלבד - עד לקבלת היתר מבנק ישראל - להפסקת ייצוג הבנקים הפלסטינאים הפועלים ברצועה. בחודש דצמבר 2008, הנפיק בנק ישראל, למספר בנקים - היתר זה. לפיכך, הפסיק הבנק (בדומה ליתר הבנקים במערכת הבנקאית), כל פעילות עם בנקים פלסטינאים הפועלים ברצועת עזה - החל מיום 1.1.2009.

לעניין החלטת בית המשפט מיום 2.4.2009 - לדחות על הסף את הודעות צד ג' שהוגשו כנגד הבנק ובנקים אחרים בנושא זה - ראה באור 6 ב' (6) (א') לתמצית הדוחות הכספיים.

ב. חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח - 2008

החוק התפרסם ביום 8 באפריל 2008. על פי החוק חויבה המדינה להקים "ועדת יישום" שתפרסם רשימת תאגידים המקיימים קשרים עסקיים מהותיים (כהגדרתם בחוק) עם איראן. בנוסף, הטיל החוק מגבלות על מוסדות פיננסיים (לרבות תאגידים בנקאיים) בהקשר זה, כדלקמן:

- נאסר על מוסדות פיננסיים להשקיע (הן בדרך של החזקה בניירות ערך, והן בדרך של הלוואה - בתנאים שנקבעו בחוק) - בתאגידים שנכללו ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".
- הוטלה חובה על מוסד פיננסי למכור תוך 90 יום את השקעותיו בתאגיד שנכלל ברשימה שתפרסם "ועדת היישום".

עד כה טרם פרסמה "ועדת היישום" את רשימת התאגידים המקיימים קשר מהותי עם איראן.

ג. הצעת חקיקה בנושא הרשויות המקומיות

ביום 1.4.2009 הונחה על שולחן הכנסת: "הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקון - ייעוד כספי הקצבות לתשלום משכורות) (הוראה שעה), התשס"ז - 2007", על פיה יתאפשר לרשויות מקומיות מסוימות שבהן קיימת "הלנת שכר" לפתוח חשבונות בנק מיוחדים, שיהיו חסינים מפני עיקול לתקופה של שלושה חודשים והכספים שיופקדו בהם יישמשו לתשלום משכורות לעובדי הרשויות. עד כה טרם הושלמו הליכי החקיקה בגין הצעת החוק. להערכת הנהלת הבנק, השפעת הצעת החוק על הבנק (גם אם תתקבל כלשונה) איננה מהותית. יצוין בהקשר זה כי שתי הצעות חוק זהות להצעה זו הונחו בעבר על שולחן הכנסת - אך לא השתכללו לכדי חוק מחייב.

ד. חקיקה בנושא: "דיוור חלופי"

ביום 4.11.2008 אושר בכנסת "חוק ההוצאה לפועל (תיקון הגנת בית מגורים), התשס"ח - 2008. על פי החוק יחויבו בנקים המפנים חייב מדירתו, בשל אי יכולתו לפרוע את האשראי שקיבל מהבנק - לממן לחייב "דיוור חלופי" לתקופה שלא תעלה על שנה וחצי (בנסיבות מיוחדות רשאי ראש ההוצאה לפועל להאריך תקופה זו). החוק חל על הלוואות משכנתא שניתנו מיום אישור החוק ואילך. עם זאת, ניתן יהיה ליישמו גם לגבי הלוואות שניתנו קודם לאישור החוק - אם יוכיח החייב לראש ההוצאה לפועל, שזכותו לדיוור חלופי לא הובהרה לו על ידי הבנק, בעת שויתר עליה. החוק נכנס לתוקף בחודש מאי 2009.

להערכת הנהלת הבנק, יישום החוק צפוי לפגוע בהכנסות העתידיות של הבנק (וביתר הבנקים הפועלים בתחום המשכנתאות). לאור המרווחים הנמוכים השוררים כיום ב"שוק המשכנתאות" - צפוי שהעלויות הנוספות שייגרמו לבנקים בעקבות יישום החוק, יתומחרו ויגולמו בשיעורי הריבית על הלוואות המשכנתא, שיינתנו בעתיד.

ה. חקיקה בתחום המסים

לפרטים בנוגע לחקיקה בתחום המסים ובהשלכותיה הצפויות על הבנק - ראה באור 7 לתמצית הדוחות הכספיים.

ו. פסיקה בנושא חוזה אחיד למתן משכנתא

ביום 5.5.2009 ניתן בבית הדין לחוזים אחידים בירושלים פסק דין בנוגע לתנאים מקפחים שנכללו בחוזה האחיד של אחד מהבנקים למשכנתאות. פסק הדין הורה על תיקון סעיפים מסוימים בחוזה וביטול סעיפים אחרים, הנוגעים בין היתר, להגבלת זכות הלווה לוותר על "דיוור חלופי" בתנאים מסוימים, להגבלת זכות הבנק לשעבד נכסי משכנתא כנגד כלל האשראי ללקוח, ועוד.

בשלב זה לא ברור אלו השלכות יהיו לפסק הדין על הבנק, אם בכלל.

15. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

ביום 27 באפריל 2008, פרסם בנק ישראל הוראת שעה בנושא: "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחיות הרשות לניירות ערך בנושא זה, שאושרו על ידיה ביום 23.7.2007.

על פי הוראת בנק ישראל הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הדירקטוריון הקים את "ועדת המאזן" המופקדת מטעמו על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק - ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה - את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. "ועדת המאזן" כוללת שישה דירקטורים, מהם חמישה דירקטורים הינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראות בנק ישראל), כדלקמן:

שלמה זהר* - יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת מאזן.

אבי אקשטיין**

נחום הדסי

שושנה וינשל*

אהוד נחתומי*

אייל הירדני***

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

** אושר כדירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית ביום 30.6.2009.

*** אושר כדירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית ביום 27.8.09.

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 17 א' להלן) - הוקמה בבנק ועדת גילוי - בראשות מנכ"ל הבנק ובה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים. הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים, ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק ברבעון האחרון, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינויי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחויות בתביעות משפטיות, שינויים בבקורות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה וארעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת מאזן

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו ועדת המאזן.

לקראת הדיון בפורום "ועדת מאזן", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת המאזן" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שסייעו להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים, לרבות: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחויות רב שנתיות ורב רבעוניות של נתונים מאזניים ותוצאתיים (לרבות נתונים בחתך מגזרי פעילות), ופרטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים".

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת המאזן דיון מפורט בדוחות (פורום "ועדת מאזן"), בו נוטלים חלק - מלבד חברי ועדת המאזן - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק. במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות בנכסים, בהתייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתייבויות התלויות - והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות לחובות מסופקים.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו במהלך סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעתם יש להביאם לידיעת חברי ועדת המאזן.

בתום הדיון מגישה ועדת המאזן את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים - לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בעניין זה.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בפורום "ועדת המאזן" - מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון - לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטייטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה ההמלצות וההחלטות שהתקבלו ב"ועדת המאזן"), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת המאזן, ומסמכים נוספים, במידת הצורך, על פי החלטת ועדת המאזן.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים - מלבד חברי הדירקטוריון - גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדוח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפורום "ועדת מאזן"), דווח על יישום המלצות ועדת המאזן, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים הקבועות בהוראות, או כאלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ודווח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק.

ראוי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי סקירת הדוחות הרבעוניים ועל עניינים אחרים שלדעתם ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון - בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק - מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

16. עניינים אחרים

א. הוראות בנושא: "מדידת הפרשות וגילוי לגבי חובות בעייתיים"

ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים" (להלן: "ההוראה המקורית").

בהמשך להוראה המקורית מיום 31.12.2007, כמפורט לעיל הוציא בנק ישראל ביום 20 באוגוסט 2009 טיוטת הוראה - לפיה יידחה המועד ליישום ההוראות בנושא זה ליום 1.7.2010. בנוסף, נכללו בטיטת ההוראה עדכונים והבהרות להנחיות שנקבעו בהוראה המקורית, וכן עדכונים להנחיות מסוימות הכלולות בהוראות ניהול בנקאי תקין - במטרה להתאים את הכללים והמינוחים הקיימים, למנחים ולהנחיות החדשים שנכללו בהוראה המקורית ובטיטת ההוראה הנוכחית (להלן: "ההוראות החדשות").

לפרטים נוספים לגבי השינויים שנכללו בהוראות החדשות והשלכותיהן על התאגידים הבנקאיים - ראה גם באור 1'ב' (3) בתמצית הדוחות הכספיים.

פירוט בנושא הערכות הבנק והחברה האם בנושא זה - נכלל בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2008.

בהמשך לטיטת ההוראה, כאמור, ולאור החשיבות שמקנה בנק ישראל ליישום ההוראות החדשות, וההשפעה המהותית הצפויה לנכוע מיישום הוראות אלו - הוציא בנק ישראל ביום 20 באוגוסט 2009 טיוטת הוראות - המרחיבות את דרישות הדווח לפיקוח על הבנקים בכל הנוגע לתהליך יישום ההוראה. בין היתר נדרשים התאגידים הבנקאיים:

א. לדווח לפיקוח על הבנקים, עד ליום 15.4.2010, (במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל), על השינויים הצפויים בהון העצמי, באשראי לציבור, ובסיכון האשראי בחתכים שונים - ליום 31.12.2009 - לו יושמו ההוראות החדשות באותו תאריך.

ב. לכלול בדוחות הכספיים ליום 30.6.2010 באור "פרפורמה", שיפרט את ההשפעה הצפויה מיישום ההוראה על הסעיפים המאזניים העיקריים - לו הייתה ההוראה מיושמת באותו מועד.

ג. למסור לפיקוח על הבנקים הצהרה (שתחתם על ידי יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי), לגבי הבקרה הפנימית על דווח כספי שיושמה על ידי הבנק לצורך קביעת יתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור וההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בבאור ה"פרפורמה" ליום 30.6.2010, להעריך את האפקטיביות של בקרה זו - ולציין כי האפקטיביות של הבקרה הפנימית בוקרה על ידי ראוי החשבון המבקרים.

ד. להתקשר עם רואי החשבון המבקרים בהזמנה לביצוע ביקורת מיוחדת שתערך על ידם בנושא: "האשראי לציבור וההפרשות להפסדי אשראי", במטרה לאפשר לרואי החשבון המבקרים לחוות את דעתם:

- כי התאמות ה"פרופורמה" שנערכו ביחס ליתרת החוב הרשומה של סעיף האשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ושנכללו בבאור ה"פרופורמה" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 30.6.2010 - משקפות באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את התאמות ה"פרופורמה" בגין היתרות של סעיפים אלו, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים והוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- כי הבנק קיים בקרה פנימית אפקטיבית על דווח כספי לצורך עריכת התאמות ה"פרופורמה" בגין יתרת החוב הרשומה של סעיף האשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - שנכללו בבאור ה"פרופורמה" בדוחות הכספיים ליום 30.6.2010.

חוות הדעת בנושאים שפורטו לעיל, יערכו במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, ויוגשו לבנק ולבנק ישראל בלבד.

בנוסף, יפרטו רואי החשבון את הליקויים המשמעותיים בבקרה הפנימית על דווח כספי שהתגלו במהלך הביקורת (ככל שהיו כאלה), ואת המלצותיהם לתיקון ליקויים אלו.

ההערכות ליישום ההוראות החדשות מתבצעת במשותף על ידי הבנק והחברה האם. החברה האם מקדישה משאבים ומאמצים רבים לקידום ההערכות ליישום ההוראה, לרבות פיתוח מערכת מידע יעודית לצורך יישום הפרויקט. עם זאת, מוטלות על החברה האם במקביל - משימות רבות ובכללן השקת פרויקט אסטרטגי רב שנתי בתחום תשתיות המחשב המרכזי בבנק (ראה גם פרק 9 לעיל). במסגרת פרויקט זה מוחלפות ומוסכות מערכות מידע רבות (לרבות מערכות מידע הקשורות ליישום ההוראה).

בחודשים יוני ויולי 2009 התקיימו ישיבות בין נציגי הבנק והחברה האם, לבין הפיקוח על הבנקים - במהלכן הוצגו לפיקוח על הבנקים לוחות הזמנים הצפויים להשלמת הפרויקט. בשלב זה טרם התקבלה תשובת הפיקוח על הבנקים בנוגע ללוחות הזמנים, כאמור.

לנוכח תלותו של הבנק בקבלת שרותי מחשוב מחברת האם (שפיתחה ומתפעלת את מרבית מערכות המידע הנמצאות בשימוש הבנק), בכלל - ובפיתוח מערכת המידע הייעודית הנדרשת ליישום הוראה זו, בפרט - מותנית יכולתו של הבנק להשלים את הערכות ליישום ההוראה - בהשלמת פיתוח המערכת על ידי החברה האם.

לפיכך, ומכיוון שמערכת המידע הייעודית מהווה נדבך עיקרי ליישום ההוראה, ופיתוחה טרם הושלם, כאמור - לא ניתן להעריך בשלב זה, את השלכות יישום ההוראה - על תוצאות הכספיות של הבנק בעתיד.

ב. איתור והשבת נכסים של נספי השואה

בחודש פברואר 2000 הוקמה על ידי הכנסת ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא: "איתור והשבת נכסים של נספי השואה" - במקביל לעדות בדיקה ואיתור אחרות שהוקמו ברחבי העולם בנושא זה.

בין היתר, בחנה הועדה היבטים הקשורים בכספי לקוחות שהוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה - ובחשבונות בנק רדומים שנותרו בבנקים. עבודת הועדה (שפעלה במשך 4 שנים) כללה גם את הבנק - על אף שהבנק הוקם רק ביום 31 בדצמבר 1971, משום שהבנק רכש בעת הקמתו את הנכסים וההתחייבויות בישראל של סניפי בנק ברקליס אינטרנשיונל בע"מ (להלן: "בנק ברקליס") שפעל בישראל בתקופה שנבדקה על ידי הועדה.

ביום 3 בנובמבר 2004 פרסמה הועדה דוח, המפרט את ממצאי הועדה לגבי כל הבנקים שנבחנו על ידיה. הדוח מפרט, בהתייחס לבנק, את העובדות והמסקנות הבאות:

- הועדה בדקה כ-3,400 חשבונות, שהיו לקוחות "בנק ברקליס" - בתקופה הנבדקת.
- לגבי מרביתם (כ-3,000 חשבונות), קבעה הועדה - כי חשבונות אלו לא השתייכו לנספי שואה, או שלא ניתן היה לקבוע את השתייכותם ברמת ודאות מספקת.
- לגבי מקצתם (כ-400 חשבונות), נקבע על ידי הועדה - כי קיימת סבירות גבוהה שהכספים שהופקדו בהם השתייכו לנספי שואה, אך מכיוון שהם הוחרמו על ידי שלטונות המנדט הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה - ולא הושבו על ידם (או שהושבו ב"ערך חסר") - המדינה היא שנושאת באחריות לכספים ולחוסרים אלו (מכח הסכמים שנחתמו בין המדינה לממשלת בריטניה, עם סיום המנדט הבריטי).

לפיכך, קבעה הועדה כי לבנק אין כל חבות בגין כספים של לקוחות שנספו בשואה (בשונה מהמסקנות שנקבעו לגבי בנקים אחרים שנבדקו על ידי הועדה).

במטרה לממש את ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית (שהתייחסו, כאמור, לכל הבנקים שפעלו בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם השנייה) - הוקמה על ידי המדינה ביום 31 באוגוסט 2006, ה"חברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ" (להלן: "החברה").

ביום 21 ביוני 2007 פנתה החברה, באמצעות יועציה המשפטיים, לבנק - בבקשה להמציא לה רשימות של נכסים שבעליהם לא יצרו קשר עם הבנק ממועד פרוץ מלחמת העולם השנייה וכל נתון או מסמך אחר הקשור לנכסים של נספי השואה. פניית החברה מתבססת, בין היתר, על ממצאי ועדת החקירה הפרלמנטרית - ומציינת, כי לאור הממצאים הנ"ל - הבנק מחזיק, או החזיק בכ-400 חשבונות השייכים לכאורה לנספי השואה. לאור זאת, ציינה החברה, כי יש בכוונתה להעריך את חבותו של הבנק בנושא זה ולדרוש את פרעונה.

ביום 21 בנובמבר 2007 (במענה לתגובת הבנק מיום 21.7.2007 הדוחה את טענות החברה, לפיהן - הבנק מחזיק בנכסים השייכים לנספי השואה) - הודיעה החברה שנית, על כוונתה להעביר לבנק דרישת תשלום בגין חבות הבנק לחברה מכח הוראות חוק: "נכסים של נספי שואה (השבה ליורשים והקדשה למטרות סיוע והנצחה), התשס"ו - 2005".

ביום 27 באוקטובר 2008 העבירה החברה לבנק דרישה לתשלום חוב בסך של 5.7 מיליון ש"ח (משוערך ליום 30.9.2008), בגין חבות המיוחסת לבנק, ונובעת לכאורה מנכסים של נספי השואה שהיו בעבר ברשות "בנק ברקליס". מבדיקת דרישת התשלום, עולה - כי היא מבוססת על הנחות בלתי סבירות הנוגעות להתנהלות הבנקאית של בנק ברקליס בתקופה שקדמה למלחמת העולם השנייה ואחריה, כגון:

- הנחה, לפיה - בנק ברקליס לא שילם ריבית ראויה למפקידים, בארבע השנים שקדמו למלחמת העולם השנייה.
- הנחה, לפיה - כספים שהוחרמו והוחזרו לאחר מלחמת העולם השנייה על ידי שלטונות המנדט הבריטי (לבקשת הלקוחות מהם הוחרמו הכספים), באמצעות הבנק - נותרו בבנק ולא הושבו על ידו לבעליהם החוקיים.

עד כה לא העבירה החברה לידי הבנק אסמכתאות כלשהן המבססות הנחות אלו. לאור האמור לעיל, ומאחר ונקבע על ידי הועדה בשעתו, כי הבנק אינו מחזיק בנכסים השייכים לנספי שואה - הודיע הבנק לחברה ביום 27 בנובמבר 2008 (בתגובה לדרישת התשלום של החברה), כי הוא חולק מכל וכל על ההנחות שנכללו בבסיס הדרישה, ולפיכך אין לו כל חבות בנושא זה.

בהמשך להתכתבויות אלו, העבירה החברה לבנק ביום 9 באוגוסט 2009 - דרישה לתשלום חוב נוסף, בסך של 5.3 מיליון ש"ח (משוערך ליום 30.6.2009) - בגין נכסים השייכים לנספי השואה, המצויים לכאורה בידי הבנק. מבדיקת הדרישה הנוספת עולה כי היא מבוססת על הנחות זהות לאלו שעליהן התבססה הדרישה הראשונה. לפיכך, הודיע הבנק לחברה ביום 8 בספטמבר 2009, כי הוא חולק על ההנחות שבבסיס דרישת התשלום הנוספת, ומכאן שלא היה מקום לחיוב הנוסף. עד כה טרם התקבלה תגובת החברה לתשובות הבנק.

ג. מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק

ביום 29 בספטמבר 2009 אושרה על ידי הדירקטוריון הצעת החלטה, לפיה - ייתן הבנק לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (כהגדרתם בהצעת ההחלטה), פטור מראש מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, אישר הדירקטוריון הצעת החלטה למתן התחייבות לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים בהצעת ההחלטה.

ההתחייבות לפטור ומתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

א. ההתחייבות לפטור ומתן השיפוי יחולו על כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובחברות בנות מסוימות, שכינהו בבנק ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך.

ב. ההתחייבות לפטור ומתן שיפוי לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:

- הפרת חובת אמונים.
- הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד).
- פעולה שנעשתה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
- קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

ג. הסכום המירבי של השיפויים שניתנו ושיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק לא יעלה על 10% מההון העצמי של הבנק, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי הקבוצתיות שנקבעו בחברה האם.

החלטת הדירקטוריון בנושאים שצויינו לעיל בכל הנוגע לדירקטורים ונושאי משרה בבנק - תובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק בסוף חודש נובמבר 2009.

ד. ריכוז משרדי ההנהלה במבנה מרכזי

הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות שלה פועלות כיום בחמישה מבנים נפרדים. במטרה לייעל את עבודת ההנהלה והמטה, חתם הבנק ביום 22 בספטמבר 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל אביב בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח. השלמת העסקה כפופה לקיום תנאים מתלים שונים, שעד כה טרם מולאו.

לאחר שיקוימו תנאים אלו ותושלם התאמת שטחי המשרדים לצרכי הבנק - יועתקו משרדי ההנהלה ויחידות המטה למבנה זה.

17. הליכים משפטיים

לפרטים בקשר להתפתחויות שחלו בתקופת הדוח בהליכים המשפטיים התלויים כנגד הבנק - ראה באור 6 ב' (5) ו- (6) לתמצית הדוחות הכספיים.

18. בקורות ונהלים לגבי דווח כספי

א. בקורות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

ביום 28 בספטמבר 2008 - פורסמה על ידי בנק ישראל הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309 העוסקת הן בבקורות ונהלים לגבי הגילוי (סעיף 302 SOX) והן בבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף 404 SOX - ראה סעיף ב' להלן). ההוראה קובעת בכל הנוגע לבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים הרבעוניים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקורות ונהלים לגבי הגילוי על דווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.
- בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית - במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקורות ונהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות.
- קיומן של בקורות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דווח כספי

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 שפורסמה ביום 28 בספטמבר 2008 - קובעת גם את חובות הנהלת התאגיד הבנקאי לגבי הבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף 404 - SOX).

ההוראה קובעת, בכל הנוגע לבקרה הפנימית על דווח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דווח כספי.
- הנהלת התאגיד תעריך מדי רבעון - כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דווח כספי שיש לו השפעה מהותית, או שצפוי להשפיע באופן מהותי - על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דווח כספי.
- בתקופת הדוח ערך הבנק, בסיוע יועצים חיצוניים, בדיקות מדגמיות לתיקוף מערך הבקרה הפנימית על דווח כספי.
- הבדיקות כללו: עדכון התיעוד הקיים בגין תהליכים עסקיים המשליכים על דווח כספי, סקירת הבקורות הקיימות בגין תהליכים אלו, סקירת בקורות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, עדכון התיעוד בגין תהליכים שנוספו ושנו בתקופת הדוח, ובדיקות שוטפות של הבקורות הקיימות והערכת מידת האפקטיביות שלהן.

ג. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקורות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדווח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקורות ונהלים בתקופה המכוסה בדוח זה - לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו - כי לתום תקופה זו, הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק - הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני, בהתאם להוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ד. שינויים בבקרה הפנימית

בשנים האחרונות מיישם הבנק מהלך אסטרטגי, במסגרתו מוסבות מערכות מידע מקומיות ששימשו את הבנק בעבר - ומחלפות במערכות מקבילות של החברה האם. במחצית הראשונה של שנת 2009 הטמיע הבנק מערכות מידע מקומיות הקשורות לדווח כספי, כדלקמן:

- מערכת הספר הראשי (G.L) - המהווה את המערכת המרכזית לניהול ספרי הבנק ולהפקת דוחות כספיים, שהחליפה את מערכת המידע המקומית ששימשה את הבנק בנושא זה בשנים האחרונות.
- מערכת לניהול דווח על חובות בעייתיים והפרשות לחובות מסופקים (מערכת "חותם") שהוטמעה בסניפים, יחידות המטה בתחום האשראי ויחידות לטיפול באשראים מיוחדים - שהחליפה את מערכת המידע המקומית ששימשה את הבנק לצרכי דווח בלבד בתחום זה.
- במסגרת הפרויקט לחידוש תשתיות המחשב המרכזי (ראה פרק 9 לעיל) הוטמעה בבנק (ובחברה האם) בחודש אפריל 2009 מערכת מידע לניהול, תפעול, ומדידה של עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (מערכת TREASURY), שהחליפה את מערכת המידע הקודמת שפעלה בסביבת מחשב UNISYS.

המערכות החדשות משפרות את תהליכי זרימת הנתונים הכספיים, יכולות התחקור של נתונים אלו, מכילות מידע מפורט יותר (במערכת הספר הראשי ובמערכת TREASURY) - ומשפרות את הבקורות הקיימות - הן בדווח וניהול החובות הבעייתיים (במערכת חותם), והן במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים (במערכת TREASURY).

במהלך הטמעת המערכות הנ"ל ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועד להבטיח את הסבת הנאותה של מערכות אלו. הטמעת המערכות הנ"ל הייתה כרוכה בשינויים ארגוניים ושינויים בתהליכי העבודה. לפיכך, נכללו בתהליכי העבודה החדשים מנגנוני בקרה שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות מערכות אלו.

מעבר לאמור לעיל, לא ארעו במהלך הרבעון שמסתיים ביום 30.9.2009, שינויים כלשהם בבקרה הפנימית של הבנק על דווח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דווח כספי.

19. דוח הסקירה של רואי החשבון

רואי החשבון של הבנק הפנו את תשומת הלב בדוח הסקירה שלהם, לעניין התאמה בדרך של הצגה מחדש של מידע השוואתי לתקופות קודמות לגבי יחס ההון לרכיבי סיכון, שנערכה בכדי לשקף תיקון בשיעור מקדם ההמרה, בגין מסגרות אשראי למתן ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות, שלא נוצלו - בחישוב היחס האמור.

20. שינויים בדירקטוריון

- ביום 11.11.2009 הודיע יו"ר הבנק, מר שלמה זהר, על כוונתו לסיים את כהונתו ביום 1.1.2010.
- ביום 28.2.2009 סיים מר מאיר שביט* את כהונתו בדירקטוריון הבנק.
- ביום 15.3.2009 מונה מר אבי אקשטיין* כחבר בדירקטוריון הבנק.
- ביום 9.8.2009 מונה מר אייל הירדני* כחבר בדירקטוריון הבנק.

* דירקטור חיצוני

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

24 בנובמבר, 2009

נתונים כספיים עיקריים

שעור השינוי באחוזים	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום	
	30.9.2008	30.9.2009
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
0.2	546	547
(4.5)	88	84
25.0	240	300
5.2	484	509
18.7	214	254
14.5	138	158

רווח ורווחיות

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים
הפרשה לחובות מסופקים
הכנסות תפעוליות ואחרות
הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח מפעולות רגילות לפני מסים
רווח נקי

שעור השינוי לעומת				
31.12.2008	30.9.2008	31.12.2008	30.9.2008	30.9.2009
באחוזים	באחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8.0	8.8	*20,311	*20,152	21,927
(2.1)	(1.6)	14,326	14,265	14,031
95.1	69.8	2,098	2,411	4,093
7.7	8.9	17,037	16,847	18,351
14.3	15.3	1,479	1,466	1,691

מאזן - סעיפים עיקריים

סך כל המאזן
אשראי לציבור
ניירות ערך
פקדונות הציבור
הון עצמי

31.12.2008	30.9.2008	30.9.2009
באחוזים	באחוזים	באחוזים
7.3	7.3	7.7
**12.4	**12.2	12.9
70.5	70.8	64.0
83.9	83.6	83.7
50.4	49.6	58.9
32.7	30.5	35.4
0.9	0.8	0.8
2.8	3.1	2.5
10.3	13.0	13.5

יחסים פיננסיים עיקריים

הון עצמי לסך מאזן
הון לרכיבי סיכון
אשראי לציבור לסך המאזן
פקדונות הציבור לסך המאזן
הכנסות תפעוליות להוצאות תפעוליות
הכנסות תפעוליות לסך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים מתוך האשראי לציבור
מרווח פיננסי כולל
תשואת הרווח הנקי להון העצמי

* סווג מחדש
** הוצג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים
	7.42	209	11,569		4.21	143	13,835
		5	346			1	380
7.37		214	11,915	4.11		144	14,215
	(3.23)	(91)	11,347		(0.56)	(20)	13,776
		(1)	169			(1)	161
(3.25)		(92)	11,516	(0.57)		(21)	13,937
4.12	4.19			3.54	3.65		
	13.19	140	4,455		13.49	165	5,158
		-	-			-	-
13.19		140	4,455	13.49		165	5,158
	(12.53)	(98)	3,284		(12.60)	(118)	3,588
		7	446			(31)	586
(10.09)		(91)	3,730	(13.58)		(149)	4,174
3.10	0.66			(0.09)	0.89		
	8.04	53	2,703		(9.63)	(66)	2,704
		5	1,913			(14)	1,544
5.12		58	4,616	(7.38)		(80)	4,248
	(3.27)	(23)	2,862		13.10	90	2,878
		(22)	1,712			3	1,293
(4.04)		(45)	4,574	9.21		93	4,171
1.08	4.77			1.83	3.47		
	8.87	402	18,727		4.53	242	21,697
		10	2,259			(13)	1,924
8.08		412	20,986	3.93		229	23,621
	(4.94)	(212)	17,493		(0.95)	(48)	20,242
		(16)	2,327			(29)	2,040
(4.69)		(228)	19,820	(1.36)		(77)	22,282
3.39	3.93			2.57	3.58		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים^{4, 8}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים^{4, 8}

השפעת נגזרים ALM
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים^{4, 8}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות

מימון^{4, 8}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות

שגרמו הוצאות מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

בסכומים מדווחים

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח			
אחוזים				אחוזים			
		184				152	
		(2)				2	
		1				3	
		6				33	
		189				190	
		(39)				(23)	
		150				167	
		18,727				21,697	
		43				33	
		270				122	
		(64)				(57)	
		18,976				21,795	
		17,493				20,242	
		111				149	
		375				269	
		17,979				20,660	
		997				1,135	
		*497				505	
		*(14)				(9)	
		1,480				1,631	

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים

הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות

בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, כ-ALM ונגזרים משובצים שהופרדו)

עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות⁶

רווח מפעילות מימון לפני ההפרשה לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת)

רווח מפעילות מימון לאחר ההפרשה לחובות מסופקים

סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון⁴

נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷

נכסים כספיים אחרים⁴

הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים

סך כל הנכסים הכספיים

סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון⁴

התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים⁷

התחייבויות כספיות אחרות⁴

סך כל ההתחייבויות הכספיות

סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות

נכסים לא כספיים

התחייבויות לא כספיות

סך כל האמצעים ההוניים

* סווג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני \$ ארה"ב				מיליוני \$ ארה"ב			
אחוזים				אחוזים			
	3.90	7	778		1.71	3	705
		7	552			-	404
4.36		14	1,330	1.45		3	1,109
	(2.30)	(5)	824		(0.53)	(1)	751
		(6)	494			(1)	338
(3.25)		(11)	1,318	(0.73)		(2)	1,089
1.11	1.60			0.72	1.18		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 6.4, 31.8 ו-0.85 מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
4. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹

בסכומים מדווחים

לתשעה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר

2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ²				שיעור הכנסה (הוצאה) ²			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ³	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ³
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים				אחוזים			
	7.21	600	11,180		4.34	423	13,049
		10	283			7	364
7.15		610	11,463	4.29		430	13,413
	(3.04)	(249)	10,962		(0.72)	(69)	12,760
		(3)	111			(2)	181
(3.05)		(252)	11,073	(0.73)		(71)	12,941
4.10	4.17			3.56	3.62		
	11.21	357	4,308		8.94	312	4,710
		1	7			-	-
11.21		358	4,315	8.94		312	4,710
	(10.46)	(249)	3,213		(8.42)	(217)	3,477
		(28)	440			(66)	569
(10.24)		(277)	3,653	(9.44)		(283)	4,046
0.97	0.75			(0.50)	0.52		
	(10.79)	(215)	2,616		3.18	66	2,759
		(116)	1,970			45	1,666
(9.49)		(331)	4,586	3.36		111	4,425
	13.49	287	2,782		(2.03)	(45)	2,963
		85	1,759			(19)	1,395
10.76		372	4,541	(1.97)		(64)	4,358
1.27	2.70			1.39	1.15		
	5.50	742	18,104		5.24	801	20,518
		(105)	2,260			52	2,030
4.19		637	20,364	5.07		853	22,548
	(1.66)	(211)	16,957		(2.31)	(331)	19,200
		54	2,310			(87)	2,145
(1.09)		(157)	19,267	(2.62)		(418)	21,345
3.10	3.84			2.45	2.93		

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים^{4, 4}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים^{4, 4}

השפעת נגזרים ALM
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

מטבע חוץ⁵

נכסים^{4, 4}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סך הכל

נכסים כספיים שהניבו הכנסות

מימון^{4, 4}

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ נכסים

התחייבויות כספיות

שגרמו הוצאות מימון⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³
סה"כ התחייבויות
פער הריבית

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

בסכומים מדווחים

לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008		2009					
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸		שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸					
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח	נגזרים ³	נגזרים	מימון	מיליוני ש"ח
אחוזים				אחוזים			
		480				435	
		7				(1)	
		3				5	
		56				110	
		-				(2)	
		546				547	
		(88)				(84)	
		458				463	
		18,104				20,518	
		46				38	
		187				135	
		(67)				(58)	
		18,270				20,633	
		16,957				19,200	
		96				153	
		274				201	
		17,327				19,554	
		943				1,079	
		*499				504	
		*(14)				(11)	
		1,428				1,572	

סך הכל הכנסות מימון מנכסים כספיים נטו, לרבות נגזרים הכנסות מימון אחרות: בגין אופציות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, כ-ALM ונגזרים משוכצים שהופרדו) עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות⁶ הוצאות מימון אחרות רווח מפעילות מימון לפני ההפרשה לחובות מסופקים הפרשה לחובות מסופקים (לרבות הפרשה כללית ונוספת) רווח מפעילות מימון לאחר ההפרשה לחובות מסופקים סך הכל נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון^{4, 7} נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים⁷ נכסים כספיים אחרים⁴ הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים סך כל הנכסים הכספיים סך הכל התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון⁴ התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים⁷ התחייבויות כספיות אחרות⁴ סך כל ההתחייבויות הכספיות סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות נכסים לא כספיים התחייבויות לא כספיות סך כל האמצעים ההוניים

* סווג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת א' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד¹ (המשך)

לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר							
2008				2009			
שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸				שיעור הכנסה (הוצאה) ⁸			
כולל	ללא	הכנסות	יתרה	כולל	ללא	הכנסות	יתרה
השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²	השפעת	השפעת	(הוצאות)	ממוצעת ²
נגזרים ³	נגזרים	מימון		נגזרים ³	נגזרים	מימון	
מיליוני \$ ארה"ב				מיליוני \$ ארה"ב			
אחוזים				אחוזים			
	4.04	22	743		2.13	11	692
		20	559			3	418
4.40		42	1,302	1.69		14	1,110
	(2.44)	(14)	790		(0.72)	(4)	744
		(16)	500			(2)	350
(3.15)		(30)	1,290	(0.73)		(6)	1,094
1.25	1.60			0.96	1.41		

מטבע חוץ נומינלי ב-\$ ארה"ב⁵

נכסים⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ נכסים

התחייבויות⁴

השפעת נגזרים ALM ומשובצים³

סה"כ התחייבויות

פער הריבית

הערות לגבי הנתונים בדבר שיעורי הכנסה והוצאה

1. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).
2. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
3. מכשירים נגזרים מגדרים, נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק (למעט אופציות).
4. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך של 4.8, 15.4 ו-(0.95) מיליוני ש"ח, במגזרים: הלא צמוד, צמוד מדד והמט"ח, בהתאמה.
- 4א. למעט מכשירים נגזרים.
5. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
6. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.
7. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).
8. שיעור התשואה על בסיס שנתי.

סקירת הנהלה

תוספת ב' - חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 30 בספטמבר 2009

סכומים מדווחים

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני שקלים חדשים			

מטבע ישראלי לא צמוד

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

11,635	1,211	539	49
164	181	69	20
4	6	22	15
-	-	2	-
11,803	1,398	632	84

נכסים פיננסיים*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

10,749	834	1,172	220
156	69	29	20
4	6	22	15
-	-	-	-
10,909	909	1,223	255

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

894	489	(591)	(171)
894	1,383	792	621

מטבע ישראלי צמוד למדד

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

120	119	1,342	2,339
-	-	4	21
-	-	-	-
-	-	8	-
120	119	1,354	2,360

נכסים פיננסיים*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

27	114	961	1,573
-	103	25	62
-	-	-	-
-	-	-	-
27	217	986	1,635

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

93	(98)	368	725
93	(5)	363	1,088

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיהיה כתוצאה משינוי קטן (גידול 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מכל 20 שנה	מכל 10 ועד 20 שנה	מכל 5 ועד 10 שנים	מכל 3 ועד 5 שנים
0.11	3.83	13,716	239	-	3	22	18
1.81		471	-	-	27	9	1
0.98		47	-	-	-	-	-
0.50		2	-	-	-	-	-
**0.17		14,236	239	-	30	31	19
0.24	0.48	13,264	-	-	1	89	199
0.53		274	-	-	-	-	-
0.98		47	-	-	-	-	-
-		7	7	-	-	-	-
**0.25		13,592	7	-	1	89	199
		644	232	-	29	(58)	(180)
			644	412	412	383	441
2.76	1.47	5,268	-	12	158	580	598
1.79		25	-	-	-	-	-
-		-	-	-	-	-	-
0.50		8	-	-	-	-	-
***2.75		5,301	-	12	158	580	598
3.19	0.88	4,102	-	-	288	520	619
7.19		626	-	-	217	180	39
-		-	-	-	-	-	-
-		-	-	-	-	-	-
***3.72		4,728	-	-	505	700	658
		573	-	12	(347)	(120)	(60)
			573	573	561	908	1,028

הערות ספציפיות:

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
 ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

סקירת הנהלה

תוספת ב' - חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית ליום 30 בספטמבר 2009

סכומים מדווחים

עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני שקלים חדשים			

מטבע חוץ***

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

1,547	592	391	31
610	624	335	40
4	8	24	15
-	-	1	-
2,161	1,224	751	86

נכסים פיננסיים*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

1,852	612	284	25
493	281	496	32
4	8	24	15
-	-	-	-
2,349	901	804	72

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

(188)	323	(53)	14
(188)	135	82	96

חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים

13,302	1,922	2,272	2,419
774	805	408	81
8	14	46	30
-	-	11	-
14,084	2,741	2,737	2,530

נכסים פיננסיים***

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)****

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות

12,628	1,560	2,417	1,818
649	453	550	114
8	14	46	30
-	-	-	-
13,285	2,027	3,013	1,962

התחייבויות פיננסיות*

מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות (במונחי נכס הבסיס)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

סה"כ שווי הוגן

מכשירים פיננסיים, נטו

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר

החשיפה המצטברת במגזר

799	714	(276)	568
799	1,513	1,237	1,805

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. כלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיוגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

מעל 3 ועד 5 שנים	מעל 5 ועד 10 שנים	מעל 10 ועד 20 שנה	מעל 20 שנה	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חייה ממוצע אפקטיבי בשנים
10	8	4	-	-	2,583	2.03	0.25
36	150	171	-	-	1,966		2.22
-	-	-	-	-	51		0.93
-	-	-	-	-	1		0.50
46	158	175	-	-	4,601		**1.10
6	14	18	-	-	2,811	0.46	0.25
31	145	206	-	-	1,684		2.93
-	-	-	-	-	51		0.93
-	-	-	-	-	-		-
37	159	224	-	-	4,546		**1.25
9	(1)	(49)	-	-	55		
105	104	55	55	55			
626	610	165	12	343	21,671	3.04	0.77
37	159	198	-	-	2,462		2.14
-	-	-	-	2	100		0.95
-	-	-	-	-	11		0.50
663	769	362	12	345	24,244		**0.91
824	623	307	-	-	20,177	0.56	0.84
70	325	423	-	-	2,584		3.71
-	-	-	-	-	98		0.95
-	-	-	-	7	7		-
894	948	730	-	7	22,866		**1.17
(231)	(179)	(367)	12	338	1,378		
1,574	1,395	1,028	1,040	1,378			

הערות ספציפיות:

- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- ** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- *** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- **** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- ***** כולל אופציות על מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 בספטמבר 2009

סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בעייתיים ³	יתרות חובות בעייתיים ³
303	51	354	2	19
1,972	424	2,396	17	128
1,305	2,117	3,422	11	298
1,189	202	1,391	-	65
152	11	163	-	1
1,822	345	2,167	14	130
218	25	243	1	22
761	77	838	2	16
152	45	197	-	2
726	126	852	-	11
1,209	223	1,432	10	90
332	89	421	-	20
1,386	33	1,419	1	44
2,246	1,035	3,281	20	212
753	61	814	7	104
14,526	4,864	19,390	85	1,162
סך הכל				
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
17	2	19	-	1
37	13	50	-	8
תנועות ההתיישבות ⁴				
רשויות מקומיות ⁵				

1. אשראי לציבור בסך 14,088 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 432 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 6 מיליון ש"ח.
2. סיכון אשראי במכשירים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
5. לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 בספטמבר 2008

סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרות חובות בעייתיים ³
חקלאות	270	109	379	6
תעשייה	2,314	1,094	3,408	116
בינוי	1,350	1,827	3,177	395
נדל"ן	1,090	588	1,678	59
חשמל ומים	185	66	251	2
מסחר	2,158	866	3,024	156
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	208	58	266	7
תחבורה ואחסנה	811	185	996	27
תקשורת ושירותי מחשב	180	89	269	3
שירותים פיננסיים	773	614	1,387	15
שירותים עסקיים אחרים	1,203	477	1,680	60
שירותים ציבוריים וקהילתיים	306	310	616	23
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	1,169	63	1,232	38
אנשים פרטיים - אחר	2,161	514	2,675	140
בגין פעילות לווים בחו"ל	721	205	926	153
סך הכל	14,899	7,065	21,964	1,200
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
תנועות ההתיישבות ⁴	26	19	45	2
רשויות מקומיות ⁵	37	26	63	13

1. אשראי לציבור בסך 14,324 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 567 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 8 מיליון ש"ח.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזורים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
5. לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

* הוצג מחדש

סקירת הנהלה

תוספת ג' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2008

סיכון אשראי מאזני ¹	סיכון אשראי חוץ מאזני ²	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים בעייתיים ³	יתרות חובות בעייתיים ³
295	81	376	-	23
2,157	1,237	3,394	15	160
1,408	2,063	3,471	34	386
1,108	637	1,745	-	59
180	59	239	-	2
2,231	813	3,044	33	174
171	101	272	-	8
757	196	953	6	38
181	89	270	2	3
743	596	1,339	(5)	20
1,248	440	1,688	15	70
302	176	478	2	27
1,192	37	1,229	(1)	41
2,172	491	2,663	27	155
781	96	877	-	180
14,926	7,112	22,038	128	1,346
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:				
26	15	41	-	2
34	31	65	-	*11

1. אשראי לציבור בסך 14,385 מיליון ש"ח, וכן השקעות באגרות חוב של הציבור בסך 533 מיליון ש"ח ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך 8 מיליון ש"ח.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
3. יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
4. קיבוצים ומושבים, ארגונים אזוריים וארציים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
5. לרבות תאגידים בשליטתם.

סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

* הוצג מחדש.

סקירת הנהלה

תוספת ד' - חשיפות למדינות - זרות על בסיס מאוחד⁽¹⁾

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות

מועד הפרעון של החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול					סך כל החשיפה למדינות זרות:
מעל שנה	עד שנה	חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾	יתרת חובות בעייתיים ⁽³⁾	סך הכל	לאחרים	לבנקים	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
83	731	141	6	814	128	686	• ליום 30.9.09:
*95	*725	*153	*5	*820	*162	658	• ליום 31.12.08:

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערכויות ובטחונות נזילים. ליום 30.9.2009 לא היתה לבנק חשיפת אשראי בגין מדינה בודדת, בשיעור העולה על 1% מסך נכסי הבנק (31.12.2008 - זהה).
 (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
 (3) יטרת חובות בעייתיים, בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזניים.

* הוצג מחדש

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן עולה על 0.75% מסך נכסי הבנק

ליום 30.9.2009 קיימת בבנק חשיפת אשראי כנ"ל בגין מדינה אחת (ארה"ב), המסתכמת בסך 181 מיליון ש"ח. (ליום 31.12.2008 - 171 מיליון ש"ח - בגין מדינה אחת (בריטניה)).

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

ליום 30.9.2009 לא הייתה לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות.

אני, יעקב טננבאום, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיוח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי.
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיוח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיוח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיוח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

הצהרה (Certification)

אני, אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾, ולבקרה הפנימית של הבנק על דיוח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה, שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

אבי רישפן
חשבוני ראשי

24 בנובמבר, 2009

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק מרכנתיל דיסקונט בערבון מוגבל והחברות הבנות שלו (להלן - "הבנק"), הכולל את המאזן התמציתי ביניים המאוחד ליום 30 בספטמבר 2009 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלשה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישומו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 4ב' בדבר הצגה מחדש של יחס ההון לרכיבי סיכון לתקופות קודמות.

בכבוד רב,

סומך חייקין זיו האפט

רואי חשבון רואי חשבון

מבקרים משותפים

24 בנובמבר 2009

תמצית מאזנים מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
			נכסים
3,396	2,969	3,292	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,098	2,411	4,093	ניירות ערך
14,326	14,265	14,031	אשראי לציבור
9	9	-	אשראי לממשלה
*3	*3	3	השקעה בחברות כלולות
344	344	346	בניינים וציוד
135	151	162	נכסים אחרים
20,311	20,152	21,927	סך הכל נכסים
			התחייבויות והון
17,037	16,847	18,351	פקדונות הציבור
427	430	537	פקדונות מבנקים
45	42	45	פקדונות הממשלה
636	697	613	כתבי התחייבות נדחים
*687	*670	690	התחייבויות אחרות
18,832	18,686	20,236	סך הכל התחייבויות
1,479	1,466	1,691	הון עצמי
20,311	20,152	21,927	סך הכל התחייבויות והון

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

יעקב טננבאום
מנהל כללי

שלמה זהר
יו"ר הדירקטוריון

* סווג מחדש

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 בנובמבר 2009
הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות רווח והפסד מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2008	2008	2009	2008	2009
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
681	546	547	189	190
123	88	84	39	23
558	458	463	150	167
*322	*237	255	*86	87
9	3	20	(1)	14
*-	*-	25	*-	6
331	240	300	85	107
378	278	292	*98	100
106	78	88	27	30
173	128	129	46	46
657	484	509	171	176
232	214	254	64	98
87	78	99	25	40
145	136	155	39	58
3	3	3	1	2
148	139	158	40	60
-	(1)	-	-	-
148	138	158	40	60

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

הפרשה לחובות מסופקים

רווח מפעילות מימון לאחר הפרשה לחובות מסופקים

הכנסות תפעוליות ואחרות

עמלות

רווח (הפסד) מהשקעות במניות, נטו

הכנסות אחרות

סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות

הוצאות תפעוליות ואחרות

משכורות והוצאות נלוות

אחזקה ופחת בניינים וציוד

הוצאות אחרות

סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

רווח מפעולות רגילות לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח מפעולות רגילות

רווח מפעולות רגילות לאחר מיסים

חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר מיסים

רווח נקי מפעולות רגילות

הפסד מפעולות בלתי רגילות, נטו

רווח נקי

רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)

מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• הפסד מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:

• רווח נקי מפעולות רגילות

• הפסד מפעולות בלתי רגילות, לאחר מס

סך הכל

* סוג מחדש

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009

(בלתי מבוקר)						
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	עודפים	סך הכל הון עצמי	
51	152	203	66	1,390	1,659	יתרה לתחילת התקופה
-	-	-	(13)	-	(13)	התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
-	-	-	(30)	-	(30)	• התאמת ערך
-	-	-	15	-	15	• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
-	-	-	-	-	60	• השפעת המס המתייחס
-	-	-	-	60	60	רווח נקי לתקופה
51	152	203	38	1,450	1,691	יתרה לסוף התקופה

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008

(בלתי מבוקר)						
הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	עודפים	סך הכל הון עצמי	
51	152	203	38	1,242	1,483	יתרה לתחילת התקופה
-	-	-	(97)	-	(97)	התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
-	-	-	7	-	7	• התאמת ערך
-	-	-	33	-	33	• נזקף לרווח והפסד בגין ירידת ערך
-	-	-	-	-	40	• השפעת המס המתייחס
-	-	-	-	40	40	רווח נקי לתקופה
51	152	203	(19)	1,282	1,466	יתרה לסוף התקופה

* מהווה "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על השינויים בהון העצמי (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

לתשעה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2009					
(בלתי מבוקר)					
סך הכל הון עצמי	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע
1,479	1,292	(16)	203	152	51
					יתרה לתחילת התקופה (מבוקר) התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
					• התאמת ערך
146	-	146	-	-	-
(61)	-	(61)	-	-	-
					• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
(31)	-	(31)	-	-	-
					• השפעת המס המתייחס
158	158	-	-	-	-
					רווח נקי לתקופה
1,691	1,450	38	203	152	51
					יתרה לסוף התקופה

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008					
(בלתי מבוקר)					
סך הכל הון עצמי	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע
1,363	1,144	16	203	152	51
					יתרה לתחילת התקופה (מבוקר)
					התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:
(45)	-	(45)	-	-	-
					• התאמת ערך
(17)	-	(17)	-	-	-
					• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים
7	-	7	-	-	-
					• נזקף לרווח והפסד בגין ירידת ערך
20	-	20	-	-	-
					• השפעת המס המתייחס
138	138	-	-	-	-
					רווח נקי לתקופה
1,466	1,282	(19)	203	152	51
					יתרה לסוף התקופה

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2008					
(מבוקר)					
סך הכל הון עצמי	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר*	סך הכל הון וקרנות הון	קרנות הון	הון מניות נפרע
1,363	1,144	16	203	152	51
יתרה לתחילת השנה					
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:					
(56)	-	(56)	-	-	-
• התאמת ערך					
(17)	-	(17)	-	-	-
• נזקף לרווח והפסד בגין מימושים					
22	-	22	-	-	-
• נזקף לרווח והפסד בגין ירידת ערך					
19	-	19	-	-	-
• השפעת המס המתייחס					
148	148	-	-	-	-
1,479	1,292	(16)	203	152	51
רווח נקי לשנה					
יתרה לסוף השנה					

* מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על תזרימי המזומנים - מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושה חודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר
2008	2009	2009
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
148	158	60
רווח נקי לתקופה		
292	19	40
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות (נספח א')		
440	177	100
מזומנים נטו מפעילות שוטפת		
תזרימי מזומנים לפעילות בנכסים		
28	(113)	(61)
פקדונות בבנקים, נטו		
-	1	-
תמורה ממימוש השקעה בחברה מוחזקת		
(1,801)	(3,103)	(732)
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה		
1,991	1,243	537
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה		
250	57	3
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה		
25	(21)	35
ניירות ערך למסחר, נטו		
(1,384)	215	38
אשראי לציבור, נטו		
-	9	-
אשראי לממשלה, נטו		
(48)	(38)	(15)
רכישת בניינים וציוד		
(939)	(1,750)	(195)
מזומנים נטו לפעילות בנכסים		
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון		
1,301	1,314	134
פקדונות מהציבור, נטו		
85	110	97
פקדונות מבנקים, נטו		
(5)	-	(1)
פקדונות מהממשלה, נטו		
(157)	(68)	(14)
פרעון כתבי התחייבות נדחים		
1,224	1,356	216
מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון		
725	(217)	121
גידול (קישון) במזומנים		
1,891	2,616	2,278
יתרת מזומנים לתחילת התקופה		
2,616	2,399	2,399
יתרת מזומנים לסוף התקופה		

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על תזרימי המזומנים - מאוחדים

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2008	2009	2009	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
נספח א'			
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות			
(3)	(3)	(2)	חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות
2	3	1	דיבידנדים שהתקבלו מחברות מוחזקות
45	36	12	פחת והפחתות
126	85	23	הפרשה לחובות מסופקים
(69)	(87)	(51)	ריבית, נטו, ורווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
(1)	(1)	-	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
24	-	-	הפרשה לירידת ערך השקעות
17	(33)	14	מסים נדחים, נטו
(3)	(17)	(5)	גידול ביעודה לפיצויי פרישה, נטו
64	45	22	התאמת ערכם של כתבי התחייבות נדחים
שינויים בסעיפים מאזניים			
(26)	(8)	2	נכסים אחרים
116	(1)	24	התחייבויות אחרות
292	19	40	סה"כ התאמות למזומנים מפעולות

נספח ב'

פעולות שלא במזומן

1	1	1	רכישת בניינים וציוד
36	-	-	השאלת ניירות ערך

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

1. מדיניות חשבונאית

א. כללי

- (1) דוחות הביניים נערכו על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ועל פי כללי חשבונאות מקובלים, המיושמים כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים.
- (2) דוחות הביניים הנ"ל ערוכים (בכפוף לאמור להלן) לפי אותם כללי חשבונאות שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2008. יש לעיין בהם יחד עם הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 והבאורים המצורפים להם.

ב. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים בתקופה שלפני יישומם

- (1) בחודש דצמבר 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 23, בדבר "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה". תקן זה מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות הכספיים), התשנ"ו - 1996, שאומצו בהוראות הדוח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות הנובעים מעסקה שבוצעה בין הישות לבין בעל השליטה בה - יימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן - וההפרש שבין השווי ההוגן כאמור, לבין התמורה שנקבעה בעסקה - ייזקק להון העצמי.

התקן חל על עסקאות בין ישות לבין בעל שליטה בה שבוצעו לאחר 1 בינואר 2007, ועל הלוואה שניתנה (או נתקבלה) מבעל שליטה, החל ממועד יישום התקן (גם אם תאריך הביצוע קדם לתאריך יישום התקן).

ביום 4 במאי 2008 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראות בנוגע ליישום הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה בתאגידים הבנקאיים. על פי ההנחיות הכלולות בטייטה יחולו על עסקאות אלה תקני הדוח הכספי הבינלאומיים. לגבי סוגי עסקאות מסוימים, כאמור - שעבורן לא נקבעה התייחסות בתקנים הבינלאומיים - יחולו כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. ההוראות שבתקן חשבונאות 23 ייושמו על ידי התאגידים הבנקאיים - רק אם אינן סותרות את תקני החשבונאות הבינלאומיים או כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב - או בעסקאות שבהן לא נקבעו כללים מחייבים בתקנים ובכללי החשבונאות הנ"ל. בנוסף, הודיע בנק ישראל כי בכוונתו להחיל את ההנחיות, כאמור על הדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לתקופות המתחילות ב-1 בינואר 2008 ואילך.

עד כה טרם פורסמו על ידי בנק ישראל הוראות מחייבות בנושא זה. עם זאת, להערכת הבנק - ליישום ההנחיות שנכללו בטייטת ההוראה לא יהיה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

- (2) בחודש יולי, 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ה - 1968 ומחויבות לדוח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS - לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2008. האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהקשר לכך, פרסם בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009 מסמך, הכולל מתווה מוצע לאימוץ תקני הדווח הכספי הבינלאומיים בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל.

המתווה עורך אבחנה בין תקני דוחות הנוגעים לנושאים הנמצאים בליבת העסק הבנקאי, לבין תקני דוחות אחרים, כדלקמן:

א. תאריך היעד המוצע ליישום תקני הדוח הכספי הבינלאומיים שאינם נוגעים בנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2011. הוראות הדוחות לציבור של בנק ישראל יותאמו לתקנים אלו עד ליום 31.12.2009.

ב. תאריך היעד המקדמי המוצע ליישום תקני הדוח הכספי הבינלאומיים הנוגעים לנושאים הקשורים לליבת העסק הבנקאי יהיה 1.1.2013. תאריך זה כפוף להחלטה סופית שעתיד בנק ישראל לקבל במהלך שנת 2011. החלטת בנק ישראל תושפע מלוח הזמנים שיקבע בארה"ב, ומהתקדמות "תהליך ההתכנסות" - בין גוף התקינה הבינלאומית וגוף התקינה בארה"ב.

בהמשך למסמך זה, הפיץ בנק ישראל ביום 8.11.2009 טיוטת הוראה, המתאימה את הוראות הדוחות לציבור לתקני הדוחות הבינלאומיים בנושאים מסוימים שאינם בליבת העסק הבנקאי. הטיוטה מטפלת בנושאים החשובים הבאים: מדיניות חשבונאית, שינויים חשבונאיים, שינויים בשער החליפין של מטבע חוץ, רווח למניה, תשלום מבוסס מניות, כלכלות היפר אינפלציונית, דוחות כספיים, צרופי עסקים, דוחות מאוחדים והשקעות בחברות כלולות, ירידת ערך נכסים, חכירות, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה.

התיקונים להוראות הדוחות לציבור בנושאים הנ"ל ייכנסו לתוקף מיום 1.1.2011 ואילך. הבנק לומד את השינויים בהוראות הדוחות לציבור שנכללו בטיטת ההוראה ונערך ליישומן לכשיאשרו.

(3) ביום 31 בדצמבר 2007 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה חדשה בנושא: "המדידה והגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים, בדוחות כספיים של תאגידים בנקאיים" (להלן: "ההוראה המקורית"). ההוראה מבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים. העקרונות הגלומים בבסיס ההוראה, מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות הנוכחיות - בנושא סוג חובות בעייתיים ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו.

השינויים העיקריים שנכללו בהוראה המקורית, ביחס להוראות הקיימות, הינם:

- הוטל על התאגידים הבנקאיים לערוך הפרשות לירידת ערך נכסים, בגין אשראים בעייתיים, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית" - כמפורט להלן:

- **"הפרשה פרטנית להפסדי אשראי"** - תיושם בגין ירידת ערך של אשראים בעייתיים שהיקפם החוזי עולה על מיליון ש"ח, וכן בגין חייבים בעייתיים מזוהים אחרים (שההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת ב"הפרשה הקבוצתית").

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על תזרימי התקבולים המהווים הצפויים מהחייבים, או על פי השווי ההוגן של הבטוחות ששועבדו להבטחת אותם אשראים.

- **"הפרשה ספציפית להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי"** - תיושם עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות אשראים הומוגניות, המורכבות מאשראים בסכומים קטנים יחסית (כגון: אשראים בגין כרטיסי אשראי, אשראי לדיר, אשראי "צרפני" בתשלומים וכו'), וכן בגין אשראים אחרים - שנבדקו פרטנית - ולא סווגו כ"חובות פגומים". ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי תערך בהתבסס על שיעורי ההפסד שתועדו בעבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות.

- הוגדרו סוגים חדשים של חובות בעייתיים, כגון:
- **"סיכון אשראי נחות" (substandard)** - מוגדר כאשראי שאינו מוגן באופן מספק על ידי בטחונות ו/או יכולת התשלום של החייב - באופן שקיימת אפשרות שהבנק יספוג הפסד מסוים בגין אשראי זה - אם לא יתוקנו הליקויים.
- **"חוב פגום"** - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יגבה במועד את כל הסכומים המגיעים בגינו - וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול "הפרשה פרטנית".
- על פי ההוראה יש להחיל את הסוג הנ"ל, לכל הפחות על: אשראים המצויים בפיגור העולה על 90 יום, חובות ש"אורגנו מחדש", ויתרות בחשבונות עובר ושכ הנמצאים בחריגה - שהוגדרו כ"חובות בעייתיים בפיגור" בהתאם לסעיף 4 (ג') בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325.
- על פי ההוראה נאסר על התאגידים לרשום הכנסות ריבית (לא כולל הפרשי הצמדה ושער על קרן החוב) בגין חובות פגומים - על בסיס צבירה.
- **"סיכון אשראי בסוג שלילי" (classified)** - המונח מתייחס לקבוצת אשראים (לרבות סיכונים אשראי) בעייתיים - הכוללת את כל האשראים שסוגו: כ-"סיכון אשראי נחות" או כ-"חוב פגום".
- הוחמרו ההוראות בגין מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר קובעת ההוראה בנושא זה, כי:
- יש למחוק חשבונאית כל חוב שנחשב בלתי ניתן לגביה, או חוב בעל ערך נמוך מאוד שהותרו כנכס - אינה מוצדקת.
- יש למחוק חשבונאית באופן מיידי (כנגד הפרשה להפסד אשראי), כל חלק של חוב העודף על שווי הבטחונות - שזוהה כסכום שאינו בר גביה.
- אין לדחות מחיקה חשבונאית של חוב - שנערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי, אלא אם צפויים ארועים ספציפיים שיחזקו את שווי החוב. דחייה זו לא תמשך, בדרך כלל, למעלה משנתיים.
- לגבי חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס "הפרשה קבוצתית", נקבע כי:
- 1. חובות בפיגור המובטחים בבטחון שאינו דירת מגורים, או חובות שאינם מובטחים - יימחקו חשבונאית אם תקופת הפיגור בגינם עולה על 150 יום.
- 2. בחובות המובטחים בבטחון דירת מגורים - יש למחוק את חלק החוב העודף על שווי הבטחון, אם תקופת הפיגור עולה על 180 יום.
- 3. חובות של יחידים בפשיטת רגל או של תאגידים שניתן לגביהם צו פרוק - יימחקו חשבונאית תוך 60 יום ממועד מתן צו הכינוס (או הפירוק לפי העניין).
- הורחבו דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים ונקבעו כללים לעריכת נהלים, תעוד ובקרה פנימית - בגין השיטות והתהליכים לזיהוי מדידה ודווח של חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

ההנחיות הכלולות בהוראה המקורית מיום 31.12.2007 היו עתידות להיכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2010 ואילך (ראה עדכונים צפויים להלן). בנוסף, כוללת ההוראה "הוראות מעבר", שיחולו בעת יישומה לראשונה של ההוראה:

- יימחקו חשבונאית יתרות החובות הבעייתיים העומדים בקריטריונים למחיקה חשבונאית.
- יבוטלו כל הכנסות הריבית שנצברו למועד יישום ההוראה - וטרם נגבו בפועל, בגין חובות פגומים העונים על הקריטריונים שנקבעו בהוראה.
- הפרשים שייוצרו במועד היישום לראשונה של ההנחיות החדשות - בין יתרת הפרשות להפסדי אשראי, על פי ההנחיות הקיימות, לבין יתרת המחושבת על פי ההנחיות החדשות - ייזקפו לסעיף העודפים בהון העצמי.

בהמשך להוראה המקורית מיום 31.12.2007, הוציא בנק ישראל ביום 20 באוגוסט 2009 טיוטת הוראה - הכוללת בעיקר עדכונים והבהרות להנחיות שנקבעו בהוראה המקורית, וכן עדכונים להנחיות מסוימות הכלולות בהוראות ניהול בנקאי תקין - במטרה להתאים את הכללים והמינוחים הקיימים, למונחים ולהנחיות החדשים שנכללו בהוראה המקורית ובטיוטת ההוראה הנוכחית (להלן: "טיוטת ההוראות החדשות").

להלן עיקרי השינויים והתוספות שנכללו בטיוטת ההוראות החדשות:

- א. יישום ההנחיות שנקבעו ב"הוראה המקורית" וב"טיוטת ההוראות החדשות" יידחה ליום 1.7.2010 (במקום 1.1.2010).
- ב. מוצע לבטל, החל מיום 1.7.2010, סעיפים מסוימים בהוראת ניהול בנקאי תקין 325 (בנושא: "ניהול מסגרות אשראי") - הנוגעים להיבטים חשבונאיים של סווג חשבונות מסוימים כבעייתיים, והכרה בהכנסות ריבית. נושאים אלו יטופלו במסגרת ההוראה הכללית למדידת הפרשות להפסדי אשראי וגילוי לגבי חובות בעייתיים.
- ג. בהתאמה לתיקונים המוצעים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 325 (כמפורט בסעיף ב', לעיל) - מוצע למעט מהגדרת "חובות פגומים" - יתרות בחשבונות ח"ד שחויבו ב"ריבית חריגה".
- ד. במטרה להתאים את ההגדרות והמונחים הכלולים בהוראת הניהול בנקאי תקין מס' 315 (בנושא: "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"), למונחים שנכללו ב"הוראות החדשות" - תכלול הוראת הניהול הבנקאי התקין, החל מיום 1.7.2010 - שלושה סוגי חובות בעייתיים, בלבד: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו"חובות בהשגחה מיוחדת". שיעורי הפרשה הנוספת שיחולו על הסוגים השונים של החובות הבעייתיים יהיו כדלקמן:

סיכון אשראי "בהשגחה מיוחדת"	-	1%
סיכון אשראי "נחות"	-	2%
סיכון אשראי "פגום"	-	4%

- ה. מוצע לתקן את הכללים לחישוב יחס הלימות ההון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311), באופן שיימנע שקלול אשראי בעייתי בשיעור נמוך מ-100%, גם אם התקיימו לגבי תנאים (כמפורטים בהוראה) המתירים שקלול, כתנאים אלו, עבור אשראי שאינו בעייתי.

1. במטרה לפשט את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - הדורשות שימוש במודלים סטטיסטיים מורכבים והיסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות, שלא קיימות במערכת הבנקאית, בשלב זה, נכללה בטיטוט ההוראה - הוראת שעה - שתיושם בין השנים 2012 - 2010 (להלן: "תקופת המעבר"), המכילה מודל פשוט יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.

על פי הכללים המוצעים בהוראת השעה - יקבעו שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ב"תקופת המעבר", בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים (והפרשות לריבית בגין חובות שאינם נושאי הכנסה), בתקופה שמיום 1.1.2008 ועד 30.6.2010 - בפילוח לפי "ענפי משק" - כהגדרתם בהוראות הדווח של בנק ישראל.

תאגיד בנקאי שיישם את הכללים למדידת הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמוגדר בהוראת השעה - יוכל שלא לשמר בספריו את ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לחובות מסופקים (שעריכתה נדרשת מכח הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315), ובתנאי שסכום ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - בכל מועד ב"תקופת המעבר" - לא יפול מסכום ההפרשה הכללית והנוספת לאותו מועד - שהיה מתקבל מחישוב סכומי הפרשות אלו על פי הכללים שבהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315.

בהמשך ל"טיטוט ההוראות החדשות" כאמור, ולאור החשיבות שמקנה בנק ישראל ליישום ההוראות החדשות, וההשפעה המהותית הצפויה לנבוע מיישום הוראות אלו - הוציא בנק ישראל ביום 20 באוגוסט 2009 טיטוט הוראות - המרחיבות את דרישות הדווח לפיקוח על הבנקים בכל הנוגע לתהליך יישום ההוראה. בין היתר נדרשים התאגידים הבנקאיים:

א. לדווח לפיקוח על הבנקים, עד ליום 15.4.2010, (במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל), על השינויים הצפויים בהון העצמי, באשראי לציבור, ובסיכון האשראי בחתכים שונים - ליום 31.12.2009 - לו יושמו ההוראות החדשות באותו תאריך.

ב. לכלול בדוחות הכספיים ליום 30.6.2010 באור "פרופורמה" שיפרט את ההשפעה הצפויה מיישום ההוראה על הסעיפים המאזניים העיקריים - לו היתה ההוראה מיושמת באותו מועד.

ג. למסור לפיקוח על הבנקים הצהרה (שתחתם על ידי יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי), לגבי הבקרה הפנימית על דווח כספי שיושמה על ידי הבנק לצורך קביעת יתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור, וההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בבאור ה"פרופורמה" ליום 30.6.2010, להעריך את האפקטיביות של בקרה זו - ולציין כי האפקטיביות של בקרה זו בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים.

ד. להתקשר עם רואי החשבון המבקרים בהזמנה לביצוע ביצוע ביקורת מיוחדת שתערך על ידם בנושא: "האשראי לציבור וההפרשות להפסדי אשראי", במטרה לאפשר לרואי החשבון המבקרים לחוות את דעתם:

- כי התאמות ה"פרופורמה" שנערכו ביחס ליתרת החוב הרשומה של סעיף האשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי ושנכללו בבאור ה"פרופורמה" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 30.6.2010 - משקפות באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את התאמות ה"פרופורמה" בגין היתרות של סעיפים אלו, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים והוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

• כי הבנק קיים בקרה פנימית אפקטיבית על דווח כספי לצורך עריכת התאמות ה"פרופורמה" בגין יתרת החוב הרשומה של סעיף האשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי - שנכללו בבאור ה"פרופורמה" בדוחות הכספיים ליום 30.6.2010.

חוות הדעת בנושאים שפורטו לעיל, יערכו במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, ויוגשו לבנק ולבנק ישראל בלבד. בנוסף, יפרטו רואי החשבון את הליקויים המשמעותיים בבקרה הפנימית על דווח כספי שהתגלו במהלך הביקורת (ככל שהיו כאלה), ואת המלצותיהם לתיקון ליקויים אלו.

יישום ההנחיות החדשות הכלולות ב"הוראה המקורית" וב"טיטת ההוראות החדשות" מחייב הערכות ושינויים מהותיים במערכות המידע הקיימות, שאינן מותאמות בשלב זה, לדווח על פי הכללים החדשים.

מכיוון שמערכות המידע האמורות - המהוות את הנדבך העיקרי הנדרש ליישום ההוראה, טרם הושלמו, כאמור - לא ניתן להעריך, בשלב זה את השלכות יישום ההוראה - על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד.

(4) ביום 9 באפריל 2009 פורסמו בארה"ב כללים חדשים להכרה בירידת ערך של מכשירי חוב (לרבות אגרות חוב). על פי כללים אלו תסווג ירידת ערך בגין מכשיר חוב, שהוכרה כירידת ערך "בעלת אופי אחר מזמני", כדלקמן:

- ירידת ערך הנובעת מהפסד אשראי - תזקף לדוח הרווח והפסד.
 - ירידת ערך הנובעת מגורמים אחרים - תיזקף להון העצמי.
 - סווג ירידת הערך בהתאם לכללים אלו מותנה בכוונת ויכולת התאגיד המשקיע להחזיק במכשיר החוב עד להשבת עלותו המופחתת (בניכוי הפסדי האשראי שנזקפו לדוח רווח והפסד).
 - בעקבות ההתפתחויות בתקינה החשבונאית האמריקאית, כאמור - פרסם בנק ישראל ביום 9 ביוני 2009, הנחיות לתאגידים הבנקאיים המבקשים להחיל עליהם את כללי המדידה החדשים.
 - על פי הנחיות אלו, מותנה יישומם של כללי המדידה החדשים בקבלת אישור מוקדם מהפיקוח על הבנקים. כתנאי לקבלת האישור, כאמור - יידרשו התאגידים הבנקאיים המבקשים להחיל עליהם את כללי המדידה החדשים לדווח לפיקוח על הבנקים, כדלקמן:
 - פרוט המדיניות שבכוונת התאגיד הבנקאי ליישם.
 - תאור התהליך והשיטה לסווג סכומי ירידת הערך שייזקפו להון העצמי.
 - פרוט הנהלים והבקורות שיושמו בנושא זה המבטיחים שהבקורות הפנימיות על דווח כספי בנושא זה יהיו אפקטיביות.
 - פרוט התיעוד שתומך ברישום חשבונאי זה.
 - תעוד השיטה בצרוף הנמקות לקביעת סכומי ירידת הערך שנזקפו להון העצמי.
- הבנק בחר שלא לאמץ, בשלב זה, את כללי המדידה החדשים. לפיכך, סווגו ההפסדים שנמדדו בגין ירידת ערכם של ניירות הערך, בדוחות כספיים אלו - על פי ההנחיות הקודמות של בנק ישראל.

(5) ביום 18 באוקטובר 2009, הופצה על ידי בנק ישראל טיוטת הוראה בנושא: "מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן", המבוססת על תקני חשבונאות שפורסמו בארה"ב, כדלקמן:

157 - FAS - העוסק בכללים למדידת שווי הוגן.

159 - FAS - העוסק בכללים ובתנאים הנדרשים ליישום שיטת השווי הוגן גם עבור נכסים והתחייבויות הנמדדים בדרך כלל לפי "בסיס צבירה".

טיוטת ההוראה מגדירה שווי הוגן כ: "מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהם נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".

טיוטת ההוראה מאפשרת שימוש בשלש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

- **"גישת השוק"**, לפיה - השווי הוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או בני השוואה.
- **"גישת ההכנסה"**, לפיה - השווי הוגן ייקבע בהתבסס על הון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי ההון המקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.
- **"גישת העלות"**, לפיה - השווי הוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

טיוטת ההוראה מבחינה בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי הוגן:

- **"נתונים נצפים"** - המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן, לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** - המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

טיוטת ההוראה מנחה את התאגידיים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים", ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים" בתהליך קביעת השווי הוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בטיטת ההוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי הוגן, כדלקמן:

(א) קבוצת איכות גבוהה (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

(ב) קבוצת איכות ביניים (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) קבוצת איכות נמוכה (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי הוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

הדוחות הכספיים יכללו גילוי לגבי הגישות השונות למדידת שווי הוגן שבהן נעשה שימוש לגבי הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטה זו, ולגבי קבוצת האיכות שאליה משויכים הנכסים וההתחייבויות שנמדדו בשיטת השווי הוגן תוך מתן גילוי נרחב להשפעת הנכסים וההתחייבויות המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה, על התוצאות העסקיות.

בנוסף, מאפשרת טיוטת ההוראה לתאגידים הבנקאיים לבחור במדידה על פי שיטת השווי ההוגן עבור מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

עם זאת, ההוראה מתירה ליישם את שיטת המדידה על בסיס "שווי הוגן" רק עבור פריטים שמדידת השווי ההוגן שלהם תשוך לקבוצת האיכות הגבוהה (דרג 1) ואשר לגביהם התאגיד הבנקאי פיתח מראש: ידע, מערכות, נהלים ובקורות ברמה גבוהה, שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות.

כן נקבעו בטיטת ההוראה כללים לגבי סוגי הנכסים וההתחייבויות ש"אינם כשירים" למדידה לפי שווי הוגן ולגבי המועדים בהם ניתן לבחור בחלופת המדידה לפי בסיס "שווי הוגן".

ההנחיות הכלולות בטיטת ההוראה צפויות להכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011. הבנק לומד את ההנחיות הכלולות בטיטת ההוראה ובוחן את השלכותיהן האפשריות על הדוחות הכספיים של הבנק, אם בכלל.

(6) בעקבות שינויים שחלו בתקינה החשבונאית בארה"ב, הופצה ביום 20 באוקטובר 2009 על ידי בנק ישראל טיוטת הוראה בנושא: "קיצוז נכסים והתחייבויות", במטרה להתאים את הוראות הדווח הקיימות לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זה.

ההוראות הדווח הקיימות מאפשרות לתאגיד הבנקאי לקצוז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי בהתקיים תנאים מסוימים. טיוטת ההוראה כוללת הרחבות להוראות הדווח ומכילה תניות נוספות, כדלקמן:

- קיצוז נכסים והתחייבויות יותר, רק אם קיים בטחון סביר שזכות התאגיד הבנקאי לקיצוז תהיה תקפה גם במקרה שהצד הנגדי יפשוט את הרגל.
- ניתן יהיה לקצוז סכומי שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים הנובעים מעסקאות במכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי, בכפוף לקיום הסדר להתחשבנות נטו בין הצדדים. בהקשר לכך דורשת טיוטת ההוראה מהתאגידים הבנקאיים לקבוע מדיניות חשבונאית בנושא זה וליישם אותה בעקביות.
- הותר לתאגידים בנקאיים שהתקשרו בעסקאות לרכישת ומכירת אופציות זהות המקצוזות זו את זו (להלן: "אופציות הפוכות") עם אותו צד נגדי - לגרוע אופציות הפוכות אלו מהדוחות הכספיים - בהתקיים תנאים מסוימים.

ההנחיות הכלולות בטיטת ההוראה יחולו על הדוחות הכספיים ליום 31.12.2009 ואילך. להערכת הנהלת הבנק ליישום ההנחיות שנכללו בטיטת ההוראה לא יהיו השלכות מהותיות על הדוחות הכספיים.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים שיושמו לראשונה בתקופת הדוח

בחודש ינואר 2009 פורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות - תקן חשבונאות מס' 15 (מתוקן), "ירידת ערך נכסים" (להלן: "התקן") והבהרה מס' 10 בנושא: "הטיפול החשבונאי בירידת ערך של השקעה בחברה מוחזקת שאינה חברה בת".

התיקון לתקן משנה בעיקר את הטיפול החשבונאי באופן ההקצאה של מוניטין שנרכש במהלך של צרוף עסקים ליחידות מניבות מזומנים. הבהרה מס' 10 קובעת - כי על הישויות הרלבנטיות לבחון בכל תאריך דווח אם מתקיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך, לכאורה, של השקעותיהן בחברות כלולות - ולאמוד את ערכן בר השקעה של השקעות אלו. ההפסד שיוכר, בעקבות אופן זה - ייוחס לסעיף: "השקעות בחברות כלולות", בכללותו.

הבנק יישם בתקופת הדוח את הוראות התקן והבהרה מס' 10, כאמור. ליישום הכללים החדשים לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך

30 בספטמבר 2009				
(בלתי מבוקר)				
התאמה לשווי הוגן				
הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
3,500	3,477	29	6	3,500
408	397	16	5	408
3,908	3,874	45	11	3,908
103	77	26	-	103
מניות ⁽²⁾				
4,011	3,951	71***	11***	4,011
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
35	35	-	-	35
46	46	-	-	46
81	81	-	-	81
1	1	-	-	1
82	82	-	-	82
מניות				
4,093	4,033	71	11	4,093
סך הכל ניירות ערך למסחר				
סך הכל ניירות ערך				

* עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 17 מיליון ש"ח, שלא מתקנים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי ההוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.

הערות:

- (1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעות באגרות חוב - ראה באור 10.
- (2) הסעיף כולל יתרה בסך של כ-85 מיליוני ש"ח בגין השקעה במניות חברת "בזק", המייצגת את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים, לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה. על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים, נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום - לאור מצבו של הלווה - להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת אשראי ולסווגה, לסעיף "ניירות ערך" במסגרת ה"תיק הזמין למכירה" - על פי שווי השוק של הבטוחה (עד לגובה יתרת החוב של הלווה). השינויים בשווי השוק של הבטוחה, מעבר ליתרת ההלוואה (בניכוי הפרשות ספציפיות), נזקפים באופן שוטף לקרן ההון "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". ליום 30 בספטמבר 2009, עולה שווי השוק של הבטוחה בסך של כ-25 מיליון ש"ח על עלותה (שנקבעה בהנחיות הפיקוח על הבנקים). בתקופת הדוח מימש הבנק שליש מהחזקותיו במניות "בזק", בתמורה לסך של כ-45 מיליון ש"ח. הרווח שנבע לבנק מהמכירה כאמור, בסך 14 מיליון ש"ח - נזקף לדוח רווח והפסד ומוצג בסעיף "רווח מהשקעות במניות, נטו". לאחר תאריך המאזן מימש הבנק את יתרת החזקותיו במניות "בזק", בתמורה לסך של כ-80 מיליון ש"ח. הרווח הצפוי בגין המכירה, בסך של כ-10 מיליון ש"ח, נטו - ייזקף בספרי הבנק ברבעון הרביעי של השנה. בנוסף, צפוי הבנק לרשום ברבעון הרביעי הכנסות מדיבידנד בגין החזקותיו במניות "בזק" (קודם למכירה) בסך של כ-5 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים בדבר תביעה שהגיש הלקוח כנגד הבנק ויתר הבנקים החברים בקונסורציום - ראה באור 6 ב' (6) (ד').
- הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור 14.8% בחברת אי. אמריקה ישראל בע"מ. לבנק ניתנה אופציה הניתנת למימוש עד ליום 31.10.2010, לרכוש 3.5% נוספים מהחברה תמורת סך בשקלים השווה 700 אלף דולר של ארה"ב.
- (3) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעות במניות - ראה באור 11.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך (המשך)

30 בספטמבר 2008				
(בלתי מבוקר)				
התאמה לשווי הוגן				
הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
⁽¹⁾ אגרות חוב:				
• ממשלתיות	1,676	-	22	1,676
• של חברות אחרות	546	1	31	546
	2,222	1	53	2,222
⁽²⁾ מניות				
	132	22	-	132
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	2,354	23***	53***	2,354
ניירות ערך למסחר				
⁽¹⁾ אגרות חוב:				
• ממשלתיות	21	-	-	21
• של חברות אחרות	36	-	3	36
	57	-	3	57
מניות				
	-	-	-	-
סך הכל ניירות ערך למסחר	57	-****	3****	57
סך הכל ניירות ערך	2,411	23	56	2,411

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 19 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
 **** נזקף לדוח רווח והפסד.

הערות:

- (1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה באור 10.
- (2) • הסעיף כולל יתרה בסך של כ-114 מיליון ש"ח בגין השקעה במניות חברת "בזק", המייצגת את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים, לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי ההלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים למימוש הבטוחה. על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים, נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום - לאור מצבו של הלווה - להפסיק ולנהוג ביתרת החוב של הלווה כביתרת אשראי ולסווגה, לסעיף "ניירות ערך" במסגרת ה"תיק הזמין למכירה" - על פי שווי השוק של הבטוחה (עד לגובה יתרת החוב של הלווה). השינויים בשווי השוק של הבטוחה, מעבר ליתרת ההלוואה (בניכוי הפרשות ספציפיות), נזקפים באופן שוטף לקרן ההון "מהתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". ליום 30 בספטמבר 2008 עלה שווי השוק של הבטוחה בסך של כ-22 מיליון ש"ח על עלותה (שנקבעה בהנחיות הפיקוח על הבנקים).
- הסעיף כולל יתרה בסך 1 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 10% בחברת נ.פ.א. ניהול פיננסי בע"מ (להלן: "נ.פ.א."), לבנק ניתנה אופציה למכור ל"נ.פ.א." עד ליום 30 בספטמבר 2010 את מלוא אחזקותיו ב"נ.פ.א." תמורת 1 מיליון ש"ח. במקביל, העניק הבנק ל"נ.פ.א." אופציה לרכוש את מלוא אחזקותיו בחברה עד ליום 3 בספטמבר 2010 תמורת 1.5 מיליון ש"ח. ביום 22.4.2009 מימש הבנק את האופציה שניתנה לו וחדל להיות בעל מניות ב"נ.פ.א."
- הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ. לבנק ניתנו אופציות הניתנות למימוש עד לתאריכים 31.10.2009 ו-31.10.2010, לרכוש 3.5% נוספים מהחברה תמורת סך בשקלים השווה ל-660 אלף דולר של ארה"ב ו-700 אלף דולר של ארה"ב - בהתאמה.

(3) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה במניות - ראה באור 11.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

2. ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר 2008				
(מבוקר)				
התאמה לשווי הוגן				
הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניירות ערך זמינים למכירה				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
1,401	1,399	7	5	1,401
505	555	3	53	505
1,906	1,954	10	58	1,906
132	109	23	-	132
מניות ⁽²⁾				
2,038	2,063	33***	58***	2,038
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר				
אגרות חוב: ⁽¹⁾				
19	19	-	-	19
41	43	-	2	41
60	62	-	2***	60
-	-	-	-	-
60	62	-	2	60
סך הכל ניירות ערך למסחר				
2,098	2,125	33	60	2,098
סך הכל ניירות ערך				

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.
 ** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי הוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 18 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שווי הוגן.
 *** כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
 **** נזקף לדוח רווח והפסד.

הערות:

- (1) לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה באור 10.
- (2) • הסעיף כולל יתרה בסך של כ-114 מיליוני ש"ח בגין השקעה במניות חברת "בזק", המייצגת את חלקו היחסי של הבנק בבטוחה שקיבל הבנק מלווה, בגין הלוואה שהועמדה לו במסגרת קונסורציום בנקים, לרכישת מניותיה של חברת "בזק". לאחר שהלקוח לא עמד בתנאי הלוואה ולא שילם את הריבית התקופתית מינה בית המשפט, לבקשת קונסורציום הבנקים, כונס נכסים לימוש הבטוחה. על פי הנחיה שהוצאה על ידי הפיקוח על הבנקים, נדרשו הבנקים החברים בקונסורציום - לאור מצבו של הלווה - להפסיק ולנהוג כיתרת החוב של הלווה כביתרת אשראי ולסווגה, לסעיף "ניירות ערך" במסגרת ה"תיק הזמין למכירה" - על פי שווי השוק של הבטוחה (עד לנוכח יתרת החוב של הלווה). השינויים בשווי השוק של הבטוחה, מעבר ליתרת הלוואה (בניכוי הפרשות ספציפיות), נזקפים באופן שוטף לקרן ההון "מהתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן". ליום 31 בדצמבר 2008 עלה שווי השוק של הבטוחה בסך של כ-23 מיליון ש"ח על עלותה (שנקבעה בהנחיות הפיקוח על הבנקים).
 • הסעיף כולל יתרה בסך 1 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 10% בחברת נ.פ.א. ניהול פיננסי בע"מ (להלן: "נ.פ.א."). לבנק ניתנה אופציה למכור ל"נ.פ.א." עד ליום 30 בספטמבר 2010 את מלוא אחזקותיו ב"נ.פ.א." תמורת 1 מיליון ש"ח. במקביל, העניק הבנק ל"נ.פ.א." אופציה לרכוש את מלוא אחזקותיו בחברה עד ליום 3 בספטמבר 2010 תמורת 1.5 מיליון ש"ח. ביום 22.4.2009 מימש הבנק את האופציה שניתנה לו וחדל להיות בעל מניות ב"נ.פ.א."
 • הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ. לבנק נתנו אופציות הניתנות לימוש עד לתאריכים 31.10.2009 ו-31.10.2010, לרכוש 3.5% נוספים מהחברה תמורת סך בשקלים השווה ל-660 אלף דולר של ארה"ב ו-700 אלף דולר של ארה"ב - בהתאמה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. מידע על הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

א. הפרשה לחובות מסופקים

לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר

2009				2008			
הפרשה ספציפית*				הפרשה ספציפית*			
לפי עומק פיגור	אחרת	נוספת**	סך הכל	לפי עומק פיגור	אחרת	נוספת**	סך הכל
4	714	64	782	3	669	64	736
1	36	-	37	-	50	-	50
(1)	(13)	-	(14)	-	(8)	(2)	(10)
-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
-	23	-	23	-	41	(2)	39
-	-	-	-	-	(14)	-	(14)
4	737	64	805	3	696	62	761
-	10	7	17	-	5	6	11

יתרת הפרשה לתחילת התקופה
הפרשות במהלך התקופה
הקטנת הפרשות
גביית חובות שנמחקו בעבר
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
מחיקות, נטו***
יתרת הפרשה לסוף התקופה
מזה- יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

לתשעה חודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר

2009				2008			
הפרשה ספציפית*				הפרשה ספציפית*			
לפי עומק פיגור	אחרת	נוספת**	סך הכל	לפי עומק פיגור	אחרת	נוספת**	סך הכל
3	718	65	786	3	635	70	708
2	137	1	140	1	133	-	134
(1)	(52)	(2)	(55)	(1)	(34)	(8)	(43)
-	(1)	-	(1)	-	(3)	-	(3)
1	84	(1)	84	-	96	(8)	88
-	(65)	-	(65)	-	(35)	-	(35)
4	737	64	805	3	696	62	761
-	10	7	17	-	5	6	11

יתרת הפרשה לתחילת התקופה
(מבוקר)
הפרשות במהלך התקופה
הקטנת הפרשות
גביית חובות שנמחקו בעבר
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד
מחיקות, נטו***
יתרת הפרשה לסוף התקופה
מזה- יתרת הפרשה שלא נוכתה
מסעיף אשראי לציבור

* (1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב שבפיגור.
(2) בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים.
** כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים.
*** בניכוי חובות שנמחקו השנה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

3. מידע על הפרשה לחובות מסופקים (המשך)

בסכומים מדווחים

(במליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

ב. פרטים על אופן חישוב ההפרשה הספציפית בהלוואות לדיור

ליום 30 בספטמבר 2009

חובות בעייתיים לדיור					
הפרשה ספציפית					
סך הכל	אחרת	לפי עומק הפיגור	מזה - סכום בפיגור	יתרת חוב מאזנית	אשראי
4	-	4	2	22	912
3	3	-	1	21	443
-	-	-	-	1	31
7	3	4	3	44	1,386

הלוואות לדיור*
הלוואות גדולות**
הלוואות אחרות
סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2008

חובות בעייתיים לדיור					
הפרשה ספציפית					
סך הכל	אחרת	לפי עומק הפיגור	מזה - סכום בפיגור	יתרת חוב מאזנית	אשראי
3	-	3	1	19	765
3	3	-	3	17	385
1	1	-	1	2	19
7	4	3	5	38	1,169

הלוואות לדיור*
הלוואות גדולות**
הלוואות אחרות
סך הכל

* ההלוואות, שעל פי הוראות בנק ישראל, קיימת חובה לערוך בגין הפרשה לפי עומק פיגור.

** הלוואות לדיור שיתרת כל אחת מהן עולה על 874 אלפי ש"ח (30 בספטמבר 2008 - 847 אלפי ש"ח).

4. הלימות ההון

הלימות ההון מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מספר 311 ו-341 בדבר "יחס הון מזערי" ו"הקצאת הון בגין החשיפה לסיכוני שוק". הנתונים הינם על בסיס מאוחד.

א. הון לצורך חישוב יחס הלימות ההון (במליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
1,495	1,485	1,653
37	37	37
345	352	244
1,877	1,874	1,934
(2)**	(3)**	(3)
1,875	1,871	1,931

הון ראשוני
הון משני עליון*
הון משני אחר
סה"כ
ניכויים
סה"כ הון כולל

* ההפרשה הכללית לחובות מסופקים בסך 37 מיליוני ש"ח נכללה בהון המשני העליון.

** סוג מחדש

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

4. הלימות ההון (המשך)

ב. יתרות משוקללות של סיכון (במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2008		30 בספטמבר 2008		30 בספטמבר 2009		סיכון אשראי
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
יתרות*	יתרות סיכון	יתרות*	יתרות סיכון	יתרות*	יתרות סיכון	
13,370**	20,343**	13,637**	20,184**	13,045	21,959	נכסים
1,727***	1,983***	1,659***	2,016***	1,739	1,998	מכשירים חוץ מאזניים
15,097	22,326	15,296	22,200	14,784	23,957	סה"כ נכסי סיכון אשראי
82	-	93	-	137	-	סיכון שוק
15,179	22,326	15,389	22,200	14,921	23,957	סה"כ נכסי סיכון

* נכסים - יתרות מאזניות; מכשירים חוץ מאזניים - יתרות ערך נקוב משוקללות במקדמי ההמרה לאשראי.
** סווג מחדש.

*** הוצג מחדש - הבנק תאם בדרך של הצגה מחדש את יחס ההון לרכיבי סיכון לתקופות קודמות, בכדי לשקף תיקון בשיעור מקדם ההמרה עבור מסגרות אשראי למתן ערבויות מכר לרוכשי דירות שלא נוצלו. מסגרות אלו שוקללו בטעות בדוחות הכספיים הקודמים בשיעור של 0%, במקום בשיעור של 50% כנדרש. להשפעת ההצגה מחדש על יחס הלימות ההון שדווח בתקופות קודמות - ראה סעיף ד' להלן.

ג. יחס ההון לרכיבי סיכון:

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	
9.8*	9.6*	11.1	יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון
12.4*	12.2*	12.9	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
			יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
9.0	9.0	9.0	

* הוצג מחדש (ראה סעיף ב' - לעיל).

ד. פרטים על יחס הלימות ההון, לאחר ההצגה מחדש לתקופות דווח החל מיום 31.3.2008 ועד ליום 31.3.2009

יחס הלימות הון - כולל		יחס הלימות הון - ראשוני		
מוצג מחדש	דווח בעבר	מוצג מחדש	דווח בעבר	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	
12.7	12.9	9.7	9.9	31.3.2008
12.5	12.8	9.7	9.9	30.6.2008
12.2	12.5	9.6	9.9	30.9.2008
12.4	12.7	9.8	10.1	31.12.2008
12.5	12.8	10.2	10.5	31.3.2009

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 בספטמבר 2009						
מטבע ישראלי		מטבע חוץ*		פריטים שאינם כספיים**	סך הכל	
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר			
נכסים						
1,679	331	994	288	-	3,292	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,337	2,608	44	-	104	4,093	ניירות ערך
10,589	2,177	930	335	-	14,031	אשראי לציבור
-	-	-	-	3	3	השקעה בחברות כלולות
-	-	-	-	346	346	בניינים וציוד
103	2	17	2	38	162	נכסים אחרים
13,708	5,118	1,985	625	491	21,927	סך הכל נכסים
התחייבויות						
12,553	3,125	1,826	847	-	18,351	פקדונות הציבור
454	1	66	16	-	537	פקדונות מבנקים
7	1	37	-	-	45	פקדונות הממשלה
-	613	-	-	-	613	כתבי התחייבות נדחים
523	97	13	48	9	690	התחייבויות אחרות
13,537	3,837	1,942	911	9	20,236	סך הכל התחייבויות
171	1,281	43	(286)	482	1,691	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
194	(517)	18	305	-	-	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
48	-	(48)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
(1)	-	(1)	-	2	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
412	764	12	19	484	1,691	סך הכל כללי
73	-	(73)	-	-	-	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
1	-	(3)	-	2	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(בלתי מבוקר)

30 בספטמבר 2008						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים***	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
2,969	-	332	1,015	376	1,246	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,411	132	-	34	1,576	669	ניירות ערך
14,265	-	324	979	2,523	10,439	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
3	*3	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
344	344	-	-	-	-	בניינים וציוד
151	14	14	16	6	101	נכסים אחרים
20,152	493	670	2,044	4,481	12,464	סך הכל נכסים
						התחייבויות
16,847	-	791	1,899	2,724	11,433	פקדונות הציבור
430	-	15	94	2	319	פקדונות מבנקים
42	-	-	35	-	7	פקדונות הממשלה
697	-	-	52	645	-	כתבי התחייבות נדחים
670	*15	28	11	93	523	התחייבויות אחרות
18,686	15	834	2,091	3,464	12,282	סך הכל התחייבויות
1,466	478	(164)	(47)	1,017	182	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	145	113	(358)	100	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(69)	-	69	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	1	(1)	-	-	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,466	478	(18)	(4)	659	351	סך הכל כללי
-	-	-	(95)	-	95	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	5	(13)	-	8	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סווג מחדש

** כולל צמודי מטבע חוץ.

*** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

5. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

בסכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

(מבוקר)

31 בדצמבר 2008						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים***	מטבע חוץ**		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
						נכסים
3,396	-	328	859	364	1,845	מזומנים ופקדונות בבנקים
2,098	132	-	39	1,416	511	ניירות ערך
14,326	-	366	1,165	2,438	10,357	אשראי לציבור
9	-	-	-	-	9	אשראי לממשלה
3	*3	-	-	-	-	השקעה בחברות כלולות
344	344	-	-	-	-	בניינים וציוד
135	8	13	11	6	97	נכסים אחרים
20,311	487	707	2,074	4,224	12,819	סך הכל נכסים
						התחייבויות
17,037	-	862	1,947	2,770	11,458	פקדונות הציבור
427	-	16	77	2	332	פקדונות מבנקים
45	-	-	38	-	7	פקדונות הממשלה
636	-	-	-	636	-	כתבי התחייבות נדחים
687	*15	74	31	72	495	התחייבויות אחרות
18,832	15	952	2,093	3,480	12,292	סך הכל התחייבויות
1,479	472	(245)	(19)	744	527	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	243	51	(495)	201	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	-	(52)	-	52	אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
-	-	1	(2)	-	1	אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)
1,479	472	(1)	(22)	249	781	סך הכל כללי
-	-	-	(90)	-	90	אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)
-	-	5	(9)	-	4	אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)

* סוג מחדש.

** כולל צמודי מטבע חוץ.

*** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
			עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי (במיליוני ש"ח)
73	97	75	אשראי תעודות
302	297	305	ערבויות להבטחת אשראי
637	640	882	ערבויות לרוכשי דירות
669	664	657	ערבויות והתחייבויות אחרות
652	645	667	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו*
			מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1,000	1,062	1,015	התחייבויות להוצאת ערבויות
1,588	1,378	1,452	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
774	700	661	

* מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

(1) קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2008	30 בספטמבר 2008	30 בספטמבר 2009	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
7	12	133	התקשרות להשקעה בבניינים וציוד*
117	76	129	חוזי שכירות לזמן ארוך
			להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:
14	11	16	שנה ראשונה
13	10	15	שנה שנייה
13	10	12	שנה שלישית
12	9	11	שנה רביעית
65	36	75	שנה חמישית ואילך
117	76	129	סך הכל דמי שכירות לתשלום

* ראה סעיף 10 להלן.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(2) בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכ-1 מיליון ש"ח.

(3) הבנק התקשר בהסכמים להשקעה בחמש קרנות הון סיכון. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ-2 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2008 - זהה).

(4) הבנק התחייב לפצות את עמיתי "הקופה המרכזית לפיצויים שליד מרכזתיל דיסקונט", במקרה בו יפחת שווי זכויותיהם, מהסכום הנומינלי שהופקד על ידם בקופה. סכומי ההפקדות הנומינליים של העמיתים בקופה, שבגינם ניתנה הערבות, כאמור, מסתכמים ליום 30 בספטמבר 2009 בסך של כ-157 מיליון ש"ח.

ליום 30 בספטמבר 2009 מסתכמת חשיפת הבנק (בגין ההפרשים השליליים שבין שווי זכויות העמיתים, לבין סכום הפקדות הנומינלי, כאמור) בסך של כ-73 אלף ש"ח.

בהתאם להוראות בנק ישראל חישב הבנק את שוויה ההוגן של התחייבויות זו, בהתבסס על הערכה אקטוארית. ההפרשה בגין התחייבות זו כלולה בדוחות הכספיים בסעיף "התחייבויות אחרות".

ביום 23.1.08 אושר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח - 2008, לפיו תאסר בעתיד הצטרפות עמיתים חדשים ל"קופות מרכזיות לפיצויים".

(5) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

בבאור 18 ג' (7) ו-(8) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008, הובאו פרטים בדבר התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק.

סכום החשיפה המכסימלי הנוסף - בשל כלל התובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים, שהתממשותן אפשרית - מסתכם ליום 30 בספטמבר 2009 - בסך של כ-31 מיליון ש"ח.

(6) להלן פרטים לגבי התפתחויות שחלו בתקופת הדוח בתובענות שדווחו בדוחות הכספיים ליום 31.12.2008, ותביעות חדשות שנוספו בתקופת הדוח:

(א) בבאור 18 ג' (8) (א') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2008 תוארו "הודעות צד ג'" שהועברו לבנק ולבנקים אחרים (ובכללם החברה האם של הבנק), בחודשים אפריל 2007 ופברואר 2008, על ידי בנק זר (להלן: "הבנק הנתבע") בגין תובענות שהוגשו כנגדו לבית המשפט בניו יורק, על ידי אזרחים וחיילים בצה"ל (המחזיקים בנתינות אמריקאית), שנפגעו בפעולות טרור - בטענה שלבנק הנתבע הייתה מעורבות בפעולות הקשורות למימון פעילות וגופים שעסקו בטרור.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג - לטענת התובע - את ה"עלות העודפת" שנגרמה לכלל לקוחות הבנק, הוערכה על ידו בכ-17 מיליון ש"ח.

התביעות כנגד "הבנק הנתבע" מתבססות על הדין האמריקאי ואינן נוקבות בסכום - בין היתר, משום שחוקים שחוקקו בארה"ב - קובעים פיצוי קבוע לכל נפגע - ללא הוכחת נזק. לטענת "הבנק הנתבע" (הכלולה בהודעות צד ג'), יש להטיל אחריות - בגין פעולותיו ומחדליו, אם יחויב בדיון - על הבנק ובנקים אחרים בישראל (שנכללו בהודעת צד ג'), מבלי לנקוב בחלקם היחסי של כל אחד מהבנקים - ולחייב אותם לשפות אותו במלוא הסכום בו יחויב.

"הודעות צד ג'" שנתקבלו - אינן כוללות תימוכין ממשיים הקושרים את הבנק ויתר הבנקים לפעולות שתוארו בתובענות - ומבוססות על טענה, לפיה - הבנק היה מעורב, לכאורה, בחלק מן ההעברות הכספיות שיוחסו ל"בנק הנתבע", וכי על יסוד חקיקה אמריקאית - די בכך כדי לייצור זכות ל"בנק הנתבע" - להשתתפות מצד הבנק בכל פיצוי שייפסק כנגדו. הבנק ויתר הבנקים הנתבעים הגישו בקשה לסילוק על הסף של ההודעות.

בתאריך 2.4.2009 החליט בית המשפט בניו יורק לקבל את בקשת הבנקים הנתבעים (ובכללם הבנק) ולסלק על הסף את כל הודעות צד ג' הנ"ל.

עד כה טרם הוגש ערעור על ההחלטה. עם זאת, שמורה עדיין זכות ל"בנק הנתבע" להגיש ערעור על ההחלטה, עם סיום כל ההליכים בתביעות - במסגרת ערעור על פסק דין סופי.

בנוסף לכך, דחה בית המשפט בניו יורק ביום 22.5.2009 את בקשת "הבנק הנתבע" לגילוי מסמכים, שהוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים.

(ב) בבאור 18 ג' (8) (ב') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2008, תוארה תביעה שהוגשה כנגד הבנק ביום 28.11.2007, על ידי אחד מבעלי מניותיו (להלן: "התובע") של תאגיד (שקיבל בעבר מהבנק מימון למטרת ביצוע פרויקט בניה ונקלע לקשיים) - עקב נזקים שגרמו לו, לטענתו - פעולותיהם של הבנק והמנהל המיוחד שמונה לתאגיד (בשל הקשיים הכספיים אליהם נקלע, כאמור) - שנעשו, לטענתו, תוך רשלנות שגרמה להוצאות מיותרות והפסדים כספיים ניכרים לתאגיד - תוך העדפת האינטרסים של הבנק ושל אחרים - על טובת התאגיד.

התביעה כוללת דרישה לפיצוי כספי בגין הנזקים - המוערכים על ידי התובע בכ-41 מיליון ש"ח - והוגשה כנגד הבנק והמנהל המיוחד.

על אף שמרבית טענותיו של התובע מופנות כנגד המנהל המיוחד, סבור התובע כי יש להטיל גם על הבנק אחריות בגין פעולותיו של המנהל המיוחד, מכיוון שהמנהל המיוחד שימש ככא כוחו של הבנק ופעולותיו בוצעו בידיעת הבנק. כמו כן, מייחס התובע לבנק נזקים ספציפיים בסך של כ-12 מיליון ש"ח - מתוך כלל הנזקים, כאמור.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

במקביל להגשת כתב התביעה הגיש התובע בקשה לפטור מאגרה - והבנק מצידו הגיש ביום 24.12.2007 התנגדות לבקשת התובע. ביום 26.4.2009 החליט בית המשפט לדחות את בקשת התובע לפטור מאגרה וקצב לו ארכה של שלושה חודשים לתשלום האגרה.

בהמשך להחלטה זו הגיש התובע לבית המשפט ביום 16.6.2009 בקשה להקטנת סכום התביעה ל-10 מיליון ש"ח. בקשת התובע אושרה ע"י בית המשפט. לפיכך הגיש הבנק ביום 1.11.2009 כתב הגנה בגין תביעה זו.

(ג) בבואר 18 ג' (8) (ג') בדוחות הכספיים ליום 31.12.2008 תוארה תביעה, שהוגשה ביום 27.1.2009 - כנגד הבנק וכנגד חברה קבלנית, על ידי לקוחה לשעבר של הבנק שנטלה בעבר מהבנק הלוואת משכנתא לרכישת נכס מסחרי בסך 340,000 ש"ח - בגין נזקים שגרמו לה, לטענתה - הבנק והחברה הקבלנית בעקבות סילוקה מהנכס שרכשה ופתיחת תיק הוצאה לפועל כנגדה - לאחר שלא עמדה בהתחייבויותיה כלפי הבנק והחברה הקבלנית.

סכום הנזק הכולל שננקב בכתב התביעה - בגין הנזקים הכספיים ועגמת הנפש שנגרמו ללקוחה, לטענתה - מסתכם בכ-35 מיליון ש"ח.

במקביל להגשת כתב התביעה הגישה התובעת בקשה לפטור מאגרה. ביום 8 ביולי 2009 החליט בית המשפט לדחות את בקשת התובעת לפטור מאגרה. בהמשך להחלטת בית המשפט, הגישה התובעת לבית המשפט ביום 30.7.2009 בקשה למתן ארכה לתיקון כתב התביעה.

עד כה טרם התקבלה החלטה בגין בקשה זו.

(ד) ביום 29.10.2009 הוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים (השותפים ב"קונסורציום בנקאי" (להלן: "הקונסורציום") תביעה על ידי לווה שקיבל בעבר הלוואה מ"הקונסורציום" לרכישת מניותיה של חברת "בזק"-בגין "ריבית חריגה עודפת" בסך 804 מיליון ש"ח בה חויב, לטענתו, התובע - על ידי ה"קונסורציום" לאחר שלא עמד בתנאי ההלוואה.

לטענת התובע, יש לראות בריבית חריגה זו - "ריבית עודפת", שנזקפה לחובתו בגין השתוות בלתי סבירה של כונס הנכסים שמונה מטעם "הקונסורציום", למימוש הבטוחה שניתנה בשל ההלוואה (מניות "בזק") - מעבר לזמן הסביר שנדרש למימוש בטוחה זו, ולכן אין להשית עליו ריבית חריגה, בגין התקופה שמעבר לפרק הזמן הסביר הנדרש למימוש הבטוחה.

כמו כן, לטענת התובע - לא היה בכוונת הצדדים, מלכתחילה, להפעיל את מנגנון ה"ריבית החריגה" לתקופה כה ארוכה, ולפיכך - שימוש במנגנון זה עבור כל התקופה שבה לא נפרעה ההלוואה - מהווה חריגה מהכוונות שגיבשו הצדדים בעת חתימת חוזה ההלוואה, והוא מהווה פיצוי בלתי סביר ל"קונסורציום" - בגין הנזק שנגרם לו.

חלק הבנק בתביעה מסתכם בכ-32 מיליון ש"ח. הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ועל פי מערכת ההסכמים שבין הלווה לבין הבנק (ויותר הבנקים החברים ב"קונסורציום").

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(7) בבאור 18 ג' (10) - תוארה דרישה לתשלום חוב בסך 5.7 מיליון ש"ח (משוערך ליום 30.9.2008), שהוגשה לבנק ביום 27 באוקטובר 2008 - על ידי החברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ (להלן: "החברה"), בגין נכסים של נספי השואה, המוחזקים לכאורה בבנק.

ביום 27 בנובמבר 2008 - הודיע הבנק לחברה כי הוא חולק מכל וכל על ההנחות שנכללו בבסיס דרישת החברה ולפיכך אין לו כל חבות בנושא זה.

בהמשך להתכתבויות אלו, העבירה החברה לבנק ביום 9.8.2009 - דרישה לתשלום חוב נוסף, בסך של 5.3 מיליון ש"ח (משוערך ליום 30.6.2009) - בגין נכסים נוספים השייכים לנספי השואה, המצויים לכאורה בידי הבנק.

דרישת החוב הנוספת מבוססת על הנחות זהות לאלו שנכללו בדרישת החוב הקודמת. לאור האמור לעיל הודיע הבנק לחברה ביום 8.9.2009 כי הוא חולק על ההנחות שבבסיס דרישת התשלום הנוספת, ולפיכך לא היה מקום לדרישת תשלום נוספת זו. עד כה טרם התקבלה תגובת החברה לתשובות הבנק.

(8) מערכות המחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המתפעלת ומתחזקת אותן. שרותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שרותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת.

העלות השנתית הנוכחית של שרותי המחשב שמקבל הבנק מהחברה האם, כאמור - מסתכמת בכ- 48 מיליון ש"ח לשנה. עלות זו עודכנה לאחרונה בשנת 2004.

בחודשים האחרונים מתנהל משא ומתן בין הבנק לחברה האם בנוגע לעדכון עלות שרותי המחשב - באופן שיביא בחשבון את השינויים ופיתוחי התכנה שבוצעו בחברה האם בשנים האחרונות והועברו גם לבנק.

עד כה טרם הבשיל המשא ומתן בין הצדדים לכדי הסכם. עם זאת, לאור ההצעות שהועלו עד כה במהלך המשא ומתן - נכללה בדוחות הכספיים הפרשה המשקפת, להערכת הנהלת הבנק, את תוספת העלות לשרותי המחשב שצפויה לחול על הבנק.

(9) בתאריך 27 ביולי 2009 הוצאו לבנק הודעות שומה "ללא הסכמה", לשנים 2005 - 2004. מהודעות השומה עולה כי המחלוקת בין שלטונות המס לבנק מתמקדת בהוצאות מסוימות שלדעת שלטונות המס - ניכויין לצרכי מס נתבע על ידי הבנק - בשלב מוקדם מכפי שמתירות הוראות המס.

הודעות השומה כוללות נימוקים כלליים בלבד, ואינן כוללות פרטים לגבי המועדים העתידיים שבהן ניתן יהיה לדעת שלטונות המס לתבוע את ההוצאות. לפיכך, קיים קושי לכמת במדויק את חבות המס הנוספת הגלומה בהודעות שומה אלו.

6. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

להערכת הנהלת הבנק מסתכמת חבות המס הנוספת (לרבות ריבית והפרשי הצמדה) - הגלומה בהודעות השומה, בכ-12 מיליון ש"ח.

הבנק חולק מכל וכל על עמדת שלטונות המס. לפיכך הגיש הבנק בתאריך 26.8.2009 השגה על הודעות שומה אלו. עד כה טרם התקבלה תגובת שלטונות המס להשגה. לדעת הנהלת הבנק נכללו בספרי הבנק הפרשות מס נאותות בגין חבות המס של הבנק לשנים הנ"ל.

(10) הנהלת הבנק ויחידות המטה המרכזיות שלה פועלות כיום בחמישה מבנים נפרדים.

במטרה לייעל את עבודת ההנהלה והמטה, חתם הבנק ביום 22 בספטמבר 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל אביב בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח. השלמת העסקה כפופה לקיום תנאים מתלים שונים, שעד כה טרם מולאו.

לאחר שיקוימו התנאים המתלים ותושלם התאמת שטחי המשרדים לצרכי הבנק - יועתקו משרדי ההנהלה ויחידות המטה למבנה זה.

(11) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נוספות של הבנק פורטו בבאור 18 ג' (4)-(5) - בדוחות הכספיים ליום 31.12.2008.

7. חקיקה בתחום המסים

(1) ביום 26.6.2009 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכרים ומוסדות כספיים (הוראת שעה), התשס"ט - 2009 - במסגרתו הועלה שיעור מס השכר ומס הרווח החלים על מוסדות כספיים באחוז אחד החל מיום 1.7.2009 ועד 31.12.2010 (בשנת 2009 חלה ההעלאה על מחצית מהשכר שישולם בשנת 2009 ועל מחצית מהרווח לשנת 2009).

ההשלכות הנובעות מחקיקה זו, הינן:

- שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, הועלה החל מ-1.7.2009 ועד ליום 31.12.2009 - מ-35.93% במחצית הראשונה של 2009 - לשיעור של 36.48% במחצית השניה של 2009. לפיכך, שיעור המס הממוצע החל על הבנק בשנת 2009 מסתכם ב-36.2%.
- העליה בשיעור מס השכר צפויה להקטין את הרווח השנתי של הבנק בכ-2 מיליון ש"ח (בשנת 2009 כ-1 מיליון ש"ח).
- העליה בשיעור מס הרווח - הגדילה את הוצאות המס של הבנק בתקופת הדוח בכ-1 מיליון ש"ח.

(2) ביום 23.7.2009 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט 2009 - במסגרתו הוחלט על הפחתה הדרגתית בשיעור מס החברות - משיעור של 25%, בשנת 2010 - עד לשיעור של 18%, בלבד, בשנת 2016.

לפיכך, צפויה הפחתה גם בשיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים - משיעור של 35.6% בשנת 2010, עד לשיעור של 29.0% בשנת 2016. בעקבות העדכון בשיעורי המס העתידיים, כאמור - רשם הבנק בתקופת הדוח תוספת להוצאות המס בסך של כ-2 מיליון ש"ח, הנובעת מעדכון ההפרשות ל"מסים נדחים".

8. צדדים קשורים

(1) ביום 29 בספטמבר 2009 אושרה על ידי הדירקטוריון הצעת החלטה, לפיה - ייתן הבנק לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (כהגדרתם בהצעת ההחלטה), פטור מראש מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, אישר הדירקטוריון הצעת החלטה למתן התחייבות לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסוימים המפורטים בהצעת ההחלטה.

ההתחייבות לפטור ומתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

א. ההתחייבות לפטור ומתן השיפוי יחולו על כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובחברות בנות מסוימות, שכיהנו בבנק ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך.

ב. ההתחייבות לפטור ומתן שיפוי לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:

- הפרת חובת אמונים.
- הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד).
- פעולה שנעשה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
- קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

ג. הסכום המירבי של השיפויים שניתנו ושיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק לא יעלה על 10% מההון העצמי של הבנק, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי הקבוצתיות שנקבעו בחברה האם.

החלטת הדירקטוריון בנושאים שצויינו לעיל, בכל הנוגע לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, תובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק בסוף חודש נובמבר 2009.

(2) הבנק התחייב לשפות את חברת מרכנתיל שוקי הון בע"מ ואת חברת מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק), בגין תביעות שיוגשו נגדן, בגין אחריות מקצועית, מעבר לסכומים הנקובים בפוליסות הביטוח שהוצאו על שמן. כתבי השיפוי תקפים עד ליום 31.3.2011 ומוגבלים לסכומים כדלקמן:

- עבור מרכנתיל שוק הון בע"מ - 6 מיליון דולר ארה"ב.
- עבור מרכנתיל קרנות נאמנות בע"מ - 1.3 מיליון דולר ארה"ב.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. מכשירים נגזרים

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009
(בלתי מבוקר)

חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
שקל-מדד	במטבע חוץ		

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
חוזי Forward	100	-	491	-
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
אופציות שנכתבו	-	-	-	-
אופציות שנקנו	-	3	135	-
Swaps ³	-	-	968	-
סה"כ נגזרים ALM	100	3	1,594	578
2. נגזרים אחרים ¹				
חוזי Forward	48	-	-	17
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
אופציות שנכתבו	-	-	252	510
אופציות שנקנו	-	-	252	510
חוזי אופציה אחרים:				
אופציות שנכתבו	-	-	130	-
אופציות שנקנו	-	-	130	-
סה"כ נגזרים אחרים	48	-	764	1,020
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)	-	-	315	-

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	3	31	2
שווי הוגן ברוטו שלילי	3	41	102	-
2. נגזרים אחרים ¹				
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	-	4	8
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	-	4	8

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 540 מיליון ש"ח.

4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח) (המשך)

30 בספטמבר 2008				
(בלתי מבוקר)				
חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
שקל-מדד	במטבע חוץ			
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	-	837	-	-
Forward חוזי				
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
-	-	10	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	177	-	-
אופציות שנקנו				
-	587	1,420	-	-
Swaps ³				
-	587	2,444	-	-
סה"כ נגזרים ALM				
2. נגזרים אחרים ¹				
Forward חוזי 36				
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
-	-	46	409	-
אופציות שנכתבו				
-	-	46	409	-
אופציות שנקנו				
חוזי אופציה אחרים:				
-	-	127	-	-
אופציות שנכתבו				
-	-	127	-	-
אופציות שנקנו				
-	36	346	818	-
סה"כ נגזרים אחרים				
3. חוזי החלפת מטבע חוץ				
(SPOT)				
-	-	66	-	-
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים				
1. נגזרים ALM ^{2,1}				
-	10	47	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	14	105	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				
2. נגזרים אחרים ¹				
-	-	8	5	-
שווי הוגן ברוטו חיובי				
-	-	8	5	-
שווי הוגן ברוטו שלילי				

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 504 מיליון ש"ח.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. מכשירים נגזרים (המשך)

1. היקף הפעילות (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2008
(מבוקר)

חוזי ריבית	חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות
שקל-מדד	במטבע חוץ	מניות	ואחרים

(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
חוזי Forward	100	-	654	-
חוזי אופציה לא סחירים ⁴ :				
אופציות שנכתבו	-	-	4	-
אופציות שנקנו	-	-	167	-
Swaps ³	-	-	904	-
סה"כ	100	-	1,729	-
2. נגזרים אחרים ¹				
חוזי Forward	36	-	-	8
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:				
אופציות שנכתבו	-	-	178	426
אופציות שנקנו	-	-	178	426
חוזי אופציה אחרים:				
אופציות שנכתבו	-	-	146	-
אופציות שנקנו	-	-	146	-
סה"כ	36	-	648	852
3. חוזי החלפת מטבע חוץ (SPOT)	-	-	162	-

(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

1. נגזרים ALM ^{2,1}				
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	3	38	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	56	105	-
2. נגזרים אחרים ¹				
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	-	16	6
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	16	6

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.

2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע: 522 מיליון ש"ח.

4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009					שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
(בלתי מבוקר)					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
4	8	-	37	49	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
1	-	-	10	11	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
3	8	-	27	38	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
11	149	-	87	247	
14	157	-	114	285	
30 בספטמבר 2008					שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
(בלתי מבוקר)					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
2	24	-	44	70	בניכוי הסכמי קיזוז
1	-	-	5	6	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
1	24	-	39	64	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
10	188	-	103	301	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
11	212	-	142	365	

1. מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משוברים בסך 14 מיליון ש"ח (30.9.2008 - 25 מיליון ש"ח).
2. מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 24 מיליון ש"ח (30.9.2008 - 39 מיליון ש"ח) ויתרה בסך 4 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משוברים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי, הכלולה בסעיף נכסים אחרים (30.9.2008 - 6 מיליון ש"ח). לא קיימים בבנק הסדרי התחשבות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אלו.
3. סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

9. מכשירים נגזרים (המשך)

2. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

31 בדצמבר 2008					
(מבוקר)					
בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ	
6	20	-	39	65	שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ¹
1	-	-	12	13	בניכוי הסכמי קיזוז
5	20	-	27	52	יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים ²
4	154	-	92	250	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ³
9	174	-	119	302	סה"כ סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים

- מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך 14 מיליון ש"ח.
- מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 37 מיליון ש"ח ויתרה בסך 3 מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים, שלא יוחסו למכשיר פיננסי, הכלולה בסעיף נכסים אחרים. לא קיימים בבנק הסדרי התחשבנות, נטו, בגין מכשירים נגזרים אלו.
- סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

3. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במאוחד (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2009				
(בלתי מבוקר)				
סה"כ	מעל 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
148	-	40	8	100
578	377	38	110	53
2,673	491	126	216	1,840
1,023	-	32	10	981
17	-	-	-	17
4,439	868	236	344	2,991
4,297	821	312	515	2,649
4,120	815	245	743	2,317

חוזי ריבית:	
שקל - מדד	
מטבע חוץ	
חוזי מטבע חוץ	
חוזים בגין מניות	
חוזי סחורות ואחרים	
סה"כ	
30 בספטמבר 2008 - סה"כ (בלתי מבוקר)	
31 בדצמבר 2008 - סה"כ (מבוקר)	

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

10. רווח מאוחד מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		(בלתי מבוקר)
2008	2009	2008	2009	
664	623	300	190	א. בגין נכסים מאשראי לציבור מפקדונות בבנק ישראל ומזומנים מפקדונות בבנקים מאגרות חוב
(6)	19	1	(10)	
(67)	24	44	(13)	
151	135	57	75	
742	801	402	242	
(158)	(282)	(179)	(27)	ב. בגין התחייבויות על פקדונות הציבור על פקדונות הממשלה על פקדונות מבנקים על כתבי התחייבות נדחים
2	(1)	(2)	1	
(2)	(2)	(7)	1	
(53)	(46)	(24)	(23)	
(211)	(331)	(212)	(48)	
(44)	(36)	(8)	(40)	ג. בגין מכשירים נגזרים הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM* הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
3	5	1	3	
(41)	(31)	(7)	(37)	
15	17	5	6	ד. אחר עמלות מעסקי מימון רווחים (הפסדים) ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה, נטו** רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו הכנסות מימון אחרות*** הוצאות מימון אחרות
10	47	(7)	16	
(1)	2	(1)	-	
32	44	9	11	
-	(2)	-	-	
56	108	6	33	
546	547	189	190	
-	14	1	5	

* מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

** לרבות הפרשה לירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני בסך של 7 מיליון ש"ח, בתקופות 7-9/08, 1-9/08.

*** כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעייתיים בתקופה 1-9/09 בסך 31 מיליון ש"ח, בתקופה 7-9/09 בסך 6 מיליון ש"ח (בתקופות המקבילות אשתקד: 24 מיליון ש"ח ו-6 מיליון ש"ח, בהתאמה).

11. רווחים מהשקעות במניות

ההרכב:

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2008	2009	2008	2009	
(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות זמינות למכירה, נטו דיבידנד ממניות זמינות למכירה*
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(2)	14	(1)	14	
5	6	-	-	
3	20	(1)	14	

* הסכום מהווה את חלקו של הבנק בדיבידנד שהתקבל מחברת "בזק" (ראה גם כאור 2).

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

12. מידע על מגזרי פעילות

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2009

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים**
6	43	28	1
(5)	6	(26)	40
1	49	2	41
-	27	2	32
1	76	4	73
-	14	-	6
-	9	-	5

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות
מסופקים:
מחיצוניים -
בינמגזרי -
סך הכל רווח מפעילות מימון
הכנסות תפעוליות ואחרות
סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים
רווח נקי

לשלושה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2008

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים**
6	*55	31	(6)
(5)	*(5)	(29)	*48
1	50	2	42
-	*27	-	30
1	77	2	72
(1)	7	-	14
1	15	-	(1)

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות
מסופקים:
מחיצוניים -
בינמגזרי -
סך הכל רווח מפעילות מימון
הכנסות תפעוליות ואחרות
סך ההכנסות
הפרשה לחובות מסופקים
רווח נקי (הפסד)

* סווג מחדש.

** כולל פעילות בתחום "שוק ההון" ובתחום "כרטיסי אשראי".

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ופיננסיים**	נדל"ן	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסיים**
190	62	(54)	41	25	8	30
-	(36)	66	(19)	(13)	(6)	(7)
190	26	12	22	12	2	23
107	14	15	5	2	-	10
297	40	27	27	14	2	33
23	-	-	4	-	-	(1)
60	19	8	7	4	2	6

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות ופיננסיים**	נדל"ן	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסיים**
189	71	*(88)	*56	*19	*6	*39
-	(43)	*100	*(36)	*(10)	*(5)	*(15)
189	28	12	20	9	1	24
85	*-	9	*6	*2	1	*10
274	28	21	26	11	2	34
39	-	-	7	*2	2	*8
40	12	4	4	3	-	2

הערה: הנתונים הכלולים בבאור זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים

12. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

בסכומים מדווחים (במליוני שקלים חדשים)

לתשעה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2009

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
13	136	64	36
(10)	6	(55)	92
3	142	9	128
-	84	3	107
3	226	12	235
-	39	-	19
1	31	3	29

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות

מסופקים:

מחיצוניים -

בינמגזרי -

סך הכל רווח מפעילות מימון

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לתשעה חודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2008

(בלתי מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
13	*159	79	10
(10)	*(15)	(73)	*116
3	144	6	126
-	*79	1	*85
3	223	7	211
-	21	(1)	23
1	44	1	16

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות

מסופקים:

מחיצוניים -

בינמגזרי -

סך הכל רווח מפעילות מימון

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

לשנה שנתיים ביום 31 בדצמבר 2008

(מבוקר)

עסקים קטנים		משקי בית	
משכנתאות	בנקאות	בנקאות	בנקאות
מסחריות	ופיננסים**	הלוואות לדיור	ופיננסים**
*15	*209	88	*31
(11)	*(16)	(80)	*142
4	193	8	173
*1	*103	2	*116
5	296	10	289
*(4)	*26	*(2)	*37
4	57	2	19

רווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות

מסופקים:

מחיצוניים -

בינמגזרי -

סך הכל רווח מפעילות מימון

הכנסות תפעוליות ואחרות

סך ההכנסות

הפרשה לחובות מסופקים

רווח נקי

* סווג מחדש.

** כולל פעילות בתחום "שוק ההון" ובתחום "כרטיסי אשראי".

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות נדל"ן	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
547	148	(127)	63	105	18	91
-	(93)	159	(29)	(40)	(12)	(18)
547	55	32	34	65	6	73
300	21	33	6	14	-	32
847	76	65	40	79	6	105
84	-	-	(1)	19	1	7
158	28	13	16	17	3	17

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות נדל"ן	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
546	148	*(218)	*55	*458	*24	*118
-	(79)	*255	*(33)	*(101)	*(17)	*(43)
546	69	37	22	57	7	75
240	*3	*28	*6	*10	1	*27
786	72	65	28	67	8	102
88	-	-	*(5)	34	-	*16
138	29	15	14	1	5	12

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות פרטית**	בנקאות עסקית		בנקאות מסחרית	
			בנקאות נדל"ן	בנקאות ופיננסים**	משכנתאות מסחריות	בנקאות ופיננסים**
681	156	*(271)	*57	215	*30	151
-	(124)	*323	*(25)	*(135)	*(21)	*(53)
681	32	52	32	80	9	98
331	9	*39	*9	*14	*-	*38
1,012	41	91	41	94	9	136
123	-	-	(2)	*40	*5	23
148	3	23	18	7	2	13

הערה: הנתונים הכלולים בבאור זה, מבוססים בחלקם על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות).
בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד ויונתח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

